

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 1</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

## Školský vzdelávací program

### PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – ISCED 1 NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – ISCED 2

|                                 | <b>Vypracoval</b>       | <b>Kontroloval</b>                                  | <b>Schválil</b>                                                                                                                                             | <b>Vyjadrenie</b>            |
|---------------------------------|-------------------------|-----------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------|
| <b>Meno a<br/>Priezvisko</b>    | Mgr. Júlia<br>Čurillová | Mgr. Miroslava<br>Javorská<br>Mgr. Andrea<br>Saxová | 1.Pedagogická rada<br>2.Rada školy                                                                                                                          | p. František<br>Žiga         |
| <b>Funkcia</b>                  | riaditeľka<br>školy     | zástupkyne<br>riaditeľa školy                       | 1.v.z. vedúce MZ<br>Mgr. Tkačiková<br>Mgr. Jankovičová<br>Mgr. Gardošíková<br>vedúca PK<br>Mgr. Kontrošová<br>2.v.z.predseda Rady školy<br>Mgr. Jankovičová | starosta obce                |
| <b>Organizačná<br/>Jednotka</b> | vedenie<br>školy        | vedenie školy                                       | 1.poradný orgán RŠ<br>2.samosprávny orgán                                                                                                                   | Zriaďovateľ<br>Obec Bystrany |
| <b>Dátum</b>                    | august 2022             | august 2022                                         | august 2022                                                                                                                                                 | august 2022                  |
| <b>Podpis</b>                   |                         |                                                     |                                                                                                                                                             |                              |

|                              |                            |          |
|------------------------------|----------------------------|----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 2 |
|------------------------------|----------------------------|----------|

## MOTTO ŠKOLY

***„Tisíc míľová cesta sa musí začať jednoduchým krokom.“***

**Lao - C**

***P.S.***

*Nie každý z nás dospelých dokáže vždy a za každých okolností pracovať podľa noriem spoločnosti na jednotlivých sociálnych statusoch, ktoré zastáva, rovnako ani od dieťaťa nemôžeme vždy vyžadovať normované výkony.*

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 3</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

## **OBSAH**

|                                                                                                                                            |           |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>1. Názov vzdelávacieho programu.....</b>                                                                                                | <b>5</b>  |
| 1.1 Charakteristika školy.....                                                                                                             | 5         |
| 1.2 Charakteristika žiakov.....                                                                                                            | 6         |
| 1.3 Charakteristika pedagogického zboru.....                                                                                               | 6         |
| 1.4 Organizácia prijímacieho konania.....                                                                                                  | 7         |
| 1.5 Projekty.....                                                                                                                          | 7         |
| 1.6 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách<br>výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením..... | 7         |
| 1.7 Druh školy.....                                                                                                                        | 8         |
| 1.8 Vyučovací jazyk.....                                                                                                                   | 8         |
| 1.9 Formy výchovy a vzdelávania.....                                                                                                       | 8         |
| <b>2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania.....</b>                                                                | <b>9</b>  |
| <b>3. Dĺžka štúdia.....</b>                                                                                                                | <b>14</b> |
| <b>4. Stupeň vzdelania, charakteristika odboru vzdelávania.....</b>                                                                        | <b>14</b> |
| 4.1 Primárne vzdelávanie – 1.stupeň základnej školy.....                                                                                   | 15        |
| 4.2 Nižšie stredné vzdelávanie – 2.stupeň základnej školy.....                                                                             | 21        |
| <b>5. Zameranie, profilácia školy.....</b>                                                                                                 | <b>25</b> |
| <b>6. Organizačné formy a metódy výchovy a vzdelávania.....</b>                                                                            | <b>33</b> |
| 6.1 Organizačné formy a metódy vzdelávania.....                                                                                            | 33        |
| 6.2 Zavedenie písma Comenia script.....                                                                                                    | 38        |
| 6.3 Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti.....                                                                           | 38        |
| 6.4 Plán aktivít na podporu rozvoja finančnej gramotnosti.....                                                                             | 43        |
| 6.5 Plán aktivít na podporu rozvoja prírodovednej gramotnosti.....                                                                         | 51        |
| 6.6 Plán aktivít na podporu rozvoja matematickej gramotnosti.....                                                                          | 56        |
| 6.7 Plán aktivít na podporu rozvoja digitálnej gramotnosti.....                                                                            | 58        |
| 6.8 Začlenenie prierezových tém do výchovno-vzdelávacej práce.....                                                                         | 62        |
| <b>7. Učebné osnovy.....</b>                                                                                                               | <b>69</b> |
| 7.1 Učebné osnovy pre 1.cykľus.....                                                                                                        | 70        |
| 7.2 Učebné osnovy pre 2.cykľus.....                                                                                                        | 70        |
| 7.3 Učebné osnovy pre 3.cykľus.....                                                                                                        | 70        |
| <b>8. Učebný plán.....</b>                                                                                                                 | <b>71</b> |

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 4</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

|                                                                                                                                                             |            |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>9. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní.....</b>                                                  | <b>73</b>  |
| <b>10. Vnútny systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov.....</b>                                                                                           | <b>73</b>  |
| <b>11. Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania.....</b> | <b>80</b>  |
| 11.1 Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením.....                                                                                          | 83         |
| 11.2 Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia.....                                                                                | 86         |
| 11.3 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím.....                                            | 92         |
| 11.4 Zapracovanie špecifických podmienok na úpravu obsahu vzdelávania žiakov so ŠVVP v 1. a 2.ročníku.....                                                  | 93         |
| 11.5 Vyučovanie špecifických vyučovacích predmetov žiakov so zdravotným znevýhodnením.....                                                                  | 94         |
| <b>12. Primárne vzdelávanie – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia.....</b>                                                                        | <b>95</b>  |
| <b>13. Učebné osnovy – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia.....</b>                                                                               | <b>99</b>  |
| <b>14. Učebný plán – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia.....</b>                                                                                 | <b>100</b> |
| <br>Prílohy.....                                                                                                                                            | <br>105    |

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 5</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

## 1. Školský vzdelávací program

**PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – 1.stupeň základnej školy – ISCED1**

**NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2.stupeň základnej školy – ISCED2**

**Základná škola, 053 62 Bystrany 13**

### **Predkladateľ:**

Základná škola

053 62 Bystrany 13

IČO: 35545984

Riaditeľka školy: Mgr. Júlia Čurillová

Koordinátor pre tvorbu ŠkVP: Mgr. Andrea Saxová, Mgr. Miroslava Javorská

Ďalšie kontakty: Mgr. Štefánia Tkačiková, Mgr. Andrea Jankovičová,

Mgr. Jarmila Kontrošová

### **Zriaďovateľ:**

Obec Bystrany

053 62 Bystrany 121

Starosta obce: p. František Žiga

**Platnosť dokumentu:** od 01. 09. 2022

### **1.1 Charakteristika školy**

Základná škola so sídlom v Bystranoch je orgánom štátnej správy na úseku základného školstva v danom regióne. Je samostatnou rozpočtovou organizáciou na základe zriaďovacej listiny, ktorú vydal Okresný úrad v Spišskej Novej Vsi, Štefánikovo nám. 1, 052 01 Spišská Nová Ves dňa 06.06 2002 pod č. j.: 013747-001. Zriaďovacia listina ju klasifikuje ako rozpočtovú organizáciu s právnou subjektivitou. Dňa 01.07 2002 bol vydaný starostom obce Bystrany Dodatok č. 1, na základe ktorého v zmysle § 4 ods. 1 a 2 zákona č.542/1990 Zb. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve v znení neskorších zmien a doplnkov

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 6</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

prechádza zriaďovateľská funkcia Základnej školy v Bystranoch, na Obec Bystrany. Základná škola je plnoorganizovanou školou. Je situovaná mimo hlavnej cesty obce v kľudovom prostredí. V súčasnosti kapacita žiakov školy prevyšuje jej priestorové možnosti v dvoch hlavných objektoch a škola prevádzkuje dvojzmenné vyučovanie.

Na škole pracujú pedagogickí zamestnanci, vrátane asistentov učiteľa a školského špeciálneho pedagóga, odborní zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci – tajomníčka, ekonómka, referentka PAM, školník, údržbár, upratovačky.

## **1.2 Charakteristika žiakov**

Základná škola je školou v rámci Školského obvodu so Školským úradom Smižany.

V rámci primárneho vzdelávania a nižšieho stredného vzdelávania sa na škole vyučujú:

- žiaci so zdravotným znevýhodnením integrovaní v bežných triedach
- žiaci so zdravotným znevýhodnením v špeciálnych triedach pre mentálne postihnutých žiakov
- žiaci v bežných triedach

Výchova si vyžaduje humanistický prístup ku každej vychovávanej osobnosti, teda i k osobnostiam odlišných národností a kultúr. Nakoľko na našej škole je takmer 100 % žiakov z MRK, pri ich výchove kladieme dôraz na rozvíjanie ich národnej identity v harmonickom súlade s výchovou k porozumeniu iných ľudí.

## **1.3 Charakteristika pedagogického zboru**

Na našej škole pracuje priemerne 40 pedagogických zamestnancov a 2 až 4 asistenti učiteľa a odborní zamestnanci.

Pedagogická a odborná spôsobilosť učiteľov spĺňa všetky požiadavky kladené na výchovno-vzdelávací proces školy. Na škole pracuje odborne spôsobilý výchovný poradca, koordinátor prevencie drogovej závislosti, koordinátor environmentálnej výchovy, špeciálni pedagógovia v špeciálnych triedach, školský špeciálny pedagóg.

V štruktúre kariérových pozícií sú určené aj vedúce MZ pre 1. stupeň školy a pre špeciálne triedy, vedúce predmetových komisií na 2. stupni školy a dve zástupkyne riaditeľa školy.

Na škole pracujú odborní zamestnanci - sociálny pedagóg a školský psychológ (inkluzívny tím).

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 7</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

Ďalšie vzdelávanie učiteľov podlieha zákonu č. 138/2019 Z. z. v znení neskorších predpisov – profesijný rozvoj.

Realizácia Štátneho vzdelávacieho programu vo výchovno-vzdelávacom procese si vyžaduje zodpovedajúce personálne podmienky, ktoré by zabezpečili efektívnosť vzdelávania a vytváranie spolupracujúcich sociálnych vzťahov medzi účastníkmi procesu vzdelávania.

## **1.4 Organizácia prijímacieho konania**

Zápis do prvého ročníka sa na škole realizuje formou testu (Kernov test) za prítomnosti špeciálneho pedagóga a školskú zrelosť posudzujú následne aj odborní zamestnanci príslušných školských zariadení. Deti prechádzajú vyšetrením v Centre poradenstva a prevencie a po ich odporúčení a súhlase zákonného zástupcu sa zaradzujú buď do prvého ročníka alebo špeciálnych tried. Podmienky prijímania žiakov do škôl pre žiakov s mentálnym postihnutím určuje § 7 ods. 1 až 4 vyhlášky č. 322/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov o špeciálnych školách.

## **1.5 Projekty**

Škola poskytuje žiakom nielen základné vzdelanie, ale umožňuje im aj zapájať sa do rôznych vzdelávacích projektov, čím zvyšuje humanizáciu výchovno-vyučovacieho procesu. Podobný prístup má škola aj vo vzťahu k pedagogickým zamestnancom, ktorým umožňuje prostredníctvom ďalšieho vzdelávania a profesijného rozvoja zapájanie sa do dlhodobých i krátkodobých projektov, ktoré zvyšujú ich odbornú pripravenosť.

Žiaci základnej školy sa zapájajú do súťaží a olympiád podľa vlastných možností a schopností, a tiež do ďalších aktivít organizovaných príslušnými inštitúciami a organizáciami v rámci školského obvodu a okresu.

## **1.6 Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v jednotlivých formách výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením**

Triedu možno zriadiť pre najmenej štyroch žiakov. Najvyšší počet žiakov v triede pre žiakov s mentálnym postihnutím (ŠZŠ - variant A) sa ustanovuje takto: prípravný a prvý ročník 6 žiakov, druhý ročník až piaty ročník 8 žiakov, šiesty ročník až deviaty ročník 10 žiakov.

Riaditeľ školy môže povoliť prekročenie najvyššieho počtu žiakov v triede najviac o dvoch.

|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 8</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

Pri žiakoch so stredným stupňom mentálneho postihnutia:

- dostatok času v dennom režime venovať jednotlivým zložkám tak, aby sa denne vystriedali všetky činnosti v primeranom rozsahu,
- optimálny režim výchovno-vzdelávacej činnosti v súlade s vekovými možnosťami, špeciálnymi potrebami žiakov, zohľadnením dochádzajúcich žiakov v zhode s obsahom vzdelávania a vhodnými spôsobmi učenia,
- optimálny režim života školy v súlade s potrebami žiakov a ich bezpečnosti (režim odpočinku, pohybový režim, stravovací a pitný režim, dodržiavaním hygieny, záujmová činnosť, mimoriadne situácie),

uplatňované metódy, formy a prístupy pri vzdelávacom procese, spôsob delenia tried, zlučovanie žiakov z rôznych ročníkov podľa platnej legislatívy.

## **1.7 Druh školy:**

*Štátna*

## **1.8 Vyučovací jazyk:**

*výchova a vzdelávanie sa uskutočňuje v slovenskom jazyku*

## **1.9 Formy výchovy a vzdelávania:**

Výchova a vzdelávanie sa na prvom a druhom stupni základnej školy organizuje dennou formou. Denná forma štúdia sa môže uskutočňovať aj ako dištančná:

- v celom rozsahu vzdelávania zabezpečeného školou pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku individuálnym vzdelávaním, preto, že ich zdravotný stav neumožňuje účasť na vzdelávaní v škole alebo preto, že boli vzatí do väzby alebo sú vo výkone trestu odňatia slobody;
- v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy pre žiakov, ktorí plnia povinnú školskú dochádzku podľa individuálneho učebného plánu;
- v rozsahu podľa odporúčania zariadenia poradenstva a prevencie pre žiakov so špecifickými výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorí sú vzdelávaní podľa individuálneho vzdelávacieho programu alebo ktorí sú žiakmi so všeobecným intelektovým nadaním;
- v rozsahu podľa rozhodnutia riaditeľa školy, ministra školstva alebo inej oprávnenej osoby v čase mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu pre všetkých žiakov;
- v rozsahu nevyhnutne potrebnom, najviac však 1 mesiac, z dôvodu havárie v budove školy alebo rekonštrukcie budovy školy.



|                                      |                                   |                 |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 9</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-----------------|

## **2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy a vzdelávania**

Ciele výchovy a vzdelávania školy v súlade so školským zákonom č. 245/2008 Z. z. v znení neskorších predpisov:

*Cieľom výchovy a vzdelávania je umožniť žiakovi:*

- a) získať vzdelanie podľa tohto zákona,*
- b) získať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívania informačno-komunikačných technológií, komunikácie v štátnom jazyku, materinskom jazyku a cudzom jazyku, matematickej gramotnosti, a kompetencie v oblasti technických prírodných vied a technológií, k celoživotnému učeniu, sociálne kompetencie a občianske kompetencie, podnikateľské schopnosti a kultúrne kompetencie,*
- c) ovládať anglický jazyk a vedieť ho používať,*
- d) naučiť sa správne identifikovať a analyzovať problémy a navrhovať ich riešenia a vedieť ich riešiť,*
- e) rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a pracovať s nimi na praktických cvičeniach v oblastiach súvisiacich s nadväzujúcim vzdelávaním alebo s aktuálnymi požiadavkami na trhu práce,*
- f) posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,*
- g) získať a posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj úctu k zákonu a osobitne vzťah k prevencii a zamedzeniu vzniku a šírenia kriminality a inej protispoločenskej činnosti,*
- h) pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,*
- i) naučiť sa rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť a celoživotne sa vzdelávať, pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,*
- j) naučiť sa kontrolovať a regulovať svoje správanie, starať sa a chrániť svoje zdravie vrátane zdravej výživy a životné prostredie a rešpektovať všeludské etické hodnoty,*
- k) získať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.*

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 10</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Základná škola vo svojom ŠkVP uplatňuje moduly primárneho vzdelávania – 1. stupeň základnej školy, nižšieho stredného vzdelávania – 2. stupeň základnej školy s modulmi pre žiakov vzdelávaných v bežných triedach a žiakov vzdelávaných v špeciálnych triedach pre mentálne postihnutých žiakov.

Naša škola sa zapojila do pilotného overovania Rámcových učebných plánov a vzdelávacích štandardov.

Obsah vzdelávania na prvom stupni ZŠ a druhom stupni ZŠ v bežných triedach je rozdelený na 3 ucelené časti vzdelávacieho programu (cykly):

1.cykklus - 1.- 3.ročník ZŠ

2.cykklus - 4.- 5.ročník ZŠ

3.cykklus - 6.- 9.ročník ZŠ

Reálny svet vždy bol, stále je a bude plný zmien. Nič nie je trvalé. Čo bolo pred chvíľou – nie je, teraz je niečo iné. Grécky filozof Hérakleitos z Efezu to vyjadril presne: „*panta rei*“ – *všetko plynie*.

Škola je základnou výchovno-vzdelávacou inštitúciou civilizovanej spoločnosti. Je to útvar spoločenský, funguje ako špecifická sociálna inštitúcia a jej poslaním je na jednej strane všestranná kultivácia žiakov v procese socializácie a prakticko-výchovné pôsobenie na strane druhej.

Edukácia však nie jednotvárný proces a vzdelávanie i výchova nie sú totožné pre všetkých žiakov. Sú závislé od špecifik, ktoré určitých žiakov znevýhodňujú vo výchovno-vzdelávacom procese v porovnaní s ostatnými žiakmi.

Naša základná škola poskytuje základné vzdelanie; zabezpečuje rozumovú výchovu v zmysle vedeckého poznania a v súlade so zásadami vlastenectva, humanity a demokracie poskytuje mravnú, estetickú, pracovnú, zdravotnú, telesnú výchovu a ekologickú výchovu žiakov; umožňuje aj náboženskú výchovu a športovú prípravu a pripravuje žiakov pre ďalšie štúdium a prax. Škola má deväť ročníkov bežných tried a tiež špeciálne triedy.

Podporuje rozvoj osobnosti žiaka vychádzajúc zo zásad humanizmu, rovnakého zaobchádzania, tolerancie, demokracie a vlastenectva, a to po stránke rozumovej, mravnej, etickej, estetickej, pracovnej a telesnej. Poskytuje žiakovi základné poznatky, zručnosti a schopnosti v oblasti jazykovej, prírodovednej, spoločenskovednej, umeleckej, športovej, zdravotnej, dopravnej a ďalšie poznatky a zručnosti potrebné na jeho orientáciu v živote a v spoločnosti a na jeho ďalšiu výchovu a vzdelávanie.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 11</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

*Vychádzajúc z legislatívy plní naša škola nasledovné funkcie:*

- vzdelávaciu – vzdelávací proces
- výchovnú – tesne spätá so vzdelávacou a prakticky ju nemožno oddeľovať, utvára osobnosť žiaka a jeho vlastnosti,
- operatívnu – označuje riadenie vývoja a utváranie svetonázorovej orientácie,
- poradenskú – zahŕňa poradenské služby v rámci školy,
- opatrovateľskú – je okrajovou funkciou realizovanou napr. tým, že škola zabezpečuje stravovanie žiakov a sčasti aj zdravotnícku starostlivosť,
- rekreačnú – škola ju realizuje v dobe mimo vyučovania prostredníctvom školských klubov, záujmových útvarov a pod.

Výchova je najzložitejšia a najťažšia činnosť, ak sa má uskutočňovať profesionálne. Uskutočňuje sa neustále, nezávisle na čase a priestore, má najrozmanitejšie formy, metódy, nemá rigorózne predpísané témy, postupy.

To si vyžaduje od učiteľa (vychovávateľa) vysokú mieru flexibility, tvorivosti, odbornosti, profesionality v metódach a teóriách výchovy, morálku v zmysle cieľov výchovy, ale aj osobnú. Vzdelávanie a učenie je z toho pohľadu ľahšie, lebo má presne vytýčený plán, čas a miesto vzdelávania. Výchova zahŕňa v sebe vzdelávanie, ktoré je jej súčasťou a má sa chápať ako integrálna súčasť výchovného procesu, nie izolovane.

Hlavnou úlohou školy je zabezpečiť výchovu a vzdelanie žiakov na základe troch nižšie uvedených hlavných princípov demokracie, humanizmu a vedeckosti.

*Demokracia* – vyžaduje pluralitu názorov a presvedčení, prístupnosť k vzdelávaniu pre všetkých ľudí bez rozdielu veku, pohlavia, príslušnosti k národnosti.

*Humanizácia* – si vyžaduje zvýšiť vplyv výchovy v oblasti vzdelávania, kladie dôraz na citovú a motivačnú metódu, schopnosť komunikovať, rozvíjať kritické myslenie, hodnotenie a tvorivý štýl života.

*Vedeckosť* – predpokladá tvorenie obsahu učiva na základe najnovších vedeckých poznatkov, ktoré tvoria ucelený, logicky usporiadaný celok.

Škola utvára osobnosť človeka a jeho vlastnosti. Vo výchovno-vzdelávacom procese sa uplatňujú široké sociálne vzťahy medzi výchovnými pracovníkmi, žiakmi, rodičmi.

Škola svojím denným režimom, ponukou rôznych aktivít spojených so získavaním vedomostí, zručností a návykov, chce významne zasiahnuť v prospech telesného, duševného a sociálneho zdravia žiakov. Služi všestrannému rozvoju dieťaťa, nielen vzdelávaniu.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 12</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

*Ciele a princíp edukačného procesu na našej škole vzhľadom k skladbe žiakov sme si stanovili tak, aby vyhovovali nasledovným požiadavkám. Cieľ a princíp:*

- nesmie byť vzdialený a neuskutočniteľný,
- nemôže byť postavený ako niečo konečné, lebo by navodzoval koniec vývoja,
- musí byť všeobecný, postihovať všetko ľudské, ale súčasne vyhovovať každému človeku,
- nikoho nesmie dopredu vylúčiť, musí poskytovať možnosť rozpracovať ho do postupných výchovných krokov pre každého žiaka osobitne,
- nesmie stavať do protikladu potreby individuálne a potreby spoločnosti.

*Strategickým cieľom koncepcie školy je správnosť a presnosť pochopenia študovanej veci, ľahkosť osvojenia a dôkladnosť zachovania v pamäti. Zaradiť do učebného plánu a učebných osnov taký obsah výchovy a vzdelávania, ktorý prispieva ku kultivácii postojov žiaka vo vzťahu k sebe, ľuďom, svetu a prostredníctvom obsahu zabezpečiť kultiváciu profesionality budúceho študenta alebo pracovníka. Byť kreatívni na úseku voľno časových možností žiakov a poskytovať im rôznorodé, invenčné a osobnostný rozvoj podporujúce aktivity s elimináciou sociálno - patologických javov.*

*Špecifické ciele školy:*

- premeniť tradičné encyklopedicko-memorovacie a direktívno-neživotné školstvo na tvorivo-humánnu výchovu a vzdelávanie s dôrazom na slobodu osobnosti,
- vytvoriť optimálne prostredie s kvalitným materiálo-technickým vybavením školy,
- klásť dôraz na odborný profesijný rast pedagogických zamestnancov školy,
- vytvárať optimálne podmienky na vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením a žiakov zo sociálne znevýhodňujúceho prostredia,
- dosiahnuť, aby sa škola stala centrom vzdelávania, kultúry, športu a spoločenského života,
- spolupracovať s odborníkmi v oblasti psychológie, medicíny, teológie a práva,
- posilniť úlohu a motiváciu učiteľov, ich profesijný a odborný rast,
- podporovať talenty, osobnosť a záujmy každého žiaka,
- skvalitňovať spoluprácu s rodičmi, verejnosťou a inými školami,
- zaviesť nové, účinnejšie formy a metódy práce,
- dať šancu každému žiakovi, aby sa rozvíjal podľa svojich schopností a bolo mu umožnené zažiť úspech,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 13</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- zabezpečiť podmienky na vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami tak, aby mali rovnocenný prístup k vzdelávaniu,
- dosiahnuť zvýšenie gramotnosti v oblasti IKT žiakov v našej škole,
- zabezpečiť kvalitnú prípravu žiakov v cudzích jazykoch so zreteľom na možnosti školy, so zameraním na komunikatívnosť a s ohľadom na schopnosti jednotlivých žiakov,
- žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami vypracovať podľa potreby a záverov odborníkov individuálny výchovno-vzdelávací program, primeraný ich potrebám, s možnosťou dosiahnutia úspechu ich edukácie i pre ich osobnostný zážitok úspechu.

Sumarizované ciele a funkcie školy:

| <b><i>Ciele vzdelávania</i></b> | <b><i>Funkcie školy</i></b> |
|---------------------------------|-----------------------------|
| Učiť sa poznávať                | Funkcia kvalifikačná        |
| Učiť sa žiť s ostatnými         | Funkcia socializačná        |
| Učiť sa konať                   | Funkcia integračná          |
| Učiť sa byť                     | Funkcia personalizačná      |

Spolupracujeme:

Rada školy - vyjadruje a presadzuje verejné záujmy a záujmy žiakov, rodičov, pedagogických zamestnancov a ostatných zamestnancov v oblasti výchovy a vzdelávania, plní funkciu verejnej kontroly a vyjadruje sa k činnosti školy z pohľadu školskej problematiky. Zasadá optimálne štyrikrát ročne a riadi sa vlastným plánom činnosti.

Centrum poradenstva a prevencie - plní úlohy odbornej pedagogickej a psychologickkej diagnostiky, odbornej pedagogickej a psychologickkej starostlivosti o deti a úlohy poradenstva v otázkach ich výchovy, vzdelávania, osobnostného a profesijného vývinu.

Centrum poradenstva a prevencie - poskytuje diagnostické, špeciálno-pedagogické, rehabilitačné služby a starostlivosť zdravotne postihnutým deťom. Okrem toho poskytuje aj poradenské a metodické služby zákonným zástupcom detí a pedagogickým zamestnancom školy. Zabezpečuje odbornú starostlivosť o zdravotne postihnuté deti a poskytuje im v spolupráci s rodinou, školou, odbornými lekármi a sociálnymi pracovníkmi odbornú pomoc v procese integrácie v škole a spoločnosti.

Školský úrad: Spoločný školský úrad Smižany

Zriaďovateľ: Obec Bystrany

Okresný úrad, odbor školstva: Košice

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 14</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### 3. Dĺžka štúdia

**Primárne vzdelávanie** – 1. stupeň základnej školy - *štyri ročníky*

**Primárne vzdelávanie** – *deväť ročníkov pre mentálne postihnutých žiakov*

**Nižšie stredné vzdelávanie** – 2.stupeň základnej školy - *päť ročníkov*

### 4. Stupeň vzdelania, charakteristika odboru vzdelávania

#### **Primárne vzdelávanie – 1. stupeň základnej školy – ISCED 1**

Primárne vzdelávanie poskytuje základy všeobecného vzdelania, osvojenie si elementárnej gramotnosti a kompetencií nevyhnutných pre ďalšie vzdelávanie. Formuje a rozvíja charakter žiaka v súlade s etickými hodnotami.

Primárne vzdelávanie - prvý stupeň základnej školy tvorí 1.-4. ročník základnej školy,

#### **Nižšie stredné vzdelávanie – 2.stupeň základnej školy – ISCED 2**

Nižšie stredné vzdelávanie zabezpečuje rozvoj osobného potenciálu každého žiaka, jeho spôsobilostí, zručností a vedomostí potrebných v osobnom i občianskom živote a pre ďalšie vzdelávanie. Formuje a rozvíja charakter žiaka v súlade s etickými hodnotami.

Nižšie stredné vzdelávanie - druhý stupeň základnej školy tvorí 5.-9. ročník základnej školy,

**Primárne vzdelávanie** – 1.-9.ročník pre mentálne postihnutých žiakov

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 15 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

## 4.1. PRIMÁRNE VZDELÁVANIE – 1. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY

Dieťa, ktoré vstupuje do školy by malo spĺňať isté všeobecné vývinové charakteristiky osobnosti, ktoré sú dôležité, aby sa úspešne adaptovalo na školské povinnosti. Telesná zrelosť dieťaťa je dôležitým predpokladom úspešného vstupu do školy, ale oveľa dôležitejší význam má zrelosť psychických funkcií.

Osobnosť žiaka na primárnom stupni vzdelávania sa vplyvom vyučovania, kolektívu žiakov a pôsobenia širšieho sociálneho prostredia mení. Škola mení doterajší spôsob života dieťaťa, zvyšuje požiadavky na uvedomelú disciplínu, pravidelné plnenie povinnosti a mení požiadavky na jeho denný režim.

Primárne vzdelávanie zahŕňa obdobie od vstupu do školy až do nástupu druhej štrukturálnej zmeny. V tomto období má dieťa zvládnuť tieto vývinové úlohy:

*postoj vytvoriť si zodpovedajúce zručnosti, základné zručnosti písania, čítania a počítania, utvoriť si celkový postoj k sebe, vytvoriť si vzťahy a postoje k vrstovníkom, sociálnym skupinám aj k inštitúciám.*

Psychický vývin dieťaťa zahŕňa aj vývin poznávacích procesov, ktoré sú obzvlášť dôležité pre osvojovanie si vedomosti, a to: vnímanie, pociťovanie, pamäť, myslenie, reč a predstavivosť.

U detí v tomto období závisí vnímanie a pociťovanie od kvality podnetov z prostredia, v ktorom žijú. Jeho priebeh ovplyvňujú citové stavy, subjektívne postoje a záujmy. Vplyvom školy sa vnímanie spresňuje, stáva sa zámerným a systematickým procesom. Dieťa vyčleňuje určité vlastnosti predmetu a iné zanedbáva. S ťažkosťami vníma veľkosť a tvar, určuje rozdiely v hmotnosti a vzdialenosti.

Vstupom dieťaťa do školy sa pamäť mení kvalitatívne i kvantitatívne. Intenzívnejšie sa rozvíja úmyselná pamäť než mimovoľná, pričom ich pomer závisí od činnosti, ktorá sprevádza zapamätávanie. Vzrastá rozsah pamäti, zapamätávanie prebieha na základe logického chápania vzťahov. Začiatkom obdobia prevažuje konkrétne-logická pamäť.

Na začiatku tohto obdobia sa taktiež rozvíja slovno-logické myslenie. Myslenie sa tak stáva samostatnou, vnútornou poznávacou činnosťou. Pojmy žiaka sú na začiatku neusporiadané, názorné, späté s určitou prežitou situáciou. Od konkrétnych faktov dieťa prechádza k vytváraniu všeobecných pojmov, k slovnej kategorizácii, tzn. k zoskupovaniu predmetov podľa spoločných znakov.

V tomto období sa reč detí intenzívne rozvíja obohacovaním slovnej zásoby, zložitejším vyjadrovaním.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 16</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Predstavy väčšiny detí sú názorné, silno citovo zafarbené a vyrovnávajú sa vnemovým obrazom. Sú prechodného rázu a po desiatom roku sa strácajú. V predstavivosti detí sú veľké individuálne rozdiely, fantázia je živá. Rozvoju fantázie napomáha kreslenie, modelovanie a konštruktívne hry. Dobrý psychický a telesný rozvoj žiaka umožňuje dieťaťu prevziať a plniť požiadavky kladené naň v etape začiatočného vyučovania, čím je dieťa na školu pripravené.

Program primárneho vzdelávania má zabezpečiť hladký prechod z predškolského vzdelávania a z rodinnej starostlivosti na školské vzdelávanie prostredníctvom stimulovania poznávacej zvedavosti detí, vychádzajúcej z ich osobného poznania a vlastných skúseností. Program je založený na princípe postupu od známeho k neznámemu pri nadobúdaní skúseností z pozorovania a zažitia aktivít a udalostí, ktoré sú spojené so životom dieťaťa a s jeho bezprostredným kultúrnym a prírodným prostredím. V tomto veku je pre žiakov dôležitá programová možnosť získať vlastnými aktivitami bohaté skúsenosti a zážitky z hrového a učebného prostredia rovesníkov. Osobne významné je aj poskytovanie možností rozvíjať si potrebu vyjadrovať sa a realizovať sa prostredníctvom slov, pohybov, piesní a obrazov, čo je významný základ pre rozvoj gramotnosti. Priateľská a ústretová klíma podnecuje žiakov k činnostiam poznávania, konania, hodnotenia a dorozumievania sa, ktoré podporujú účastnícke učenie sa a celostný rozvoj ich osobnosti.

Program primárneho vzdelávania má pripraviť žiakov na samostatnú prácu i na prácu v skupine, aby každý z nich získal pevný základ spoločného poznania a zároveň osobnej skúsenosti zo vzájomného ohľadu, uznania a úcty. Práca na primárnom stupni je organizovaná tematicky s prirodzeným začlenením integratívnych predmetových prvkov, čím sa vytvára základ pre nižšie sekundárne vzdelávanie (ktoré už uplatňuje špecifickejší predmetovo-disciplinárny prístup).

Súčasťou cieľového programu je aj včasná korekcia prípadných znevýhodnení (zdravotných, sociálnych a učebných) a rozpoznanie a podchytenie špecifických potrieb, záujmov a schopností (vrátane nadania a talentu) žiakov. Dôležité je podchytenie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (včasná depistáž, diagnostika a korekcia prípadných znevýhodnení).



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 17</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **Ciele vzdelávania**

Na 1. stupni základnej školy sa vyvážene venuje pozornosť nielen kognitívnym a intelektuálnym aspektom vzdelávania, ale rovnocenne aj sociálnemu a emocionálnemu rozvoju žiakov.

Primárne vzdelávanie poskytuje východiskovú bázu pre postupné rozvíjanie kľúčových spôsobilostí (kompetencií) žiakov ako základu všeobecného vzdelania prostredníctvom nasledujúcich cieľov školy:

- vytvárať u žiakov základy gramotností prostredníctvom rozvíjania kľúčových kompetencií,
- poskytovať každému žiakovi mnohostranné možnosti na vlastné objavovanie a skúmanie najbližšieho sociálneho, prírodného a kultúrneho prostredia;
- viesť žiakov k poznávaniu a postupnému využívaniu svojich individuálnych predpokladov a efektívnych spôsobov vlastného učenia sa,
- rozvíjať kognitívne schopnosti žiakov aktívnym riešením problémov samostatne aj v skupinách a vytvoriť tak u nich základy pre tvorivé a kritické myslenie,
- rozvíjať sociálne kompetencie a podporovať prosociálne správanie žiakov,
- viesť žiakov k zodpovednému aktívnemu prístupu k ochrane a upevňovaniu svojho zdravia,
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

Hlavnými programovými cieľmi primárneho vzdelávania sú rozvítené kľúčové spôsobilosti (ako kombinácie vedomostí, spôsobilostí, skúseností a postojov) žiakov na úrovni, ktorá je pre nich osobne dosiahnuteľná.

Osvojovanie kľúčových kompetencií je dlhodobým a zložitým procesom, ktorý začína v predprimárnom vzdelávaní, pokračuje v primárnom a nižšom strednom vzdelávaní a postupne sa dotvára v ďalšom priebehu života. Celoživotne sa rozvíjajúce kľúčové spôsobilosti (kompetencie) potrebuje každý jednotlivec na osobné uspokojenie a naplnenie, na rozvoj kompletnej osobnosti, na aktívne občianstvo a na uplatnenie sa vo svete práce. Výber kľúčových kompetencií vychádza z európskeho referenčného rámca kľúčových spôsobilostí, ktoré sú rozpracované s ohľadom na hodnoty a potreby nášho školského systému. Kľúčové kompetencie majú nadpredmetový charakter a vzájomne sa prelínajú. Sú výsledkom celkového procesu celostného vzdelávania.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 18</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## Profil absolventa

Absolvent primárneho vzdelávania – 1. stupňa základnej školy svojim vystupovaním robí dobré meno škole, je schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, je schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, je schopný starať sa i o svoje fyzické i psychické zdravie, vie uzatvárať kompromisy, je schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, má schopnosť vnímať umenie, snaží sa porozumieť mu a chráni umelecké prejavy, je si vedomý svojich kvalít. Snažíme sa vzdelávanie robiť tak, aby žiaci mali potrebné vedomosti a zručnosti, ale aby všetky svoje vedomosti, zručnosti, schopnosti dokázali aj správne využiť pri realizácii úloh.

Primárne vzdelanie získa žiak úspešným absolvovaním všeobecnovzdelávacieho programu ostatného ročníka primárneho stupňa základnej školy. Dokladom o získanom vzdelaní 1. stupňa je vysvedčenie. Absolvent programu primárneho vzdelávania plynule pokračuje na nadväzujúcom stupni nižšieho stredného vzdelávania, výnimočne v nižších ročníkoch gymnázia.

Absolvent primárneho vzdelania má **osvojené tieto kľúčové spôsobilosti:**

Absolvent programu primárneho vzdelania má osvojené (aj vlastným podielom) základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovedeckej a kultúrnej gramotnosti. Nadobudol základy pre osvojenie účinných techník (celoživotného) učenia sa a pre rozvíjanie spôsobilostí. Získal predpoklady na to, aby si vážil sám seba i druhých ľudí, aby dokázal ústretovo komunikovať a spolupracovať.

Má osvojené základy používania materinského, štátneho a cudzieho jazyka.

Úroveň rozvinutosti kľúčových kompetencií tvorí bázu pre ďalší rozvoj v následných stupňoch vzdelávania.

Absolvent primárneho vzdelania na veku primeranej úrovni disponuje nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami (spôsobilosti):

- pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa,
- vyjadruje sa súvisle písomnou aj ústnou formou, v materinskom, štátnom jazyku,
- rozumie najzákladnejším slovným spojeniam v anglickom jazyku a dokáže ich používať,
- využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 19</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií,
- získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami,
- dokáže aplikovať osvojené prírodovedné a spoločenskovedné poznatky vo svojej činnosti, v starostlivosti o seba a druhých,
- rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností,
- váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať,
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- má vzťah ku kultúrno-historickému dedičstvu, ľudovým tradíciám a umeniu, s ktorými sa stretáva vo svojom živote,
- dokáže byť tolerantný, snaží sa pochopiť druhého, pozná a toleruje jeho kultúru, tradície, spôsob života,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

K rozvoju kompetencií prispieva celý vzdelávací obsah, organizačné formy a metódy výučby, podnetné sociálno-emočné prostredie školy, rôzne aktivity uskutočňované v škole, ale aj v mimovyučovacej a mimoškolskej činnosti.

Sme škola a ako vzdelávacia inštitúcia sa nevzdávame ani úlohy výchovy, preto chceme, aby náš absolvent bol aj usilovný, svedomitý, samostatný a čestný.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 20</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH**

### **PRE 1. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM**

| <b>VZDELÁVACIA OBLASŤ</b>         | <b>PREDMETY</b>              |
|-----------------------------------|------------------------------|
| JAZYK A KOMUNIKÁCIA               | SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA |
|                                   | ANGLICKÝ JAZYK               |
| MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI | MATEMATIKA                   |
|                                   | INFORMATIKA                  |
| ČLOVEK A PRÍRODA                  | PRVOUKA <sup>1</sup>         |
|                                   | PRÍRODOVEDA                  |
| ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ               | PRVOUKA                      |
|                                   | VLASTIVEDA                   |
| ČLOVEK A HODNOTY                  | ETICKÁ VÝCHOVA /             |
|                                   | NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA           |
| ČLOVEK A SVET PRÁCE               | PRACOVNÉ VYUČOVANIE          |
| ÚMENIE A KULTÚRA                  | HUDOBNÁ VÝCHOVA              |
|                                   | VÝTVARNÁ VÝCHOVA             |
| ZDRAVIE A POHYB                   | TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA   |

<sup>1</sup> Prvouka sa skladá z prírodovednej a spoločenskovednej zložky, a preto je súčasťou dvoch vzdelávacích oblastí – Človek a príroda a Človek a spoločnosť.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 21</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **4.2. NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY**

Predpokladom dosiahnutia cieľov nižšieho stredného vzdelávania je zaistenie kontinuity a plynulého prechodu z primárneho na nižšie stredné vzdelávanie.

Základom nižšieho stredného vzdelávania je interdisciplinárny (medzipredmetový) prístup pri osvojovaní znalostí a spôsobilostí žiakov a rozvoj ich analytických a kritických schopností. Aktuálne znalosti žiakov a ich uplatňovanie v praxi sú východiskovým bodom pri získavaní nových znalostí a ďalšom rozvoji kompetencií žiakov.

Nevyhnutnou súčasťou cieľov nižšieho stredného vzdelávania je vypestovať u žiakov zodpovednosť za vlastné učenie sa a poskytnúť im príležitosti objaviť a rozvinúť ich schopnosti v súlade s ich reálnymi možnosťami, aby získali podklad pre optimálne rozhodnutie o ďalšom – vyššom strednom vzdelávaní.

### **Ciele vzdelávania**

Vo vzdelávaní na druhom stupni základnej školy je potrebné najmä:

- rozvíjať u žiakov funkčnú gramotnosť a kritické myslenie,
- umožňovať každému žiakovi v rámci výučby nadobúdanie kompetencií vlastnou činnosťou a aktivitami zameranými aj na objavovanie a vytváranie nových významov,
- motivovať žiakov k zodpovednosti a záujmu o vlastné vzdelávacie výsledky prostredníctvom ich aktívneho zapojenia do procesu vzdelávania,
- viesť žiakov k využívaniu efektívnych stratégií učenia sa (učiť sa učiť),
- poskytovať každému žiakovi príležitosť objaviť a rozvinúť svoje schopnosti v súlade s reálnymi možnosťami, aby tak získal podklad pre optimálne rozhodnutie o svojom ďalšom vzdelávaní,
- sprostredkovať dostatok príležitostí na osobnostný rozvoj každého žiaka,
- rozvíjať u žiakov sociálne kompetencie s dôrazom na kultivovanú komunikáciu a spoluprácu;
- viesť žiakov k uplatňovaniu svojich práv, plneniu svojich povinností a rešpektovaniu práv iných ľudí.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 22</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **Profil absolventa**

Absolvent našej školy by mal svojim vystupovaním robiť dobré meno škole, byť schopný vytvárať dobré medziľudské vzťahy, byť schopný hodnotiť svoju úlohu v škole, v rodine a v spoločnosti, byť schopný starať sa o svoje fyzické i psychické zdravie, vedieť uzatvárať kompromisy, byť schopný vyhľadávať, hodnotiť a využívať pri učení rôzne zdroje informácií, osvojiť si metódy štúdia a práce s informáciami, poznať metódy prírodných vied (hypotéza, experiment, analýza) a diskutovať o prírodovedných otázkach, mať schopnosť presadzovať ekologické prístupy pri riešení problémov, mať schopnosť vnímať dejiny vlastného národa vo vzájomnom prepojení s vedomosťami zo všeobecných dejín, dobre ovládať slovenský jazyk a sám sa starať o kultúru svojho písomného a ústneho vyjadrovania, ovládať dva svetové jazyky, mať schopnosť vnímať umenie, snažiť sa porozumieť mu a chrániť umelecké prejavy, byť si vedomý svojich kvalít, byť pripravený uplatniť sa v zamestnaní a byť zodpovedný za svoj život.

Profil je založený na kľúčových spôsobilostiach (kompetentnostiach), ktoré zahŕňujú komplex vedomostí a znalostí, spôsobilostí a hodnotových postojov umožňujúcich jednotlivcovi poznávať, účinne konať, hodnotiť, dorozumievať sa a porozumieť si, začleniť sa do spoločenských vzťahov a osobnostne sa rozvíjať – zjednodušene ide o spôsobilosť uplatniť svoje vzdelanie v pracovnom, občianskom, rodinnom a osobnom živote.

Kľúčové spôsobilosti sa formujú na základe osobnej praktickej činnosti a skúsenosti a zároveň sú uplatniteľné v životnej praxi. Nevyjadrujú trvalý stav, ale menia svoju kvalitu a hodnotu počas celého života. Nezastarávajú ako vedomosti, ale majú potenciálnu vlastnosť neustále sa rozvíjať (a preto môžu byť základom celoživotného učenia sa a osobnej flexibility). Sú výsledkom a dôsledkom nielen formálneho (školského) vzdelávania, ale aj neformálneho vzdelávania, ako aj neinštitucionálneho (informálneho) vzdelávania.

Jednotlivé kľúčové spôsobilosti (kompetencie) sa navzájom prelínajú, prepájajú a majú nadpredmetový programový charakter. Získavajú sa ako produkt celkového procesu vzdelávania a sebavzdelávania, t. j. kompletného vzdelávacieho programu a iných rozvíjajúcich aktivít prebiehajúcich v rámci školy.

Nadväzujúc na spôsobilosti získané v priebehu predchádzajúceho (primárneho) vzdelávania absolvent nižšieho stredného vzdelania disponuje nasledujúcimi základnými kompetenciami, ktoré vychádzajú zo vzdelávacích štandardov vyučovacích predmetov a špecifických cieľov prierezových tém na tomto stupni vzdelávania:

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 23</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- pozná a uplatňuje efektívne techniky učenia sa a osvojovania si poznatkov;
- vyjadruje sa súvisle, výstižne a kultivovane písomnou aj ústnou formou,
- využíva cudzí jazyk na úrovni používateľa základov jazyka,
- používa matematické postupy a vedomosti pri riešení praktických problémov, je schopný aplikovať osvojené matematické modely logického a priestorového myslenia,
- používa informačné a komunikačné technológie pre potreby učenia sa a pre svoj život,
- vyhľadá a využije viaceré informácie a možnosti pri plánovaní úloh a riešení problémov s uplatnením zásad kritického myslenia,
- dokáže aplikovať osvojené poznatky a metódy prírodných vied vo svojom živote,
- uplatňuje osvojené základy pre efektívnu spoluprácu a komunikáciu v skupine,
- posúdi svoje silné a slabé stránky s ohľadom na svoje ďalšie vzdelávanie a budúce profesijné záujmy,
- chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia a uprednostňuje základné princípy zdravého životného štýlu v každodennom živote,
- uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva a umenia vo svojom živote a živote celej spoločnosti,
- prijíma rozmanitosť ako prirodzenú súčasť spoločnosti,
- pozná a uplatňuje svoje práva a rešpektuje práva iných,
- má predpoklady stať sa aktívnym občanom v národnom i globálnom kontexte.

Získané kompetencie žiaka menia svoju kvalitu (rozvíjajú sa) v priebehu jeho ďalšieho vzdelávania

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 24</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **ZÁKLADNÉ PREDMETY VO VZDELÁVACÍCH OBLASTIACH**

### **NIŽŠIE STREDNÉ VZDELÁVANIE – 2. STUPEŇ ZÁKLADNEJ ŠKOLY S VYUČOVACÍM JAZYKOM SLOVENSKÝM**

| <b>VZDELÁVACIA OBLASŤ</b>         | <b>PREDMETY</b>                        |
|-----------------------------------|----------------------------------------|
| JAZYK A KOMUNIKÁCIA               | SLOVENSKÝ JAZYK A LITERATÚRA           |
|                                   | CUDZÍ JAZYK                            |
| MATEMATIKA A PRÁCA S INFORMÁCIAMI | MATEMATIKA                             |
|                                   | INFORMATIKA                            |
| ČLOVEK A PRÍRODA                  | FYZIKA                                 |
|                                   | CHÉMIA                                 |
|                                   | BIOLÓGIA                               |
| ČLOVEK A SPOLOČNOSŤ               | DEJEPIS                                |
|                                   | GEOGRAFIA                              |
|                                   | OBČIANSKA NÁUKA                        |
| ČLOVEK A HODNOTY                  | ETICKÁ VÝCHOVA /<br>NÁBOŽENSKÁ VÝCHOVA |
| ČLOVEK A SVET PRÁCE               | TECHNIKA                               |
| UMENIE A KULTÚRA                  | HUDOBNÁ VÝCHOVA                        |
|                                   | VÝTVARNÁ VÝCHOVA                       |
| ZDRAVIE A POHYB                   | TELESNÁ A ŠPORTOVÁ VÝCHOVA             |



|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 25 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

## 5. Zameranie, profilácia školy

Základná škola poskytuje primárne a nižšie stredné vzdelávanie pre žiakov formou výučby v bežných triedach, podľa potrieb žiakov tiež v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím

Každé dieťa túži po poznaní a chce duchovne rásť. K tomu však potrebuje určité podmienky, ktoré by mu mala zabezpečiť spoločnosť so záujmom o školu, ktorá má pripraviť žiakov úspešne sa zapojiť do života.

V tomto kontexte má nezastupiteľné miesto učiteľ, ktorého práca je náročná a nemožno ju s ničím porovnávať.

Jeho pomoc v začiatkoch edukácie smerom k žiakom musí spočívať v hľadaní takých spôsobov, aby učivo žiakom urobil ľahším a zrozumiteľnejším.

Práca učiteľa musí byť tvorivou prácou rozumu opierajúceho sa o pedagogické skúsenosti a odborné znalosti, ale aj prácou srdca naplneného láskou k deťom.

*Základ úspešnosti vyučovacieho procesu tvoria rôzne pedagogicko – psychologické podmienky vyučovacieho procesu, ktoré je nutné zabezpečiť v rámci edukácie tak učiteľovi ako aj žiakom. Z toho dôvodu musí byť realizácia edukácie na vysokej úrovni, aby výchova a vzdelávanie boli realizované na žiaducej úrovni.*

Základným účelom vzdelávania a výchovy je rozvinúť hodnoty a postoje vychovávaných a vybaviť ich znalosťami a zručnosťami, ktoré im dajú väčší pocit istoty, radosti a uspokojenia v živote. Toto tvrdenie chce vyjadriť, že vzdelávanie a výchova nemajú slúžiť len potrebám sveta práce a ekonomiky, ale sú rovnako významné pre výchovu jednotlivca ako plnoprávneho člena spoločnosti, slúžia i vyššej kvalite života.

Vzdelávanie je proces, v ktorom si žiak osvojuje poznatky a činnosti, vytvára vedomosti a zručnosti, rozvíja telesné a duševné schopnosti a záujmy. Vzdelanie je súhrn znalostí, vedomostí, poznávacích spôsobilostí a schopností, ktoré nadobudol jednotlivec na základe školského vzdelania, učenia, rozumovej výchovy, životných a pracovných skúseností a zámerného vlastného sebavzdelávania.

*Súhrn vedomostí ešte nie je vzdelaním.*

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 26</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Aj to najväčšie kvantum vedomostí by človeku bolo zbytočné, ak by tieto nevytvárali ucelenú sústavu a ak by ich v prípade potreby nevedel využívať, na ich základe konať a pod., skrátka využívať ich v živote.

Vzdelávanie preto musí kráčať ruka v ruke s výchovou. Bez vzdelávania a výchovy nie je možné konštatovať, že osobnosť bude harmonicky rozvinutá. V určitých konkrétnych situáciách a podmienkach je síce otázne, čo je v danej chvíli dôležitejšie, ale vo všeobecnosti sú to dve rovnocenné zložky ovplyvňujúce primeraný rozvoj osobnosti.

Výchovno-vzdelávací proces je komplex mnohostranných činiteľov vzájomne pôsobiacich a podmieňujúcich sa komponentov, ktoré utvárajú celkovú výchovnú situáciu. Jeho základ je v sústave vyvíjajúcich sa interakčných vzťahov endogénnych a exogénnych determinujúcich činiteľov, navodzujúcich zmeny základných stránok, potrebných vo výchovnom pôsobení. Objekt vzdelávania a výchovy je zároveň subjektom vyučovacieho procesu, v ktorom si okrem osvojovania nových vedomostí, vytvárania zručností a návykov rozvíja aj poznávacie procesy, formuje svoju osobnosť, ale súčasne spätne vplýva na činnosti učiteľa.

#### Pedagogický princíp školy

Pre súčasný, ale aj budúci spoločenský a vedecko-technický vývoj je charakteristické neustále pribúdanie zmien, vznik nových profesií, nových smerov a oblastí ľudskej činnosti. Aj každodenný život nám prináša množstvo situácií, na riešenie ktorých nemáme vopred pripravený program a spôsoby riešenia. Žiak by mal byť pripravený pohotovo sa prispôbovať novému, zmenám v bežnom živote ale tvoriť aj nové materiálne, kultúrne a spoločenské hodnoty. Nestačí sprostredkovať mu poznatky a spôsoby riešenia úloh, ktoré sú základom.

*K tomuto by mala spieť naša škola a vyučovací proces, ktorý si za cieľ kladie  
všestranný rozvoj ľudskej osobnosti*

Podporujeme systém KEMSÁK autora M. Zelinu:

- kognitivizácia človeka - naučiť myslieť, rozmýšľať a riešiť problémy vo všeobecnej rovine aplikovanej na ktorúkoľvek konkrétnu oblasť,
- emocionalizácia osobnosti – rozvíjať city, jeho prežívanie, afektívnu oblasť,
- motivácia a aktivizácia osobnosti – rozvíjať potreby, záujmy a túžby, želania, hodnoty, ideály človeka,
- socializácia a komunikácia – naučiť človeka prosociálnemu správaniu a komunikácii, ale bez toho, aby stratil alebo minimalizoval svoju autenticitu, ako predpoklad identity osobnosti,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 27</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- axiologizácia človeka - tu ide o dva súbežné znaky a dva ciele:
  - a./ naučiť človeka hodnotiť, zhodnocovať, rozhodovať sa v progresívnom všeľudskom smere,
  - b./ rozvíjať schopnosť interiorizácie progresívnych hodnôt do imanentnej štruktúry osobnosti,
- kreativizácia osobnosti – naučiť človeka tvorivému prístupu k životu, k sebe, práci, iným ľuďom.

Významným motivačným a inšpirujúcim činiteľom edukácie by sa mal stať pocit úspechu, ktorý pedagóg u žiaka vyvolá.

Zmeniť výkonovú motiváciu nie je jednoduché a pri jej tvorbe je potrebné využiť všetky skúsenostné zážitky, vrátane snáh o prekonanie prekážok na ceste za dosiahnutím svojho cieľa.

*Úspech v edukačnom prostredí chceme dosiahnuť tak, že so žiakmi budeme pracovať v pokojnej atmosfére, v bezprostrednom kontakte s ich potrebami a záujmami, ak budeme stále aktívni, ochotní si pomôcť a objektívni v reflexii i sebareflexii.*

Každá tvorivá úloha prispôsobená záujmom a schopnostiam žiakov ich dokáže motivovať a aktivizovať nenásilnou formou k učeniu sa.

Konstruktívna práca pedagóga musí ísť cestou diskusie, ak sa chce stať cestou účinnou.

Každý pedagóg by sa mal snažiť deti počúvať, hovoriť s nimi a porozumieť im. Iba táto cesta je tou, ktorá nás môže priviesť k očakávaným výsledkom reformy myslenia a komplexného rozvoja osobnosti a charakteru jednotlivca.

### **SWOT ANALÝZA ŠKOLY**

#### **➤ silné stránky školy**

- dobre fungujúci manažment školy,
- podporné programy vzdelávania,
- korektné vzťahy so zriaďovateľom,
- inkluzívny tím,
- spolupráca s centrom poradenstva a prevencie,
- estetické školské prostredie,
- záujem učiteľov o ďalší profesijný rozvoj,
- relaxačná miestnosť – SNOEZELEN, multifunkčné ihrisko, zelená telocvičňa, EKO učebňa,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 28</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- tvorba grantových žiadostí,
- funkčný ŠkVP,
- prezentácia školy na verejnosti,
- tradičné podujatia školy,
- organizovanie rôznorodých aktivít,

➤ **slabé stránky školy**

- chýbajúci ŠKD,
- chýbajúca školská jedáleň,
- chýbajúca telocvičňa,
- nedostatok učební, odborných učební,
- migrácia žiakov do zahraničia,
- disciplína žiakov,
- nízka úroveň spolupráce medzi rodičmi a školou,

➤ **príležitosti**

- odstrániť dvojzmennú prevádzku,
- dobudovať učebne, odborné učebne, telocvičňu, školskú jedáleň,
- zriadiť ŠKD,
- rozvíjať mimoškolskú činnosť,
- spolupráca s komunitným centrom,
- spolupráca s rodičmi žiakov,
- zvýšiť počet členov inkluzívneho tímu,
- organizovať viac spoločných aktivít pre zamestnancov,
- ďalšie vzdelávanie učiteľov a zvyšovanie pedagogickej odbornosti,
- spolupráca s podobnými školami v okolí, výmena pedagogických skúsenosti,
- možná spolupráca s družobnými zahraničnými školami,
- spolupráca s podnikateľmi, sponzormi, mimovládnyimi a inými organizáciami v obci i mimo nej,
- tvorba projektov, získavanie grantov,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 29</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

➤ **ohrozenia**

- syndróm vyhorenia učiteľov,
- hrozba znižovania rozpočtu školy,
- nepriaznivá ekonomická situácia v rodinách,
- nedostatočná predškolská príprava,
- zvyšujúca sa nedisciplinovanosť žiakov,
- nedostatok motivácie žiakov uspieť v osobnom živote.

Návrh cieľov a úloh budúceho rozvoja školy

➤ **vízia, poslanie školy**

Škola priateľská: budovať interaktívne väzby riaditeľ - učiteľ - žiak - rodič na základe vzájomnej dôvery, poznávania, diskusií. Vo vzájomných vzťahoch využívať kognitívnu zložku, ale nepodceňovať emocionálnu zložku. Dbáť na to, aby každý rešpektoval každého, aby nepoznal len svoje práva, ale aby pamätal aj na práva ostatných. Aby sa nikto nevyvyšoval a ani sa nebál vyjadriť svoj názor.

Škola spravodlivá: nielen dohliadať na uplatňovanie princípu spravodlivosti v oblasti hodnotenia, ale vytvoriť podmienky priehľadnosti – dbať o to, aby všetci mali pocit, že sú spravodlivo hodnotení – žiaci, učitelia a ostatní zamestnanci.

Škola tvorivá: vytvárať podmienky pre realizovanie a rozvoj kreativity žiakov i pedagogických zamestnancov. V rámci povolenej variability učebného plánu i mimoškolskej činnosti umožňovať výber vzdelávacích a výchovných aktivít podľa schopností a záujmu žiakov. Vytvárať materiálne podmienky pre zabezpečenie tvorivého vyučovania, kde žiaci môžu prejaviť svoj talent, nadanie, dispozície. Podporiť schopnosti žiakov tvorivo a kriticky riešiť problémy, identifikovať ich, analyzovať a navrhovať ich riešenia.

Škola kvalitná: hlavným kritériom je úroveň a kvalita vyučovacieho procesu, úroveň podmienok pre vyučovanie, obsah moderných, inovatívnych prvkov v didaktických postupoch, výsledky žiakov. Škola musí uplatňovať efektívny vnútorný systém kontroly vyučovacieho procesu prostredníctvom riadiacich a metodických orgánov školy.

Úspech v edukačnom prostredí dosiahnuť tak, že so žiakmi budeme pracovať v pokojnej atmosfére, v bezprostrednom kontakte s ich potrebami a záujmami, že budeme stále aktívni, ochotní si pomôcť a objektívni v reflexii i sebareflexii. Každá tvorivá úloha prispôbená záujmom a schopnostiam žiakov ich dokáže motivovať a aktivizovať nenásilnou

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 30</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

formou k učeniu sa. Konštruktívna práca pedagóga musí ísť cestou diskusie, ak sa chce stať cestou účinnou. Každý pedagóg by sa mal snažiť deti počúvať, hovoriť s nimi a porozumieť im. Iba táto cesta je tou, ktorá nás môže priviesť k očakávaným výsledkom reformy myslenia a komplexného rozvoja osobnosti a charakteru jednotlivca.

**Hodnoty pedagógov našej školy sú zamerané na nasledovné oblasti :**

**Spolupráca:**

- ✓ pracujeme ako tím a dodržiavame dohody
- ✓ sme lojálni

**Komunikácia:**

- ✓ zdravíme sa, počúvame sa, spoznávame sa a povzbudzujeme sa

**Individualizácia:**

- ✓ hľadáme a podporujeme potenciál

**Tolerancia:**

- ✓ vzájomne sa uznávame a rešpektujeme

**Zodpovednosť:**

- ✓ zodpovedáme za svoju prácu a premýšľame, čo a ako zlepšíme
- ✓ nebojíme sa urobiť chybu alebo požiadať o pomoc
- ✓ dodržiujeme dohodnuté pravidlá
- ✓ prijímame dôsledky svojho konania

**Dôvera:**

- ✓ vytvárame a hľadáme príležitosti pre spoločne strávený čas
- ✓ konáme s pochopením a otvorene
- ✓ sústredíme sa na to dobré v nás a medzi nami

**Poslaním** našej školy je vytvoriť v príjemnom prostredí, v atmosfére dôvery, priateľstva, otvorenosti a blízkosti žiakom priestor pre zážitky úspechu, s rešpektovaním špecifik jednotlivých žiakov, pri dodržaní myšlienky:

**„S láskou a rešpektom sprevádzame deti na ich ceste za vzdelaním.”**

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 31</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Našou **víziou** je škola, ktorá prináša žiakom radosť z učenia, rozvíja ich tvorivosť i talent, učí ich vytvárať kvalitné medziľudské vzťahy a spája ich s bežným životom.

Vychovávame Č – čestného

L – láskavého

O – odvážneho

V – vzdelaného

E – empatického

K – kreatívneho

A – aktívneho človeka.

➤ **strategické ciele a z nich vyplývajúce špecifické ciele školy:**

**VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ PROCES:**

**1.Podporovať individuálne záujmy a schopnosti žiakov.**

- Organizovať pre žiakov záujmové útvary s rôznym zameraním.
- Organizovať a priebežne pripravovať žiakov na súťaže na školskej i postupovej úrovni.

**2.Rozvíjať u žiakov funkčné gramotnosti.**

- Zapájať žiakov do tvorivých aktivít prostredníctvom celodenných kurzov zameraných na prierezové témy a komunikáciu v cudzom jazyku s rozplánovaním sprievodných aktivít na celý školský rok.
- Pripraviť a realizovať celodenné kurzy zamerané na rozvoj čitateľskej, finančnej, matematickej, digitálnej, prírodovednej gramotnosti s prihliadnutím na medzipredmetové vzťahy.

**3.Zaistiť účinnú individuálnu starostlivosť žiakom so ŠVVP podľa odporúčaní CPPaP a ČŠPP.**

- Zvýšiť počet členov inkluzívneho tímu.

**MATERIÁLNO-TECHNICKÉ ZABEZPEČENIE:**

**1.Rozšíriť kapacitu školy.**

- Navýšiť počet učební vrátane odborných učební.
- Vybudovať školskú jedáleň.
- Realizovať výstavbu telocvične.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 32</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **PERSONÁLNE ZABEZPEČENIE:**

### **1.Zavádzať nové a efektívnejšie formy a metódy práce so žiakmi.**

- Zaškoliť novoprijatých pedagogických zamestnancov na výučbu písma Comenia script.

### **2.Organizovať spoločné podujatia pre zamestnancov školy s cieľom zlepšiť pracovnú klímu.**

- Vytvárať vzájomnú dôveru, úctu, pochopenie a toleranciu spravodlivým hodnotením, pozitívnym príkladom, empatickým správaním, humánnym prístupom a pochopením problémov.
- Udržiavať estetickú úroveň interiéru a exteriéru školy.

## **RODINA A ŠKOLA:**

### **1.Zintenzívniť spoluprácu školy a rodiny**

- Pozývať rodičov na školské a mimoškolské akcie.
- Zaviest' konzultačné hodiny pre rodičov.
- Zaviest' doučovanie, popoludňajšiu činnosť.
- Zintenzívniť individuálnu starostlivosť.
- Zriadiť školskú knižnicu – popoludňajšie čítanie.



|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 33 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

## 6. Organizačné formy a metódy výchovy a vzdelávania

### 6.1 Organizačné formy a metódy vzdelávania:

Stratégia vyučovania určuje metódy a formy práce, ktorých premyslený výber, logické usporiadanie a kombinovanie je prostriedkom motivácie a usmernenia žiakov na vyučovaní a učení. Je to výber vyučovacích metód, triedených podľa cieľov, učiva, rôznych ciest a spôsobov, ako dosiahnuť cieľ vyučovacieho predmetu, vyučovacích zásad, foriem práce učiteľa a žiaka a pod. Voľba vyučovacích metód, foriem, techník je v kompetencii učiteľa. Vybrané metódy, formy musia byť veku primerané a podporovať motiváciu, záujem a tvorivé činnosti žiakov. Malo by ísť o zámerne usporiadanie vyučovacích činností, ktoré sa zacielfujú na dosiahnutie výchovno – vzdelávacích cieľov, a to v súlade so zásadami organizácie vyučovania.

*Metódy práce so žiakmi na našej škole kategorizujeme podľa:*

- prameňa získavania vedomostí:
  - slovné - monologické a dialogické,
  - názorné - demonštračné a pozorovacie,
  - praktické - práca s knihou, s programom, didaktická montáž a demontáž, hra, pokus, pracovné činnosti a pod.
- fáz vyučovania:
  - motivačné - rozprávanie, rozhovor, demonštrácia, vyvolanie problému, pochvala, reflexia....
  - expozičné - metódy priameho prenosu poznatkov, metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov, metódy problémové, metódy samostatnej práce a autodidaxie, metódy mimovoľného učenia...
  - fixačné - metódy opakovania a precvičovania vedomostí, metódy precvičovania a zdokonaľovania, klasické diagnostické metódy...
  - diagnostické - hodnotenie a klasifikácia, ústne hodnotenie...
- charakteru poznávacej činnosti žiakov:
  - výkladovo-ilustratívne alebo informačno-receptívne,
  - reproduktívne,
  - problémový výklad,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 34</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- zisťovacie alebo heuristické,
- výskumné
- inovačné metódy:
- brainstorming, situačná metóda, prípadová metóda, problémová, konfliktná, projektová, inscenačná metóda.

*Dôraz budeme klásť hlavne na metódy rozvoja tvorivosti žiakov:*

1. *Informačno – receptívna metóda* – učiteľ oznamuje žiakom hotové informácie – výklad, vysvetľovanie, prednáška. Poznatky sa osvojujú iba na úrovni zapamätania.
2. *Reproduktívna metóda* – je to reprodukcia a opakovanie činnosti žiakmi podľa vzoru učiteľa, učebnice. Realizuje sa v podobe metódy riešenia úloh a metódy rozhovoru.
3. *Problémový výklad* – vedie ho učiteľ, otvorene, stále sa obracia na žiakov, kladie im otázky, stimuluje myslenie.
4. *Heuristická metóda* – žiaci sa aktívne zúčastňujú na objavovaní nových poznatkov a osvojovaní učiva.
5. *Výskumná metóda* – samostatnosť žiakov je tu najväčšia. Podobá sa tvorivej práci vedca.
6. *Problémové vyučovanie* – snaha rozvíjať tvorivé myslenie, tvorivé schopnosti žiakov, tvorivé osvojovanie poznatkov a spôsobov činnosti. Učiteľ stavia pred žiakov úlohy, motivuje ich a usmerňuje hľadanie spôsobov a prostriedkov na ich riešenie.
7. *Projektové vyučovanie* – problémy sa riešia komplexne, ich riešenie si vyžaduje poznatky z viacerých vied. Spracované problémy sa nazývajú projekty.

Projekty môžu navrhovať:

- ✓ samotní žiaci – spontánne projekty
- ✓ učiteľ – pripravené projekty
- ✓ žiaci a učiteľ v spolupráci – kombinované

Delenie projektov :

- ✓ podľa počtu riešiteľov - individuálne, skupinové
- ✓ podľa času - krátkodobé, dlhodobé
- ✓ podľa miesta realizácie - školské, domáce, kombinované

Na začiatku školského roka sa určí téma ročníkového projektu a na konci školského roka bude ročníková konferencia, na ktorej bude projekt prezentovaný. Zameranie týchto projektov môže byť zamerané na priezračové témy zahrnuté v jednotlivých učebných predmetoch, na

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 35</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

protidrogovú výchovu, environmentálnu výchovu, výchovu k ľudským právam, boja proti obezite, finančnú gramotnosť a tiež na tradície a život Rómov.

Jednou zo všeobecne platných definícií vyučovacej metódy je tá, že metóda musí byť odpoveďou na otázku postupu práce vo výchovno-vzdelávacom procese, ktorá má naplniť stanovené ciele vo vzájomnej interakcii učiteľ – žiak – učivo.

|                         |                                                   |                                                                                                                                                                            |
|-------------------------|---------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Motivačné metódy</b> | <i>Vstupné</i>                                    | <ul style="list-style-type: none"> <li>• motivačné rozprávanie</li> <li>• motivačný rozhovor</li> <li>• motivačná demonštrácia</li> <li>• problém ako motivácia</li> </ul> |
|                         | <i>Priebežné</i>                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• motivačná výzva</li> <li>• aktualizácia obsahu učiva</li> <li>• pochvala, povzbudenie a kritika</li> </ul>                        |
| <b>Expozičné metódy</b> | <i>Metódy priameho prenosu poznatkov</i>          | <i>monologické slovné metódy</i> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozprávanie</li> <li>• opis</li> <li>• vysvetľovanie (výklad)</li> </ul>                         |
|                         |                                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>• <i>dialogické slovné metódy</i></li> <li>• rozhovor</li> <li>• beseda</li> </ul>                                                  |
|                         | <i>Metódy sprostredkovaného prenosu poznatkov</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• demonštračné metódy</li> <li>• pozorovanie</li> <li>• manipulácia s predmetmi</li> </ul>                                          |
|                         | <i>Metódy problemové</i>                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>• problémové vyučovanie</li> <li>• projekty</li> </ul>                                                                              |
|                         | <i>Metódy samostatnej práce a autodidaxie</i>     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• samostatná práca s knihou</li> </ul>                                                                                              |
|                         | <i>Metódy mimovoľného učenia</i>                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>• napodobňovanie činností</li> </ul>                                                                                                |

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 36 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

|                       |                                                    |                                                                                                                                        |
|-----------------------|----------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Fixačné metódy</b> | <i>Metódy opakovania a precvičovania vedomostí</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ústne opakovanie</li> <li>• metóda otázok a odpovedí</li> <li>• písomné opakovanie</li> </ul> |
|                       | <i>Metódy precvičovania a zdokonaľovania</i>       | <ul style="list-style-type: none"> <li>• využívanie rôznych typov jazykových cvičení</li> </ul>                                        |

|                                           |                                                          |                                                                                                                                                                                             |
|-------------------------------------------|----------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Diagnostické a klasifikačné metódy</b> | <i>Klasické diagnostické metódy</i>                      | <ul style="list-style-type: none"> <li>• ústne skúšanie</li> <li>• písomné skúšanie</li> <li>• praktické skúšanie</li> <li>• didaktické testy</li> <li>• klasické výkonové testy</li> </ul> |
|                                           | <i>Malé formy vedeckovýskumných diagnostických metód</i> | <ul style="list-style-type: none"> <li>• metóda pozorovania žiaka</li> <li>• pozorovanie v určitých situáciách</li> <li>• rozbor žiackych prác</li> </ul>                                   |
|                                           | <i>Hodnotenie a klasifikácia</i>                         | <ul style="list-style-type: none"> <li>• klasifikačná symbolika –body, nálepky, pečiatky, percentá</li> <li>• slovné hodnotenie</li> <li>• klasifikácia známku</li> </ul>                   |

Učiteľ si metódy práce so žiakmi v jednotlivých predmetoch volí sám, môže ich dopĺňať o ďalšie inovatívne metódy.

Organizačnou formou je vyučovací hodina. K ďalším využívaným organizačným formám patrí vychádzka, exkurzia, kurz, výlet a didaktické hry, účelové cvičenie v prírode a pod .

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 37</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Ďalšie formy vyučovania :

*1. Individuálne školské vyučovanie*

- ✓ samostatná práca, ktorá dáva priestor pre tvorivosť, aktivitu
- ✓ tvorivá samostatná práca – riešenie nových úloh na základe získaných poznatkov
- ✓ kolektívna samostatná práca – žiak sa na práci zúčastňuje ako člen kolektívu, ktorý dostal úlohu
- ✓ diferencovaná samostatná práca – žiaci pracujú samostatne, ale majú rozdielne úlohy podľa individuálnych schopností, nadania a záujmov

*2. Kooperatívne vyučovanie* - vytvára priestor na dialóg medzi žiakmi, medzi žiakmi a učiteľom, rozvíja ich komunikačné zručnosti. Žiaci pracujú v malých skupinkách, vykonávajú rôzne praktické činnosti v atmosfére rovnoprávnosti a spolupráce.

*3. Didaktické hry* – využívanie pri utvrdzovaní učiva a nových poznatkov, sú zamerané na rozvoj motivácie k tvorivosti, kognitívnej zvedavosti, flexibility, transformácie, senzibility a originality.

V oblasti rozumovej výchovy je našim cieľom rozvíjať u žiakov tvorivé myslenie, samostatnosť, aktivitu, sebahodnotenie.

Osobnostný a sociálny rozvoj budeme realizovať stimuláciou skupín žiakov so slabšími vyučovacími výsledkami, podporou individuálnych schopností.

Budeme poskytovať sprostredkovanie odbornej pomoci žiakom so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, a tiež ich rodičom a zamestnancom školy.

Pri prevencii drogových závislostí sa chceme zamerať aj na iné aktivity ako besedy. (Napriek tomu, že s tvrdými drogami sme sa nestretli, treba sústavne pôsobiť proti fajčeniu a alkoholickým nápojom cez koordinátora, rodičov a všetkých vyučujúcich, účelným využívaním voľného času i vlastným príkladom)

Chceme si všímať talenty v jednotlivých oblastiach a rozvíjať ho do maximálnej možnej miery. Viac budeme preferovať samostatnú prácu žiakov a ich cieľavedomé zvládanie učiva.

Dôležitým odporúčaním je pre nás potreba orientácie na pozitívne hodnotenie žiakov, najmä slaboprospeievajúcich, pre zvýšenie ich vnútornej motivácie.

Na podporu rozvoja funkčných gramotností budeme realizovať celodenné kurzy zamerané na rozvoj čitateľskej, finančnej, matematickej, digitálnej, prírodovednej gramotnosti s prihliadnutím na medzipredmetové vzťahy

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 38</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## 6.2 Zavedenie písma Comenia script

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania, zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj postupné dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia a z marginalizovaných rómskych komunít je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (napr. komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky,...), dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

Vzhľadom k vysokému počtu žiakov so špeciálnymi výchovno- vzdelávacími potrebami na našej škole a v snahe vytvoriť kvalitatívne nové prístupy, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní využívame nespojité písmo **Comenia script** vo všetkých ročníkoch na 1.stupni v bežných aj špeciálnych triedach a následné postupné zavedenie písma vo všetkých ročníkoch na 2.stupni.

## 6.3 Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti

### Význam čitateľskej gramotnosti v primárnom vzdelávaní

Pojem čitateľská gramotnosť bol zavedený medzinárodnými štúdiami gramotnosti PIRLS a PISA. Pri čitateľskej gramotnosti sa hlavný dôraz kladie na funkčný charakter čítania za účelom rýchleho získavania a efektívneho spracovania informácií. Čitateľská gramotnosť sa prelína s ďalšími oblasťami gramotnosti (prírodovedná, matematická, informačná, sociálna a ďalšie), preto je jej rozvoj veľmi dôležitý pri osvojovaní zručností, rozvíjaní schopností a pri získavaní vedomostí v ďalších vzdelávacích oblastiach.

**Čítanie a čitateľská gramotnosť** tvoria nevyhnutný predpoklad na rozvíjanie kľúčových kompetencií, predovšetkým kompetencie k učeniu sa, a čoraz viac sa využívajú ako nástroj na dosiahnutie ďalších cieľov v pracovnom i osobnom živote.

Formulované inými slovami: nedostatočná, nevyzretá čitateľská (a informačná) gramotnosť vedie v konečnom dôsledku k vážnym problémom pri štúdiu.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 39</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

V súvislosti s čítaním výskumníci často hovoria o tzv. Matúšovom efekte, podľa ktorého tí, ktorí získajú zručnosť čítania v detstve, v živote potom čítajú a učia sa rýchlejšie ako tí, ktorí ju nezískali. Majú pritom väčšiu slovnú zásobu, čo znamená, že nestroskotajú pri zložitejších textoch, a lepšie rozpoznávajú postup príbehov a formulujú svoje argumenty, čo je schopnosť, ktorá sa inými prostriedkami nedá rozvinúť.

Čítanie aj napriek prieniku moderných informačných technológií ostáva základnou stratégiou nadobúdania vedomostí, odborných znalostí, rozširovania a prehľbovania poznatkovej bázy človeka, ale aj získavania rozličných praktických a profesijných zručností. Práve z tohto dôvodu považujeme vzťah detí, žiakov a mládeže k čítaniu za kritický.

### **Priebeh a realizácia aktivít a činností v primárnom vzdelávaní**

- **September:**

vypracovať *Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*;  
na triednickej hodine so žiakmi vytvoriť „*Pravidlá triedy*“.

- **Október:**

na triednych aktívoch vysvetľovať rodičom dôležitosť čítania deťom, zamerať sa na hlasné čítanie;  
zapojiť žiakov školy 0. – 4. ročníkov do projektu „*Týždeň hlasného čítania*“, ktoré organizuje Združenie Orava.

- **November:**

zhotoviť spoločnú nástenku „*Takto si žijeme!*“ pre všetky triedy v interiéri školy (oznamy, správy, úspechy a výsledky v súťažiach, fotografie, žiacka tvorba, ...);  
v aktivite „*Polož všetko a čítaj!*“ - zahájiť čítanie na pokračovanie s výberom vhodného knižného titulu.

- **December:**

„*Vianočné variácie ...*“ - tvorivé aktivity (súťaže, testy a pracovné listy, tvorivá dramatika, umelecké stvárnenie textu, ...) s krásnou literatúrou tematicky zameranou na zimné a vianočné obdobie.

- **Január:**

poskytnúť príspevky vlastnej tvorby žiakov (ilustrácie textu, vlastné texty – próza, poézia, slovné skomoleniny, slovné hračky, ...) do školského časopisu „*Táborisko*“.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 40</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- **Február:**

„*Vo svete sa nestratím!*“ - praktické činnosti s odborným a informačným textom (plagáty, rôzne propagačné materiály, programy kín a divadiel, pokladničné bloky, cestovný poriadok, ...).

- **Marec:**

vytvoriť v triedach „*Čitateľský kútik*“, využiť školské knihy, časopisy, vlastné tituly a materiály žiakov;

„*Spisovateľ medzi nami*“ – beseda s autorom detských kníh.

- **Apríl:**

oboznámiť žiakov s knižnými titulmi, ktorými disponuje naša škola – „*Čarovná skriňa*“;

„*Týždeň hlasného čítania*“ – podľa pokynov realizovať projekt Združenia Orava.

- **Máj:**

usporiadať prečítané knihy podľa oblúbenosti - „*Rebríček našich najobľúbenejších kníh*“.

- **Jún:**

zhodnotiť realizáciu a plnenie *Plánu aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*.

## Význam čitateľskej gramotnosti v nižšom strednom vzdelávaní

Čitateľská gramotnosť ako jedno z kritérií školskej zrelosti sa podieľa na dosiahnutí kultúrnej gramotnosti.

Pretože je súčasťou formatívnych procesov, ktoré umožňujú získavať kľúčové kompetencie potrebné na celoživotné vzdelávanie, zodpovedá najnovším trendom vo vyučovaní nielen materinského jazyka a literatúry. Primárnym cieľom čitateľskej gramotnosti je nadobúdanie zručností a kompetencií čítať, spracovávať, ale aj produkovať rôzne typy textov, s ktorými sa človek v praktickom, profesijnom aj občianskom živote môže stretnúť (súvislými, nesúvislými, informačnými aj literárnymi). Na konci reťazca je však kritické čítanie a myslenie, t. j. prienik do stratégie textu, do jeho hĺbkovej roviny a jeho prehodnocovanie.

Dobré čitateľské zručnosti vytvárajú predpoklad pre zvládnutie ostatných vyučovacích predmetov, preto by mali v rámci školského vzdelávania patriť medzi kľúčové oblasti.



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 41</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Pozitívny vzťah k celoživotnému vzdelávaniu je závislý od úrovne zvládnutia jazyka. Aj ISCED 2 zdôrazňuje nevyhnutnosť chápania jazyka ako nástroja myslenia, prostriedok komunikácie a tiež jazyk definuje ako znak národnej identity. Tieto aspekty sa premietajú nielen do osvojovania si poznatkov o jazyku (jazyková kompetencia), ale aj o ich vhodnom použití v rôznych komunikačných situáciách (komunikačná kompetencia).

Dôležitou stratégiou je vytvoriť väčší priestor na vlastnú tvorbu jazykových prejavov, prácu s informáciami, schopnosť argumentovať a pod.

Na jednotlivých vyučovacích predmetoch je preto vhodné využívať inovačné metódy a formy práce ako je porovnávanie informácií z rôznych zdrojov, využívanie multimediálnych programov, práca s internetom s prepojením na bežný život, práca s nesúvislými textami (mapy, grafy, tabuľky a pod.) a tým tak vyvodzovanie vzťahov medzi informáciami. Čitateľskú gramotnosť tak vnímame ako kompetenciu k celoživotnému učeniu rozvíjanú na princípe medzipredmetových vzťahov.

### **Priebeh a realizácia aktivít a činností v nižšom strednom vzdelávaní**

- **September:**

vypracovať *Plán aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*  
oboznámiť sa s knižným fondom školy

- **Október:**

Aktivita: „*Exkurzia*“  
(návšteva Spišskej knižnice, Galérie umelcov Spiša a pod.)

- **November:**

Vyučovací blok: „*Prehliadka rozprávkových postavičiek*“  
(náhodný výber, čítať rozprávky bratov Grimmovcov, spoločne vytvoriť galériu rozprávkových postavičiek so stručnou charakteristikou, zoznam doplniť ilustráciami, využiť internetové zdroje)

- **December:**

Aktivita : „*Pýtame sa, prosíme a vyjadrujeme svoje pocity formou modlitby*“  
Formou súťaže iniciovať „pocitové“ písanie Bohu (bytosti, ktorá by nás mohla vypočuť a pomôcť) adresovať stručné odkazy, želania, prosby, pripomienky, želania), myslieť na otca, matku, starých rodičov a oslovovať ich modlitbou.  
Zhodnotiť prácu žiakov, vyhlásiť a prezentovať najlepšie príspevky v školskom

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 42</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

rozhlase.

✓ práca s tvorbou Milana Rúfusa

- **Január:**

Aktivita: „*Interpretujeme fotografie*“

(pracovať s odbornou literatúrou – fotografie krajín, miest v zemepisných knihách, encyklopédiách, prepojenie textu a fotografie - čítať komentár k jednotlivým fotografiám a asociačne písať názvy fotografií)

- **Február:**

Aktivita: Príprava na literárnu súťaž „*Hviezdoslavov Kubín*“ (výber vhodných textov a nácvik umeleckého prednesu)

- **Marec**

Aktivita: „*Práca s textom spisovateľky Eleny Lackovej*“

(čítať a interpretovať vybraný literárny text, pracovať s pracovným listom)

- **Apríl**

Aktivita: „*Beseda so spisovateľkou*“ (Mgr. Júlia Čurillová,...)

(oboznámiť sa s tvorbou autorky, hlasné čítanie vybraných básní)

- **Máj**

Aktivita: „*Starší čítajú mladším*“

(počúvať správnu techniku čítania, prehliadť u mladších žiakov záujem o knihu a čítanie vôbec)

- **Jún**

Aktivita: „*Vintage záložka do knihy/obal na knihu*“

(rozvíjať kreativitu a zručnosť)

Zhodnotiť realizáciu a plnenie *Plánu aktivít na podporu rozvoja čitateľskej gramotnosti*.

Využitie disponibilných hodín v ŠkVP na podporu čitateľskej gramotnosti v 7.- 9.ročníku zavedením nového predmetu *Práca s textom*.

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 43</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **6.4 Plán aktivít na podporu rozvoja finančnej gramotnosti**

Národný štandard finančnej gramotnosti je usporiadaný do šiestich tém:

- 1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov,**
- 2. Plánovanie, príjem a práca,**
- 3. Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov,**
- 4. Úver a dlh,**
- 5. Sporenie a investovanie,**
- 6. Riadenie rizika a poistenie.**

Jednotlivé témy sú rozpísané do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na úrovniach. Jednotlivé úrovne sú zapracované do tematických výchovno-vzdelávacích plánov jednotlivých vyučovacích predmetov.

Prvá úroveň je určená pre žiakov primárneho vzdelávania.

Druhá úroveň predstavuje požiadavky na žiakov nižšieho stredného vzdelávania.

Škola zrealizuje celodenný kurz zameraný na prierezovú tému Finančná gramotnosť v rozsahu 6 vyučovacích hodín na témy:

- 1. Finančná zodpovednosť spotrebiteľov**
- 2. Plánovanie, príjem a práca**
- 3. Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov**
- 4. Úver a dlh**
- 5. Sporenie a investovanie**
- 6. Riadenie rizika a poistenie**

### **Zapracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti pre primárne vzdelávanie**

**Téma:**

**1.Finančná zodpovednosť spotrebiteľov**

Celková kompetencia

**Používanie spoľahlivých informácií a uplatňovanie rozhodovacích procesov v osobných financiách**

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 44</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

**Čiastková kompetencia 1: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

**Úroveň 1:** Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie/údaje dostať k nepovolánym osobám. Opísať možné dôsledky prezradenia vybraných osobných informácií.

**Čiastková kompetencia 2: Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

**Úroveň 1:** Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné). Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.

**Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

**Úroveň 1:** Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom, nečestným správaním.

**Téma:**

**2.Plánovanie, príjem a práca**

**Celková kompetencia**

**Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu**

**Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí**

**Čiastková kompetencia 1: Identifikovať zdroje osobných príjmov**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

**Úroveň 1:** Opísať, čo sú osobné príjmy človeka.

**Čiastková kompetencia 2: Vypracovať finančný plán**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

**Úroveň 1:** Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.

**Téma:**

**3.Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov**

**Celková kompetencia**

**Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny**

**Čiastková kompetencia 1: Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 45</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Úroveň 1: Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze. Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.

Čiastková kompetencia 2: **Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.

Čiastková kompetencia 3: **Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku a/alebo služby v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku.

Čiastková kompetencia 4: **Opísať používanie rôznych metód platenia**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí. Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí).

**Téma:**

**4.Úver a dlh**

Celková kompetencia

**Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu**

Čiastková kompetencia 1: **Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Zdôvodniť voľbu nákupu tovaru alebo služby alebo požičania si predmetu.

Čiastková kompetencia 2: **Mať základné informácie o jednotlivých druhoch úverov poskytovaných spotrebiteľom**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách.

Čiastková kompetencia 3: **Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 46</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

**Téma:**

## **5.Sporenie a investovanie**

Celková kompetencia

**Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi**

Čiastková kompetencia 1: **Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.

**Téma:**

## **6.Riadenie rizika a poistenie**

Celková kompetencia

**Používanie primeraných stratégií riadenia rizík**

Čiastková kompetencia 1: **Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti. Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy.

Čiastková kompetencia 2: **Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a komerčným poistením**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 1: Vysvetliť, prečo a kedy sa ľudia potrebujú poistiť. Na jednoduchých príkladoch názorne ukázať, ako poistenie funguje.

**Zpracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti pre nižšie stredné vzdelávanie**

**Téma:**

## **1.Finančná zodpovednosť spotrebiteľov**

Celková kompetencia

**Používanie spoľahlivých informácií a uplatňovanie rozhodovacích procesov v osobných financiách**

Čiastková kompetencia 1: **Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 47</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Úroveň 2: Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných údajov. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných údajov. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzaniu konfliktom (finančná inštitúcia, klient).

Čiastková kompetencia 2: **Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov vrátane práva na reklamáciu. Uviesť príklady klamlivých a zavádzajúcich obchodných praktík. Uviesť príklady falšovaných tovarov (tzv. fejkov).

Čiastková kompetencia 3: **Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančným trhom**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť význam ochrany vkladov v SR. Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi.

Čiastková kompetencia 4: **Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Identifikovať korupčné správanie. Identifikovať podvodné správanie. Uviesť príklady zneužívania verejných zdrojov.

**Téma:**

**2.Plánovanie, príjem a práca**

Celková kompetencia

**Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu**

**Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí**

Čiastková kompetencia 1: **Identifikovať zdroje osobných príjmov**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá). Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti.

Čiastková kompetencia 2: **Vypracovať finančný plán**

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť prvky osobného rozpočtu (pravidelné a nepravidelné príjmy, výdavky a úspory). Zostaviť rozpočet domácnosti. Zostaviť jednoduchý podnikateľský zámer a rozpočet malého podniku – fyzickej osoby. Charakterizovať typy rozpočtov (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 48</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### Čiastková kompetencia 3: Vysvetliť daňový a odvodový systém

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní.

### Čiastková kompetencia 4: Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť podstatu a význam podnikania na príkladoch podnikateľských subjektov v praxi. Navrhnuť vlastný projekt a individuálne aj tímovo pracovať na jeho realizácii.

## **Téma:**

### **3.Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov**

#### Celková kompetencia

#### **Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny**

#### Čiastková kompetencia 1: Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť, kedy šoriť a kedy si požičovať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou).

Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb.

#### Čiastková kompetencia 2: Prijímať finančné rozhodnutia so zvažovaním alternatív a ich dôsledkov

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností a zhodnotiť ich dôsledky. Opísať základné typy bankových produktov.

#### Čiastková kompetencia 3: Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a investovaní finančných prostriedkov.

Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.

#### Čiastková kompetencia 4: Opísať používanie rôznych metód platenia

*Očakávania, že žiak je schopný:*



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 49</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Úroveň 2: Opísať moderné spôsoby platenia. Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné). Opísať spôsoby platenia v tuzemskej a zahraničnej mene. Porozumieť prepočtu meny (napríklad českých korún na Euro a naopak).

**Téma:**

#### **4.Úver a dlh**

Celková kompetencia

**Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu**

Čiastková kompetencia 1: Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru vrátane používania kreditnej karty. Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie. Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a dôvody a riziká nákupov na úver.

Čiastková kompetencia 2: Mať základné informácie o jednotlivých druhoch úverov poskytovaných spotrebiteľom

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov. Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri úveroch spotrebiteľom.

Čiastková kompetencia 3: Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.

**Téma:**

#### **5.Sporenie a investovanie**

Celková kompetencia

**Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi**

Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé, strednodobé a dlhodobé ciele.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 50</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### Čiastková kompetencia 2: Zhodnotiť investičné alternatívy

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. Uviesť možnosti využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti). Zdôvodniť výber zvoleného produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.

### **Téma:**

### **6.Riadenie rizika a poistenie**

#### Celková kompetencia

#### **Používanie primeraných stratégií riadenia rizík**

#### Čiastková kompetencia 1: Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Opísať spôsoby, akými sa dajú znížiť rôzne druhy rizík alebo ako sa im dá úplne vyhnúť. Vysvetliť podstatu a význam poistenia. Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).

#### Čiastková kompetencia 2: Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a komerčným poistením

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Vysvetliť základný účel verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.

#### Čiastková kompetencia 3: Charakterizovať komerčné poistenie

*Očakávania, že žiak je schopný:*

Úroveň 2: Rozoznať hlavné typy poistenia motorových vozidiel. Vysvetliť rozdiel medzi poistením nehnuteľnosti (bytu, resp. domu) a poistením domácnosti (zariadenia).

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 51</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **6.5 Plán aktivít na podporu rozvoja prírodovednej gramotnosti**

### **Význam prírodovednej gramotnosti v primárnom vzdelávaní**

Úlohou prírodovedného vzdelávania je vzbudiť u žiakov a záujem o prírodu a naučiť ich ako poznávame a skúmame prírodu. Cieľom moderného prírodovedného vzdelávania je rozvoj prírodovednej gramotnosti. Žiak mladšieho školského veku zastáva rolu malého vedca, je aktívnym subjektom rozvoja vedeckej gramotnosti. Aktívnym manipulovaním, komunikovaním, bádaním v škole i doma žiak rozvíja svoje prírodovedné kompetencie ako komplex prírodovedných poznatkov, schopností a postojov k realite.

Prírodovedná gramotnosť je definovaná ako vedomosť z oblasti prírodných vied a schopnosť používať vedecké poznatky na identifikovanie otázok, získavanie nových vedomostí, vysvetľovanie prírodných javov a vyvodzovanie záverov podložených faktami.

Prírodovedná gramotnosť má v úlohách štyri rozmery:

1. Kontext (situácia) – okolnosti úlohy v rámci oblasti vedy a techniky / technológií.
2. Vedomosti (obsah) – chápanie sveta prírody na základe prírodných vied, ktoré zahŕňa nielen vedomosti o svete prírody, ale aj poznatky o vede ako takej.
3. Kompetencie (procesy, postupy) – schopnosť identifikovať, odlíšiť prírodovedné témy, otázky, problémy od tém, otázok či problémov z iných oblastí, odborne vysvetliť prírodné javy a vyvodiť podložené závery.
4. Postoje – prejavenie záujmu o prírodné vedy, podpory výskumných aktivít a motivácie konať zodpovedne, napríklad v prospech prírodných zdrojov alebo životného prostredia.

Teória prírodovednej gramotnosti pracuje priamo s predstavami, ktoré si žiak počas života vytvára. Poskytuje mu také vzdelávacie postupy, ktoré sa zhodujú s prirodzenými poznávacími postupmi, pomocou ktorých svoje predstavy žiak nadobudol. Preto je pravdepodobné, že sa vplyvom takéhoto vzdelávania predstavy zmenia, zdokonalia.

### **Priebeh a realizácia aktivít a činností prírodovednej gramotnosti v primárnom vzdelávaní**

- **September:**

na triednickej hodine so žiakmi vytvoriť „Kalendár prírody“.

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 52 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

- **Október:**

„Jesenné mandaly“ – z nazbieraných prírodnín zoskupiť a aranžovať zaujímavé celky v triede alebo na školskom dvore.

- **November:**

„Poznávame slovenských vedcov“ – vytvoriť triedny projekt o slovenskom vedcovi, bádateľovi, vynálezcovi a odprezentovať tvorbu výstavou prác.

- **December:**

„Meteorologický denník“ - sledovať počas daného mesiaca teplotu vzduchu a zaznamenávať zistenú informáciu formou grafu.

- **Január:**

„Vesmír očami detí“ – zapojiť sa do výtvarnej súťaže, ktorá rozvíja detské predstavy o vesmíre.

- **Február:**

„Rozmanitosť sveta!“ - overiť si v detských encyklopédiách a iných médiách, že svet je rozmanitý (pozostáva z oceánov, morí, riek, pohorí, lesov, pralesov, rozmanitej zvieracej ríše atď.)

- **Marec:**

„Sila semienka“ – formou zážitkového učenie pozorovať ako prebiehajú fázy rastu rastliny.

- **Apríl:**

„Plynutie času“ – pomocou slnečných hodín sledovať a pozorovať pohyby Zeme a vplyv tohto pohybu na plynutie času.

- **Máj:**

„Lúka“ – formou vychádzky do blízkeho okolia školy preskúmať rozmanitosť lúčnych rastlín a živočíchov obývajúcich lúčne spoločenstva (včela, motýľ, mravec.....)

- **Jún:**

„Svetový deň životného prostredia“ – beseda

Uvádzané aktivity sú obsahovo zamerané nielen na vybrané prírodné javy, predmety a situácie, ale aj na osvojenie si povahy samotnej vedy.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 53</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### **Význam prírodovednej gramotnosti v nižšom strednom vzdelávaní**

Prírodovedná gramotnosť je schopnosť používať vedecké poznatky, získavať nové vedomosti, vysvetľovať prírodné javy, identifikovať otázky a vyvodzovať dôkazmi podložené závery pre pochopenie a tvorbu rozhodnutí o svete prírody a zmenách, ktoré v ňom nastali v dôsledku ľudskej aktivity.

Význam prírodovednej gramotnosti s rozvojom vedy a techniky sa stáva neodmysliteľnou podmienkou pre správne a úspešné zaradenie sa človeka do spoločnosti a takisto pre udržateľný rozvoj našej spoločnosti a planéty (OECD PISA 2006). V súčasnej dobe sa vyžaduje chápanie základných fyzikálnych princípov a súvislostí vo všetkých oblastiach života, dokonca aj v politike, či už sa jedná o problém geneticky modifikovaných rastlín alebo ekologickejšie zdroje energie. Porozumenie modernej technike do určitej úrovne by malo byť v dnešnej dobe už samozrejmou. Je dôležité si uvedomiť, že každý jednotlivec prejavuje prírodovednú gramotnosť rôznymi spôsobmi, ale najmä je dôležité, aby bol schopný aplikovať prírodovednú gramotnosť v každodennom živote a využiť tak napríklad vedomosti z chémie na záchranu ľudského života pri otrave a infekčných chorobách, na zlepšenie kvality ovzdušia, povrchových a podzemných vôd, vedomosti z fyziky pre základné pochopenie fungovania rôznych prístrojov, pri stavbách domov, ciest a mostov, tiež na komunikáciu ľudí pomocou nových technológií – televízia, mobil, internet alebo pri ekologickej výrobe energie, vedomosti z biológie pre spoznanie zdravotných rizík, pri zisťovaní významu očkovania alebo vplyvu geneticky modifikovaných rastlín na pôvodnú vegetáciu, na ochranu vzácnych lokalít a na záchranu ohrozených druhov rastlín a živočíchov, a tiež vedomosti z geografie pri predpovedaní počasia, pri využívaní kartografických máp a satelitných navigačných prístrojov v doprave alebo na záchranu ľudí, lietadiel a lodí. Zaradiť tu môžeme aj vedomosti z matematiky, astronómie a psychológie. Napríklad keď sa nemôžeme v určitých situáciách spoľahnúť na prístroje, ktoré nám uľahčujú výpočty, orientáciu atď.

Dosiahnutie určitej úrovne prírodovednej gramotnosti sa prejavuje aj vhodným používaním odborných výrazov alebo vedeckých procesov. Jednotlivci majú často aj rozdiely v úrovni gramotnosti v rôznych oblastiach. Prírodovedná gramotnosť má rôzne stupne a formy, ktoré sa však v priebehu celého života prehĺbujú, a to nielen počas školskej dochádzky. Nesmieme zabúdať, že postoje a hodnoty k prírodným vedám vybudované v prvých rokoch života budú formovať rozvoj prírodovednej gramotnosti u človeka v dospelosti.

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 54 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

### **Priebeh a realizácia aktivít a činností v nižšom strednom vzdelávaní**

- **September:**

vytvoriť v triedach „**Prírodovedný kútik**“: využiť encyklopédie, názorné pomôcky, materiály žiakov; tvorivé činnosti s využitím prírodných produktov

- **Október:**

Aktivita: „**Svetový deň výživy**“ - Kvíz s názvom „ÁNO – NIE“, týkajúci sa zdravej životosprávy, zameraný na získanie spätnej väzby zo strany žiakov, ktorí na vopred pripravené cielené otázky mali za úlohu vybrať správnu odpoveď. Po náučnej časti nasleduje ochutnávka potravín spojená so zábavnou súťažou. Zástupcovia jednotlivých tried si so zaviazanými očami precvičia svoje chuťové zmysly počas skúmania chute a správneho pomenovávania jednotlivých druhov potravín, pripravených na tanierikoch a podávaných učiteľmi. V ďalšej časti sa overia vedomosti a zručnosti žiakov v aktivite „Tanier“. Úlohou žiakov bude podľa pripravených obrázkov vystrihovať, triediť, pomenovať, vyfarbiť a nalepiť zdravé potraviny na papierový tanier. Naopak, potraviny, ktoré na tanier nepatria, teda nezdravé, žiaci vyhadzovali do symbolických odpadkových košov. Po úspešnom zvládnutí všetkých činností si žiaci pochutia na zdravej maškrte – jablkovom koláči. Cieľom akcie je v rámci prevencie dosiahnuť u žiakov uvedomenie si potreby zdravého stravovania a prehodnotenia zaužívaných, nesprávnych návykov, pretrvávajúcich v ich komunite. Zámerom pedagógov, poznajúcich nevyhovujúcu životosprávu žiakov, vyplývajúcu z nevhodných podmienok ich sociálneho prostredia, je poukázať na správne kroky v stravovaní, pretože výživa je významný faktor životného štýlu, ktorý ovplyvňuje zdravie človeka.

Aktivita: **Ako sa mení príroda** – vychádzky, pozorovanie prírody a prírodnín, pozorovanie fyzikálnych a chemických javov

Aktivita: „**Svetový deň chôdze**“ - vychádzka celej školy

- **November:**

Aktivita: **Staráme sa o vtáčiky v našej záhrade** - rozvešanie a prikrmovanie operencov v čase snehovej prikrývky (november – marec)

- **December:**

Vyučovací blok: „**Energia**“ - úsporne svietime, správne vetráme. Cieľom aktivity je poukázať na plytvanie energiou v domácnostiach a na možnosti šetrenia energiou. Zima je tiež obdobím, keď je nutné v bytoch a domoch kúriť, je to vhodný čas hovoriť o pôsobení exhalátov na ovzdušie.

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 55 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

- **Január:**

Aktivita: „**Pani Zima**“ – envirovychádzka do blízkeho okolia, tvorivé dielne s využitím odpadového materiálu s rodičmi, význam recyklácie

- **Február:**

Aktivita: **Aký je sneh** - poznať a opísať prírodné javy, hodnotiť prírodné prostredie. S využitím hodín chémie, fyzika robíme s deťmi rôzne pokusy s ľadom a snehom. Deti pozorujú ako sa sneh postupne roztápa, upozorňujeme ich koľko čiastočiek špiny a smetí zostáva na dne mištičky - to všetko obsahuje sneh, keď pomaly padá na zem. Takto si najlepšie uvedomia zdravotné dôvody prečo nedávame sneh do úst.

- **Marec**

Aktivita: „**Svetový deň meteorológie**“ – **besedy na hodinách fyziky, chémie, výroba vrtuliek**

Aktivita: **Deň vody** - Voda v krajine. Aktivity zamerané na činnosti s tematikou vody, s cieľom zvýšiť povedomie žiakov o dôležitosti a nenahraditeľnosti vody pre každodenný život, vodný bar - pitný režim žiakov a učiteľov. Cieľom aktivity bude tiež spoznať rôzne spôsoby pohybu vody v prírode a identifikovať hnacie sily týchto pohybov

- **Apríl**

Aktivita: „**Svetový Deň Zeme**“ - dopoludnie ekohier, prehliadka žiackych posterov s ENV zameraním, mozaika z plastových uzáverov. Deti sa učia chápať súvislosti medzi svojím konaním a životným prostredím, že najvyššou hodnotou je život. Prostredníctvom projektového vyučovania u nich neustále posilňujeme pocit zodpovednosti voči prírode. Ukazujeme im, že každá ľudská aktivita má dopad na životné prostredie /kladný alebo negatívny/.

- **Máj**

Organizácia špecializovaných besied s odborníkmi - napríklad **beseda so včelárom**, ktorej cieľom bude prehĺbenie poznatkov o význame chovu včiel aj o samotnej etológii včelieho spoločenstva. Cieľom tejto aktivity, je čo najzaujímavejším spôsobom deti uviesť do života včely. Deti majú možnosť vidieť a vyskúšať si oblečenie včelára, zoznámiť sa s včelím plástom a ochutnávajú včelí med. Vzhľadom na rozsah nadštandardných vedomostí a vzhľadom na čas, ktorý beseda zaberá, sa rozhodneme besedu zrealizovať v rámci neformálneho vzdelávania.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 56</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Aktivita: „**Svetový deň pohybom ku zdraviu**“ - Pohybom pre zdravie – učitelia vysvetlia význam pohybu – zdravie a zdravý životný štýl, úlohou je upozorniť na vzrastajúci problém chronických ochorení.

- **Jún**

Aktivita: „**Svetový deň životného prostredia**“ - besedy na hodinách biológie

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

## 6.6 Plán aktivít na podporu rozvoja matematickej gramotnosti

### Význam matematickej gramotnosti

PISA definuje matematickú gramotnosť nasledovne:

Matematická gramotnosť je schopnosť človeka vyjadriť, použiť a interpretovať matematiku v rôznych súvislostiach. Zahŕňa matematické myslenie, používanie matematických pojmov, postupov, faktov a nástrojov na opis, vysvetlenie alebo predpovedanie javu. Pomáha uvedomiť si, akú úlohu má matematika v reálnom svete a na tomto základe správne posudzovať a rozhodovať sa tak, ako sa to vyžaduje od konštruktívneho, zaangažovaného a rozmyšľajúceho občana.

Používanie matematiky sa chápe ako pripravenosť na ďalšie štúdium a estetické resp. rekreačné prvky matematiky. Kľúčovou schopnosťou je schopnosť použiť matematiku pri nastolení, formulovaní, riešení a interpretácii problémov v rôznych situáciách a kontextoch, aj v takých, do ktorých je potrebné zaviesť matematické štruktúry.

Matematizácia ako základná stratégia použitia matematiky je považovaná za základný cieľ vzdelávania. Predstavuje schopnosť žiaka použiť získané vedomosti pri riešení matematických problémov, s ktorými sa stretáva. Možno ju opísať piatimi krokmi:

1. Stanoviť východisko, daný reálny problém.
2. Nájsť vhodné matematické pojmy súvisiace s týmto problémom.
3. Postupne odstraňovať prvky reality a posúdiť, ktoré prvky uvedeného problému sú dôležité, zovšeobecniť a formalizovať ich. Reálny problém sa transformuje na matematický tak, aby hodnoverne reprezentoval situáciu.
4. Riešiť matematicky formulovaný problém.



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 57</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

5. Preložiť riešenie matematického problému do reči reálnej situácie.

Predmet matematika je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

Predmet matematika v nižšom strednom vzdelávaní je prioritne zameraný na budovanie základov matematickej gramotnosti a na rozvíjanie kognitívnych oblastí – vedomosti (ovládanie faktov, postupov), aplikácie (používanie získaných vedomostí na riešenie problémov reálneho života), zdôvodňovanie (riešenie zložitejších problémov, ktoré vyžadujú širšie chápanie súvislostí a vzťahov).

### **Priebeh a realizácia aktivít a činností**

- **September:**

**Hlavalamy** - žiaci vytvoria alebo vyriešia počas vyučovania matematické hlavalamy (tajničky, krížovky, bludiská, zápalkové hlavalamy) obsahovo zamerané na tematické celky učiva matematiky.

- **Október:**

**Hráme sa a objavujeme** – stavanie stavby z kociek podľa návodu, kódovania stavby pre rozvoj priestorovej predstavivosti, vytváranie predstavy o dĺžke, povrchu a objemu.

- **November:**

**Sudoku** – logická hra na doplnenie čísel, ktorá nenásilne precvičuje počítanie do 10 a logické myslenie

- **December:**

**Matematická rozprávka** - riešením matematických rozprávok deti hľadajú a objavujú ukryté vzťahy a súvislosti medzi objektmi, robia logické závery, čo ich robí zručnými v riešení matematických úloh.

- **Január:**

**Čítame a riešime** – riešenie kontextových slovných úloh vychádzajúcich z reálnych situácií

- **Február:**

**Matematika pre život** – riešenie úloh a pracovných listov zo štúdie PISA

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 58</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- **Marec:**

**Logická geometria** - tangram má široké uplatnenie na hodinách matematiky.

Môžeme ním precvičovať predstavivosť v nižších ročníkoch skladaním obrazcov podľa predlohy alebo vo vyšších ročníkoch využiť priamo na hodinách geometrie pri precvičovaní učiva napr. obsahu a obvodu útvarov. Zostavovaním obrazcov podľa predlohy sa dobre precvičuje konštruktívna predstavivosť, zmysel pre geometrické obrazce a ich zákonitosti. Žiak sa učí vidieť plochu.

- **Apríl:**

**Ekomatematika** – Spoznávame svet zisťovaním zaujímavostí o zvieratách, rastlinách a vytváraním matematických úloh s využitím získaných poznatkov.

- **Máj:**

**Čítanie z grafu** – bez číselných údajov aj s číselnými údajmi. Naučiť základné pojmy potrebné pre čítanie údajov z grafu a prácu s nimi. Vedieť zo znázornených údajov vyhodnotiť odpoveď na konkrétnu otázku.

- **Jún:**

**Spoločenské hry v matematike** - vyrobiť spoločenskú hru, hranie spoločenských hier a rozvíjanie kombinatorickej geometrie.

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

## 6.7 Plán aktivít na podporu rozvoja digitálnej gramotnosti

### Význam digitálnej gramotnosti vo vzdelávaní

Nevyhnutnou súčasťou informačnej gramotnosti je digitálna gramotnosť, tieto gramotnosti sa niekedy spolu označujú aj ako sekundárne.

Digitálna gramotnosť je schopnosť porozumieť informáciám a používať ich v rôznych formátoch z rôznych zdrojov, ktoré sú prezentované prostredníctvom informačných a komunikačných technológií (IKT).

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 59</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Digitálna gramotnosť je súbor znalostí, zručností a porozumenia, potrebných na primerané, bezpečné a produktívne používanie digitálnych technológií na učenie sa a poznávanie – v zamestnaní a v každodennom živote. Je to súbor schopností:

- zmysluplne využívať rôzne digitálne nástroje na svoje potreby, na svoje poznávanie, na vyjadrenie seba a svoj komplexný osobný rozvoj,
- efektívne riešiť úlohy a problémy v digitálnom prostredí,
- kvalifikovane si zvoliť a vedieť použiť vhodnú digitálnu technológiu na nájdenie informácií, ich spracovanie, použitie, šírenie alebo vytvorenie,
- kriticky vyhodnocovať a analyzovať znalosti získane z digitálnych zdrojov,
- rozumieť spoločenským dôsledkom (včítane bezpečnosti, ochrany súkromia a etiky), ktoré vznikajú v digitálnom svete.“

Digitálna gramotnosť je na primárnom stupni vzdelávania prioritne zameraná na budovanie základov digitálnej gramotnosti (oboznamovanie, získavanie zručností) a na nižšom strednom stupni vzdelávania je zameraná na rozvíjanie a používanie získaných vedomostí a zručností (použitie informácií, riešení a postupov).

#### **Priebeh a realizácia aktivít a činností v primárnom vzdelávaní**

- **September:**  
**Grafické editory** – kreslenie jednoduchých obrázkov, využitie farieb a tvarov
- **Október:**  
**Hráme sa a objavujeme** – kreslenie obrázkov, pečiatkovanie, používanie ďalších nástrojov grafiky a ukladanie obrázkov
- **November:**  
**Práca s textom** – používanie konkrétnych nástrojov editora na tvorbu a úpravu textu
- **December:**  
**Tvorba a úprava textu** – dopĺňanie textových úloh, upravovanie textových úloh
- **Január:**  
**Bezpečnosť a riziká na internete** – bezpečné správanie sa na internete, diskusia o rizikách webu. Poznať [www.ovce.sk](http://www.ovce.sk), [www.bezpecnenainternete.sk](http://www.bezpecnenainternete.sk), [www.zodpovedne.sk](http://www.zodpovedne.sk)

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 60</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- **Február:**  
**Komunikácia a spolupráca** - vyhľadávanie na webe, používanie nástrojov na prezeranie webových stránok, webový prehliadač
- **Marec:**  
**Práca s webovou stránkou** – webová stránka školy, orientácia na webovej stránke
- **Apríl:**  
**Využívanie informačných technológií vo výučbe** – výučbové softvéry ako nástroj vzdelávania a učenia
- **Máj:**  
**Digitálne technológie** - práca s multimédiami, prehrávanie zvukov, hlasov
- **Jún:**  
**Digitálne technológie v spoločnosti** - práca s multimédiami, prehrávanie videa, hudby, filmu, autorské práva

#### **Priebeh a realizácia aktivít a činností v nižšom strednom vzdelávaní**

- **September:**  
Aktivita: „**Počítače včera a dnes**“ na internete nájsť stránku najväčšieho múzea počítačov na svete – Computer History Museum v Kalifornii a zistiť históriu zrodu počítačov.
- **Október:**  
Aktivita: „**Digitálna revolúcia**“ nové formy spolupráce a komunikácie prostredníctvom internetu (online nákupy, bankovníctvo, doprava, zdravotníctvo, umenie, zábava, šport).
- **November:**  
Aktivita: Beseda „**Deň počítačovej bezpečnosti**“ 30.11. sa oslavuje od roku 1988. Je určený na zvýšenie informovanosti o význame a potrebe ochrany počítačov a dát.
- **December:**  
Aktivita: „**Vianočný vinš**“, „**Vianočná pohľadnica**“ v programe Skicár, Word artu vytvoriť práce na zadané témy.
- **Január:**  
Aktivita: „**Obrázkové informácie**“ pomáhajú premýšľať, porozumieť, vyjadrovať sa a komunikovať. Na internete nájsť obrázky na tému „Čím by som chcel byť“ , Moje

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 61 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

najobľúbenejšie jedlo“, „Môj vzor - herec, herečka, učiteľ, športovec“. Dať ich do dokumentu Word a napísať o nich 2-5 viet.

- **Február:**

Aktivita: „Deň pre bezpečnejší internet“ 8.2. [www.bezpecnenainternete.sk](http://www.bezpecnenainternete.sk), [www.zodpovedne.sk](http://www.zodpovedne.sk), [www.ovce.sk](http://www.ovce.sk), [www.internetovaskola.sk](http://www.internetovaskola.sk),

- **Marec:**

Aktivita: „Edukačné hry na PC“ pomáhajú trénovať svoju sústredenosť, reflexy, rozvíjať strategické myslenie, fantáziu a tvorivosť. Úlohou bude zostaviť rebríček najobľúbenejších počítačových hier, ktoré hrávajú žiaci našej školy. Pomocou grafu, tabuľky vyhodnotiť, aké typy hier (akčné, simulačné, strategické, dobrodružné....) prevládajú.

- **Apríl:**

Aktivita: „Apríl mesiac lesov“ v programe Power point vytvoriť prezentáciu o lesnom spoločenstve, ktorá bude učebnou pomôckou na hodinách biológie.

- **Máj:**

Aktivita: „Projekt naša obec“ vytvoriť jednoduchú prezentáciu v Power pointe.

- **Jún:**

Aktivita: „Diplom“

Zhodnotiť realizáciu a plnenie Plánu aktivít na podporu rozvoja digitálnej gramotnosti.

Plán aktivít sa v priebehu školského roka môže meniť a dopĺňať podľa ponúk a potrieb školy a iných organizácií.

## 6.8 Začlenenie prierezoých tém do výchovno-vzdelávacej práce

Prierezoé témy sú realizované ako integrálna súčasť vzdelávacieho obsahu začleneného do jednotlivých predmetov pre stupne vzdelávania. V tematických výchovno-vzdelávacích plánoch sú začlenené k príslušným témam jednotlivých predmetov pod skratkami a taktiež budú realizované tvorivé aktivity zamerané na prierezoé témy prostredníctvom celodenných kurzov.

| <b>PRIEREZOÉ TÉMY</b>                                                                   |
|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. OSOBNOSTNÝ A SOCIÁLNY ROZVOJ                                                         |
| 2. VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU                                                   |
| 3. ENVIRONMENTÁLNA VÝCHOVA                                                              |
| 4. MEDIÁLNA VÝCHOVA                                                                     |
| 5. MULTIKULTÚRNA VÝCHOVA                                                                |
| 6. REGIONÁLNA VÝCHOVA A ĽUDOVÁ KULTÚRA<br>(PRIMÁRNE VZDELÁVANIE)                        |
| 7. DOPRAVNÁ VÝCHOVA- VÝCHOVA K BEZPEČNOSTI V CESTNEJ PREMÁVKE<br>(PRIMÁRNE VZDELÁVANIE) |
| 8. OCHRANA ŽIVOTA A ZDRAVIA                                                             |

### POPIS

#### *1. Osobnostný a sociálny rozvoj*

Prierezoá oblasť osobnostný a sociálny rozvoj rozvíja ľudský potenciál žiakov, poskytuje žiakom základy pre plnohodnotný a zodpovedný život. Znamená to nielen študijný (akademický) rozvoj žiakov, ale aj rozvíjanie osobnostných a sociálnych spôsobilostí, ktoré spätne akademický rozvoj podporujú. Aby žiak získal kvalitné vzdelanie, k tomu je potrebné, aby si už od primárneho vzdelávania rozvíjal sebareflexiu (rozmýšľal o sebe), spoznával sám seba, svoje dobré ale aj slabé stránky, rozvíjal si sebaúctu, sebadôveru a s tým spojené prevzatie zodpovednosti za svoje konanie, osobný život a sebvzdelávanie. V tejto súvislosti je potrebné, aby sa naučil uplatňovať svoje práva, ale aj rešpektovať názory, potreby a práva ostatných. Dôležité je, aby prierezoá téma podporovala u žiakov rozvoj schopnosti uplatňovať prevenciu sociálno-patologických javov (šikanovanie, agresivita, užívanie návykových látok).

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 63</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Cieľom prierezovej témy je, aby žiak:

- porozumel sebe a iným,
- optimálne usmerňoval vlastné správanie a prejavovanie emócií,
- uprednostňoval priateľské vzťahy v triede i mimo nej,
- osvojil si, využíval a ďalej rozvíjal zručnosti komunikácie a vzájomnej spolupráce,
- nadobudol základné prezentačné zručnosti osvojené na základe postupného spoznania svojich predpokladov a uplatňoval ich pri prezentácii seba a svojej práce,
- získal a uplatňoval základné sociálne zručnosti pre optimálne riešenie rôznych situácií,
- rešpektoval rôzne typy ľudí, ich názory a prístupy k riešeniu problémov,
- uprednostňoval základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom živote,
- žiak získaval a udržal si osobnostnú integritu,
- pestoval kvalitné medziľudské vzťahy, rozvíjal sociálne spôsobilosti potrebné pre osobný a sociálny život a spoluprácu.

V tejto prierezovej tematike sa uplatňuje aj vzdelávanie k ľudským právam, ale aj rodinnej výchove.

Téma sa prelína všetkými obsahovými vzdelávacími oblasťami, pričom sa pri jej uskutočňovaní berú do úvahy aktuálne potreby žiakov. Najviac priestoru má v predmete etická výchova, ale je dôležité, aby si učiteľ uvedomil, že na dosiahnutie cieľov tejto prierezovej tematiky je nutné vymedziť priestor aj v náukových predmetoch. Nevyhnutné je, aby sa všetky témy realizovali prakticky, prostredníctvom vhodných cvičení, modelových situácií, diskusií, hier a iných interaktívnych metód.

## *2. Výchova k manželstvu a rodičovstvu*

Súčasťou osobnostného rozvoja žiakov je príprava na zodpovedné medziľudské vzťahy, partnerské vzťahy, manželstvo a rodičovstvo. Prierezová téma sa zameriava na utváranie základných vedomostí a zodpovedných postojov v oblasti partnerských vzťahov a rodičovstva v súlade s vedeckými poznatkami a etickými normami. Pri realizácii témy je nevyhnutné vychádzať zo životnej reality žiakov v konkrétnej triede, ich veku, zrelosti, vývinového štádia, ako aj zabezpečiť taktný a citlivý prístup pedagóga alebo odborníka.

Cieľom prierezovej témy je, aby si žiaci:

- osvojili základné poznatky o biologických, psychických, a sociálnych zmenách, ktoré ovplyvňujú vývin ich osobnosti v súčasnosti i v budúcnosti,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 64</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- získali základné predpoklady pre zodpovedné rozhodnutia v oblasti partnerských vzťahov, manželstva a rodičovstva,
- osvojili zásady bezpečného správania a porozumeli rizikám v oblasti sexuality,
- uprednostňovali základné princípy zdravého životného štýlu a nerizikového správania vo svojom každodennom živote.

### *3. Environmentálna výchova*

Environmentálna výchova je prierezová téma, prelína sa všetkými predmetmi, ale najmä prírodovedou, vlastivedou, pracovným vyučovaním, etickou výchovou.

Cieľom je prispieť k rozvoju osobnosti žiaka tak, že nadobudne schopnosť chápať, analyzovať a hodnotiť vzťahy medzi človekom a jeho životným prostredím vo svojom okolí, pričom zároveň chápe potrebu ochrany životného prostredia na celom svete.

Cieľom uplatňovania prierezovej témy je prispieť k tomu, aby si žiak:

- osvojil základné pravidlá a zručnosti pre správanie sa v prírode s ohľadom na organizmy a ich životné prostredie,
- rozpoznal hlavné zmeny vo svojom okolí na základe pozorovania prírody,
- rozpoznal hlavné charakteristiky rôznych druhov životného prostredia,
- poznal a vyberal konkrétne možnosti smerujúce k ochrane a zlepšeniu svojho životného prostredia,
- podieľal sa aktívne na zveľadňovaní životného prostredia školy a jej okolia,
- správal sa šetrne k prírodným zdrojom, uskromnil sa v spotrebe, ktorá zaťažuje životné prostredie.

Dôležité je, aby žiaci získali vedomosti ale aj zručnosti, ktorými môžu pomáhať životnému prostrediu jednoduchými činnosťami, ktoré sú im primetané a vhodné – chrániť rastliny, zvieratá, mať kladný vzťah k domácim zvieratám, ale aj k zvieratám v prírode.

Organizačne je vhodné prierezovú tému začleniť do viacerých predmetov prostredníctvom jednotlivých tém, projektov alebo urobiť kurzovou formou, napríklad zamerať sa jeden týždeň na environmentálnu výchovu – s teoretickou a praktickou časťou.

### *4. Mediálna výchova*

Jedným z významných socializačných faktorov ovplyvňujúcich hodnoty, postoje a správanie jedinca sú médiá. Osvojenie schopnosti kompetentného zaobchádzania s médiami je cieľom mediálnej výchovy ako prierezovej témy.

Cieľom prierezovej tematiky je, aby žiaci:



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 65</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- lepšie porozumeli pravidlám fungovania mediálneho sveta a primerane veku sa v ňom orientovali,
- dokázali posudzovať mediálne šírené posolstvá, objavovať v nich to hodnotné, pozitívne formujúce ich osobnostný a profesionálny rast,
- dokázali si uvedomiť negatívne mediálne vplyvy na svoju osobnosť a snažiť sa ich zodpovedným prístupom eliminovať,
- vedeli tvoriť mediálne produkty.

### *5. Multikultúrna výchova*

Multikultúrna výchova je zaradená do obsahu vzdelávania s ohľadom na slovenské kultúrne prostredie, kde po stáročia spolunažívali príslušníci rôzneho etnického, národného, náboženského a kultúrneho pôvodu. Tradičná kultúrna rozmanitosť sa pritom v súčasnosti ešte prehĺbuje vďaka viacerým trendom, ktoré sa často zastrešujú pojmom globalizácia. Jedným z týchto trendov, ktorý výrazne zvyšuje rozmanitosť kultúr na Slovensku, je migrácia príslušníkov vzdialenejších a doposiaľ nepoznaných kultúr a subkultúr. Multikultúrnosť slovenskej spoločnosti však nikdy neznamenala len pokojné spolunažívanie rôznych skupín obyvateľov, ale vždy bola a dodnes je poznačená aj predsudkami a stereotypmi, ktoré sa prejavujú v rôznych podobách neznášanlivosti, rasizmu, či xenofóbie.

Žiaci všetkých vekových kategórií budú čoraz častejšie v osobnom aj verejnom živote vystavení rôznym kultúrnym vplyvom a v čoraz väčšej miere sa budú dostávať do kontaktu s príslušníkmi iných kultúr. Preto je potrebné, aby boli na tieto výzvy pripravení a aby boli schopní rozoznať, rešpektovať a podporovať rôzne kultúrne ukotvenie vo svojom okolí. Cieľom prierezovej témy multikultúrna výchova je:

- výchovné a vzdelávacie pôsobenie zamerané na rozvoj poznania rozličných tradičných aj nových kultúr a subkultúr, akceptáciu kultúrnej rozmanitosti ako spoločenskej reality a rozvoj tolerance, rešpektu a prosociálneho správania a konania vo vzťahu ku kultúrnej odlišnosti,
- aby žiak rešpektoval prirodzenú rozmanitosť spoločnosti,
- spoznával rozličné tradičné aj nové kultúry a subkultúry,
- akceptoval kultúrnu rozmanitosť ako spoločenskú realitu,
- uplatňoval svoje práva a rešpektoval práva iných ľudí,
- mal možnosť spoznať naše kultúrne dedičstvo a rozvíjal tak svoju kultúrnu identitu.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 66</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Edukačná činnosť je zameraná na to, aby škola a školské vzdelávanie fungovali ako spravodlivé systémy, kde majú všetci žiaci rovnakú príležitosť rozvíjať svoj potenciál. Žiaci spoznávajú svoju kultúru aj iné kultúry, históriu, zvyky a tradície ich predstaviteľov, rešpektujú tieto kultúry ako rovnocenné a dokážu s ich príslušníkmi konštruktívne komunikovať a spolupracovať.

Multikultúrnú výchovu možno prirodzene začleniť do humanitných a spoločenskovedných predmetov. Prvky multikultúrnej výchovy však možno v obsahovej a metodickej rovine či s pomocou vhodných príkladov rozvíjať aj v prírodovedných predmetoch či pri výučbe materinského a cudzích jazykov.

#### *6. Regionálna výchova a ľudová kultúra (primárne vzdelávanie)*

Prierezová téma Regionálna výchova a tradičná ľudová kultúra úzko súvisí s prierezovou témou Multikultúrna výchova, ale vo svojom obsahu sa ešte hlbšie zaoberá živým a hodnotným hmotným a nehmotným kultúrnym dedičstvom Slovenskej republiky.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozširoval a rozvíjal svoje znalosti o historických, kultúrnych a prírodných hodnotách svojho regiónu,
- vytváral si pozitívny vzťah k svojmu bydlisku, obci, regiónu a krajine,
- rozvíjal svoju národnú a kultúrnu identitu.

Nakoľko sa vláda Slovenskej republiky zaviazala realizovať Odporúčania na ochranu tradičnej kultúry a folklóru a Generálnou konferenciou UNESCO bol schválený: Dohovor o ochrane nehmotného kultúrneho dedičstva ako aj Dohovor o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov, odporúčame uvedenú prierezovú tému nenásilnou formou začleniť vo vyučovaní do viacerých predmetov, prostredníctvom ich obsahov, ale aj formou projektov, exkurzií a pod. Vhodnými sa javia najmä predmety výtvarná, hudobná, literárna a etická výchova, pracovné vyučovanie, ale aj dejepis, prírodoveda, vlastiveda a geografia. V rámci školského vzdelávacieho programu môže byť obsah prierezovej témy zaradený do voliteľných vyučovacích predmetov, ako napr. regionálna výchova, regionálny dejepis, geografia, výtvarné spracovanie materiálu, zborový spev, detské hudobné divadlo, literárno-dramatické divadlo a i.

#### *7. Dopravná výchova- výchova k bezpečnosti v cestnej premávke (primárne vzdelávanie)*

V každodennom živote sa žiaci stávajú účastníkmi cestnej premávky ako chodci, korčuliari, kolobežkári, cyklisti, cestujúci v prostriedkoch hromadnej alebo osobnej dopravy a pod.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 67</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Okrem pozitívnych stránok má doprava a motorizmus aj veľa záporných stránok. Neúmerný je počet dopravných nehôd, ktorých účastníkmi sú deti v mladšom a staršom školskom veku. Základné vedomosti, zručnosti a návyky zamerané na bezpečné správanie sa v rôznych dopravných situáciách získavajú deti najmä prostredníctvom školy.

Učivo tematiky Dopravná výchova je povinnou súčasťou výchovy a vzdelávania žiakov základných škôl. Úlohou výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke v škole je postupne pripraviť deti na samostatný pohyb v cestnej premávke – ako chodcov alebo cyklistov – pričom je potrebné mať na zreteli aj aspekt výchovy budúcich vodičov motorových vozidiel. Realizácia učebnej činnosti sa uskutočňuje v objekte školy, na detských dopravných ihriskách alebo v bezpečných priestoroch v okolí školy.

Ciele výchovy k bezpečnosti v cestnej premávke na ZŠ zahŕňajú oblasť kognitívnu, afektívnu a psychomotorickú, ktoré je potrebné proporcionálne rozvíjať.

Ciele sú zostavené v zmysle týchto kritérií :

- pochopiť funkcie dopravy ako riadeného systému vymedzeného všeobecne záväznými právnymi predpismi,
- sformovať si mravné vedomie a správanie sa v zmysle morálnej a právnej zodpovednosti pri chôdzi a jazde v cestnej premávke,
- uplatňovať si zásady bezpečného správania sa v cestnej premávke podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, a to ako chodec, korčuliar, cyklista, cestujúci (spolujazdec) a pod.,
- spôsobilosť pozorovať svoje okolie, vyhodnocovať situáciu z hľadiska bezpečnosti a aplikovať návyky bezpečného správania sa v cestnej premávke v praktickom živote,
- schopnosť zvládnuť techniku chôdze a jazdy na bicykli,
- schopnosť zvládnuť základné taktické prvky chôdze a jazdy v cestnej premávke,
- pochopiť význam technického stavu a údržby vozidiel pre bezpečnú jazdu v cestnej premávke a prakticky zvládnuť základné úlohy údržby bicykla,
- uvedomiť si význam technických podmienok dopravy a zariadení ovplyvňujúcich bezpečnosť cestnej premávky.

Túto prierezovú tému je vhodné realizovať aj ako celodenný kurz dopravnej výchovy s využitím dopravného ihriska.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 68</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## 8. Ochrana života a zdravia

Ochrana života a zdravia (OŽZ) sa v základných školách realizuje prostredníctvom učebných predmetov Štátneho vzdelávacieho programu a samostatných organizačných foriem vyučovania – didaktických hier. V rámci témy sa aplikuje učivo, ktoré bolo v minulosti súčasťou povinného učiva ochrany človeka a prírody (OČP). Ochrana života a jeho zdravia integruje postoje, vedomosti a schopnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie.

Cieľom spoločnosti je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Obsah učiva je predovšetkým orientovaný na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu.

Cieľom uplatňovania tejto prierezovej témy je prispieť k tomu, aby žiak:

- rozpoznať nebezpečné situácie ohrozujúce život a zdravie,
- osvojil si praktické zručnosti v sebaochrane,
- pochopil dôležitosť poskytnutia pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života,
- vedel vhodne zareagovať v prípade potreby poskytnutia prvej pomoci,
- vedel poskytnúť predlekársku prvú pomoc
- osvojil si základné činnosti súvisiace s pohybom a pobytom v prírode,
- rozvíjal svoju telesnú zdatnosť a pohybovú výkonnosť v prírodných podmienkach,
- orientoval sa pri pohybe a pobyte v prírode

V prierezovej téme je dôležité formovať ich vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí, poskytnúť žiakom potrebné teoretické vedomosti, praktické poznatky, osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane a poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života. Rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítenia, formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž v náročných životných situáciách.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 69</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Prierezovú tému napĺňa obsah:

- riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana,
- zdravotná príprava,
- pohyb a pobyt v prírode.

## 7. Učebné osnovy

Vzhľadom na zapojenie školy do pilotného overovania upravených Rámcových učebných plánov a vzdelávacích štandardov obsah vzdelávania v bežných triedach na prvom stupni ZŠ a druhom stupni ZŠ je rozdelený na tri ucelené časti vzdelávacieho programu

(„ďalej len cyklus“)

1.cykus - 1.- 3.ročník ZŠ

2.cykus - 4.- 5.ročník ZŠ

3.cykus - 6.- 9.ročník ZŠ

na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015

schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

„Upravené rámcové učebné plány a vzdelávacie štandardy na odstránenie dôsledkov mimoriadneho prerušenia školského vyučovania v školách v školskom roku 2019/2021 pre školy spolupracujúce so Štátnym pedagogickým ústavom“

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 70</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **7.1 Učebné osnovy pre 1.cyklus**

Učebné osnovy pre 1.cyklus sú rozpracované v Prílohe 1 k Školskému vzdelávaciemu programu na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015- 5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015 schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

## **7.2 Učebné osnovy pre 2.cyklus**

Učebné osnovy pre 2.cyklus sú rozpracované v Prílohe 2 k Školskému vzdelávaciemu programu na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015- 5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015 schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

## **7.3 Učebné osnovy pre 3.cyklus**

Učebné osnovy pre 3.cyklus sú rozpracované v Prílohe 3 k Školskému vzdelávaciemu programu na základe Dodatku č.8 k štátnemu vzdelávaciemu programu schválenému Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 6.2.2015 pod číslom 2015- 5129/1758:1-10A0 a číslom 2015-5129/5980:2-10A0 s platnosťou od 1.9.2015 schváleného Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 19.8.2020 pod číslom 2020/15129:1-A2100 ako súčasť Štátneho vzdelávacieho programu pre základné školy s vyučovaním jazykom slovenským, základné školy s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a základné školy s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny s platnosťou od 1.9.2020

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 71 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

## 8. Učebný plán

| Základná škola, 053 62 Bystrany         |                                                                   |                               |    |    |       |                                |    |       |                                |    |    |    |       |
|-----------------------------------------|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------|----|----|-------|--------------------------------|----|-------|--------------------------------|----|----|----|-------|
| Učebný plán                             |                                                                   |                               |    |    |       |                                |    |       |                                |    |    |    |       |
| rozdelenie do vzdelávacích cyklov       |                                                                   |                               |    |    |       |                                |    |       |                                |    |    |    |       |
|                                         |                                                                   | Prvý cyklus<br>(1.-3. ročník) |    |    |       | Druhý cyklus<br>(4.-5. ročník) |    |       | Tretí cyklus<br>(6.-9. ročník) |    |    |    |       |
| Vzdelávacia<br>oblasť                   | Vyučovací predmet                                                 | 1.                            | 2. | 3. | Spolu | 4.                             | 5. | Spolu | 6.                             | 7. | 8. | 9. | Spolu |
| Jazyk<br>a komunikácia                  | Slovenský jazyk a<br>literatúra                                   | 9                             | 8  | 7  | 24    | 7                              | 5  | 12    | 5                              | 4  | 5  | 5  | 19    |
|                                         | <i>Voliteľné hodiny- SJL</i>                                      | 1                             | 2  | 1  | 4     | 1                              | 1  | 2     | 2                              | 1  |    | 1  | 4     |
|                                         | Anglický jazyk                                                    |                               |    | 3  | 3     | 3                              | 3  | 6     | 3                              | 3  | 3  | 3  | 12    |
|                                         | <i>Voliteľné hodiny<br/>Práca s textom/<br/>Druhý cudzí jazyk</i> |                               |    |    |       |                                |    |       |                                | 2  | 2  | 2  | 6     |
| Matematika a<br>práca<br>s informáciami | Matematika                                                        | 4                             | 4  | 4  | 12    | 4                              | 4  | 8     | 4                              | 4  | 4  | 5  | 17    |
|                                         | <i>Voliteľné hodiny-<br/>MAT</i>                                  | 1                             | 1  | 1  | 3     |                                | 2  | 2     | 2                              | 1  | 1  | 2  | 6     |
|                                         | Informatika                                                       |                               |    | 1  | 1     | 1                              | 1  | 2     | 1                              | 1  | 1  |    | 3     |
| Človek<br>a príroda                     | Prvouka                                                           | 1                             | 2  |    | 3     |                                |    |       |                                |    |    |    |       |
|                                         | Prírodoveda                                                       |                               |    | 1  | 1     | 2                              |    | 2     |                                |    |    |    |       |
|                                         | Fyzika                                                            |                               |    |    |       |                                |    |       | 2                              | 1  | 2  | 1  | 6     |
|                                         | Chémia                                                            |                               |    |    |       |                                |    |       |                                | 2  | 2  | 1  | 5     |
|                                         | Biológia                                                          |                               |    |    |       |                                | 2  | 2     | 1                              | 2  | 1  | 1  | 5     |
| Človek<br>a spoločnosť                  | Vlastiveda                                                        |                               |    | 1  | 1     | 2                              |    | 2     |                                |    |    |    |       |
|                                         | Dejepis                                                           |                               |    |    |       |                                | 1  | 1     | 1                              | 1  | 1  | 2  | 5     |
|                                         | Geografia                                                         |                               |    |    |       |                                | 2  | 2     | 1                              | 1  | 1  | 1  | 4     |
|                                         | Občianska náuka                                                   |                               |    |    |       |                                |    |       | 1                              | 1  | 1  | 1  | 4     |
| Človek<br>a hodnoty                     | Etická výchova/<br>Náboženská<br>výchova/Náboženstvo              | 1                             | 1  | 1  | 3     | 1                              | 1  | 2     | 1                              | 1  | 1  | 1  | 4     |
| Človek a svet<br>práce                  | Pracovné<br>vyučovanie                                            |                               |    | 1  | 1     | 1                              |    | 1     |                                |    |    |    |       |
|                                         | Technika                                                          |                               |    |    |       |                                | 1  | 1     | 1                              | 1  | 1  | 1  | 4     |
| Umenie<br>a kultúra                     | Hudobná výchova                                                   | 1                             | 1  | 1  | 3     | 1                              | 1  | 2     | 1                              | 1  | 1  |    | 3     |
|                                         | Výtvarná výchova                                                  | 2                             | 2  | 1  | 5     | 1                              | 1  | 2     | 1                              | 1  | 1  | 1  | 4     |
| Zdravie<br>a pohyb                      | Telesná a športová<br>výchova                                     | 2                             | 2  | 2  | 6     | 2                              | 2  | 4     | 2                              | 2  | 2  | 2  | 8     |
|                                         | <b>Základ</b>                                                     | 20                            | 20 | 23 | 63    | 25                             | 24 | 49    | 25                             | 26 | 27 | 25 | 103   |
| Školský<br>vzdelávací<br>program        | <i>Voliteľné<br/>(disponibilné)<br/>hodiny</i>                    | 2                             | 3  | 2  | 7     | 1                              | 3  | 4     | 4                              | 4  | 3  | 5  | 16    |
|                                         | <b>Spolu</b>                                                      | 22                            | 23 | 25 | 70    | 26                             | 27 | 53    | 29                             | 30 | 30 | 30 | 119   |

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 72</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### **Poznámky:**

- Počet vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch a predmetoch ustanovujú učebné plány Školského vzdelávacieho programu.
- Vzhľadom na priestorové možnosti školy sa trieda delí na skupiny v predmetoch informatika, anglický jazyk, druhý cudzí jazyk (ak sa bude vyučovať), telesná a športová výchova.
- Vyučovacia jednotka má 45 minút v prvej vyučovacej zmene a 40 minút v druhej vyučovacej zmene v tomto rozdelení učebného plánu.
- Vo vyučovacom predmete technika na 2. stupni ZŠ sa vzdelávací štandard člení na dva tematické celky: Technika, v ktorom je vzdelávací štandard rozdelený na ročníky a Ekonomika domácnosti, kde je vzdelávací štandard uvedený na celý stupeň.  
Škola odučí z tematického okruhu Technika najmenej dve tretiny z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v každom školskom roku a najviac jednu tretinu z celkovej časovej dotácie vyučovacieho predmetu v školskom roku z tematického okruhu Ekonomika domácnosti.
- Voliteľné hodiny, uvedené v Štátnom vzdelávacom programe, sme prideliť povinným učebným predmetom, posilnením jednotlivých oblastí a tém a novému predmetu (Práca s textom). Zvolené predmety a počty hodín odrážajú zameranie a profiláciu školy.
- Škola na konci 6. ročníka ponúkne žiakom možnosť učiť sa druhý cudzí jazyk od 7. ročníka z rámca voliteľných hodín preukázateľným spôsobom. Druhý cudzí jazyk sa bude vyučovať pri minimálnom počte žiakov 12. Ak sa žiaci začnú učiť druhý cudzí jazyk, škola ho bude poskytovať najmenej dve hodiny týždenne od 7. do 9. ročníka.

V prípade, ak nebude u žiakov záujem o vyučovanie druhého cudzieho jazyka, ako alternatívu ponúkneme rodičom predmet Práca s textom.



|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 73 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

## 9. Spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní

*Základné vzdelanie sa člení na:*

- a) primárne vzdelanie, ktoré získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre prvý stupeň základnej školy alebo ktoré získa žiak s mentálnym postihnutím absolvovaním posledného ročníka základnej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou,*
- b) nižšie stredné vzdelanie, ktoré získa žiak úspešným absolvovaním posledného ročníka ucelenej časti vzdelávacieho programu odboru vzdelávania pre druhý stupeň základnej školy; dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.*

## 10. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov

Hodnotenie chápeme ako proces poznávania a posudzovania žiaka, jeho vedomostnej úrovne, pracovnej a učebnej činnosti, jej prejavov a výsledkov.

Ako súčasť vyučovania by hodnotenie malo napomáhať rozvoju a sebarozvoju žiakov. Podmienkou toho, aby sa žiak mohol rozvíjať sám, je potrebné sebazpoznanie a sebahodnotenie vlastných možností a schopností. Hodnotenie v určitej súvislosti môže byť aj pri častých nedostatočných výsledkoch väčšiny žiakov taktiež prejavom nevhodnosti vyžívaných metód, zásad a iných nevhodných činiteľov pri realizácii edukačného procesu.

Hodnotenie žiaka má pre jeho osobnostný progres zásadný význam, pretože spolu s ďalšími činiteľmi ovplyvňuje obraz o ňom samotnom, napomáha mu v napredovaní a formuje jeho charakter.

Vzhľadom na uvedené poznatky mnohých pedagógov je nevyhnutné, aby učiteľ k tejto činnosti pristupoval s plnou zodpovednosťou.

Každá chyba v hodnotení žiaka môže spôsobiť v jeho ďalšom vzťahu k učiteľovi, škole i okoliu taký zásadný význam, ktorý musí mať za následok zvyšovanie pozornosti zo strany pedagogickej verejnosti.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 74</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Pokiaľ za prvoradý význam vzdelávania a výchovy označíme rozvoj osobnosti žiaka, tak za prvoradý význam hodnotenia žiaka musíme považovať učenie sa hodnotiť objektívne seba samého.

Je všeobecne platné, že učiteľ ovplyvňuje celkovú klímu každej, (aj keď alternatívnej) vyučovacej jednotky, či už svojimi osobnostnými vlastnosťami, alebo svojim prístupom k žiakom, ako k objektom svojho pôsobenia. Nesmieme zabúdať na to, že učiteľ môže badateľne poškodiť rozvoj osobnosti žiaka vlastným negatívnym postojom, či inými nesprávnymi a nevhodnými skutočnosťami.

V procese hodnotenia, diagnostiky a skúšania pôsobia na žiakov mnohé vonkajšie i vnútorné podmienky tohto procesu, no učiteľova otvorenosť, priamosť, česťnosť, jeho city a temperament prejavujúce sa sebaovládaním, trpezlivosťou, pokojom a rozvahou, jeho objektívnosť, empatia a zmysel pre spravodlivosť sú atribúty nevyhnutne potrebné k sebaaprezentácii žiaka a jeho vedomostí, zručností, či návykov.

Akékoľvek narušenie atmosféry v uvádzanej fáze edukácie učiteľovou náladovosťou, namosúrenosťou, nedôslednosťou, odmeranosťou, neobjektívnosťou i ďalšími zápornými charakterovými, či pracovnými vlastnosťami, v konečnom dôsledku narúša priebeh a negatívne ovplyvňuje hodnotenie žiaka.

Správanie učiteľa k žiakom na našej škole bude determinovať proces hodnotenia i jeho výsledky tak, aby bolo pedagogicky taktné a pozitívne - učiteľ rešpektuje osobnosť žiaka, neuráža ho, neponižuje, nezosmiešňuje. Pozná individuálne rozdiely a schopnosti žiaka, neprejavuje osobitné sympatie a antipatie, berie ohľad na žiakov psychický i telesný stav.

Pre profesionálnu činnosť učiteľa a jeho správne pedagogické rozhodovanie sú potrebné dôkladné informácie o dieťati, o rodine, v ktorej žije a poznanie sociálnych vzťahov v triede. Niekedy sú informácie na hranici, ba až za hranicou práva jedinca na ochranu informácií. Táto línia je veľmi jemná, citlivá a často je len v rukách učiteľa, či zostanú zachované etické normy pri využívaní poznatkov o deťoch. To znamená, že informácie o deťoch nesmú byť zneužívané proti nemu, ani proti jeho rodine. Nesmú byť zneužívané na úkor jeho sociálnych vzťahov v triede. Je nepripustné, aby postavenie žiaka, resp. jeho rodičov bolo zneužívané na osobný prospech učiteľa, samého žiaka, ale ani na jeho neprospech.

Hodnotenie je subjektívna činnosť, pri ktorom hlavný mechanizmus spočíva v tom, že subjekt hodnotenia prisudzuje hodnotu objektu. Učiteľ si vytvára vlastné normy ponímania žiaka podmienené predchádzajúcou skúsenosťou alebo preferenciami o žiakovi. Hodnota, ktorú

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 75</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

objektu prisúdi, by však nemala byť ovplyvnená chybami psychologickej povahy, akými môžu byť :

- haló efekt - chyba prvého dojmu a vytvárania predčasných záverov;
- sympatie a antipatie - sklon pripisovať sympatickým osobám pozitívne vlastnosti viac než tým, ktoré nám nie sú sympatické;
- neschopnosť empatie - neschopnosť vcítenia sa do situácie žiaka;
- rigidita myslenia - neochota zmeniť zaužívaný názor, prihliadanie k zlepšeniu výkonov slabších, resp. k zhoršeniu úspešných žiakov;
- vplyv povahy učiteľa - vplyv jeho nálad, únavy, choroby a pod.

Diagnostická fáza edukačného procesu si vyžaduje vysokú profesionalitu a pedagogické majstrovstvo s humanistickým prístupom k výchove a vzdelávaniu v takej miere, aby sa žiaci zbavili strachu z chýb a zlyhania, ktoré sú súčasťou každej ľudskej činnosti. Preto musí učiteľ pamätať na hľadanie ciest ich odstraňovania, analyzovania a prevencie. Učiteľ si musí uvedomiť, že popri vhodnej verbálnej komunikácii hrá významnú úlohu aj neverbálna komunikácia - súhlasný úsmev, pohľadenie, povzbudzujúce gestá a pod.

Je nevhodné, aby učiteľ v procese priamej - osobnej diagnostiky posudzoval žiakov podľa momentálnej nálady, bol ovplyvnený osobnými problémami, vyslovoval závery na základe jednej odpovede, nepresvedčil sa, či žiak zadaniu otázky (úlohy) rozumie, neprihliadal na individualitu žiaka, bol pod vplyvom sympatií, predsudkov, bral do úvahy celkový prospech žiaka v ostatných predmetoch, či dokonca prihliadal na spoločenské postavenie rodičov a celkové sociálne pomery v rodine žiaka.

Z hľadiska žiaka má hodnotenie tri základné funkcie

- o poznávaciu a sebapoznávaciu,
- o motivačno - aktivačnú,
- o autoregulačnú.

Pri týchto funkciách je žiak informovaný o kvalite svojich výkonov, úrovni svojich schopností a o svojom postavení v rámci triedneho kolektívu. Pod vplyvom hodnotenia sa žiak postupne mení a vytvára si svoj vlastný systém hodnôt, zameriava svoj záujem a činnosť určitým smerom, hodnotenie má vplyv na jeho aspirácie.

V tomto procese zohrávajú dôležitú úlohu zásady celkového hodnotenia :

1. Individuálny prístup - mať na zreteli pomer medzi schopnosťami a výkonmi žiaka, brať do úvahy jeho pokrok, cestu prekonaných prekážok, úsilie žiaka, neporovnávať žiakov medzi sebou, nevytvárať v kolektíve nezdravú súťaživosť.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 76</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

2. Otvorenosť hodnotenia - byť v hodnotení flexibilný, dokázať hodnotenie zmeniť na základe zmeny podmienok procesu učenia, hodnotiť vždy činnosť a nie osobu, nebrať ohľad na pevné schémy, v hodnotení byť formatívny a neodsudzovať.

3. Pozitívna orientácia - zadávať úlohy vždy špecificky, aby každé dieťa mohlo prežiť vlastný úspech, nebyť v hodnotení falošný, neskresľovať, ale v činnosti žiaka vždy nájsť to, čo skutočne možno pochváliť, vždy najprv oceniť až potom poukázať na chyby, ale s dôverou a povzbudivo.

4. Komplexnosť - hodnotiť celistvo so zameraním na celú osobnosť, hodnotiť poznatky, ale aj postoje a schopnosti, nazerať na konatívnu i emocionálnu stránku osobnosti, hodnotiť sústavne od priebežného až po záverečné hodnotenie, využívať rôznorodé metódy a formy hodnotenia.

5. Tendencie k sebahodnoteniu a aktívny podiel žiaka na hodnotení - umožniť žiakovi spoluprácu kritérií hodnotenia, ponechať možnosť žiakom vyjadriť sa k práci iných, ale predovšetkým k sebe samému, čo umožní učiteľovi poznať sebapoňatie žiaka.

6. Objektivizácia hodnotenia - obmedziť pôsobenie subjektívnych vplyvov učiteľa na základe korigovania vlastných preferencií, očakávaní a chýb hodnotenia, nezovšeobecňovať, ale hodnotenie operacionalizovať.

Na hodnotenie žiaka má veľký vplyv to, ako sa učiteľ stavia k chybám žiaka. t.j. k akýmkoľvek odchýlkam vo výkonoch žiaka od požadovaných noriem. Výrazná orientácia na chyby žiaka vedie k negatívnemu ovplyvneniu jeho koncentrácie na proces učenia sa, pretože žiak sa začne viac sústreďovať na jeho výsledok a prípadný trestný dopad za chyby. Žiaka musíme naučiť, že chyby patria k životu a robí ich každý (dospelých nevynímajúc) a v každej ľudskej činnosti.

Správne využívanie diagnostických metód má veľký motivačný vplyv na žiakov, na ich vzťah k škole a k učiteľovi. Najčastejšie sa zdôrazňuje, že klasickými diagnostickými metódami = skúšaním, učiteľ zisťuje úroveň vedomostí žiakov, pričom sa zameriava na kvantitu vedomostí - koľko učiva žiak ovláda, kvalitu vedomostí - ovládanie podstaty a pochopenie učiva a praktické využitie vedomostí - aplikácia učiva v praktickom živote.

Pri skúšaní sa využíva rozhovor alebo samostatný ústny či písomný prejav žiaka.

- Pri rozhovore je dôležité, aby učiteľ dbal na správne vedenie rozhovoru, otázky kládol jasne, logicky jednoznačne a správne zo stylistickej stránky. Vychádzajúc z povahy učiva majú učiteľove otázky smerovať k reprodukcii obsahu, k porovnávaniu údajov, konštatovaniu faktov, zisťovaniu príčin a pod.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 77</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- Pri samostatnom ústnom prejave žiak súvisle hovorí to, čo sa naučil a učiteľ môže posúdiť úroveň jeho poznatkov, jeho myslenie, pochopenie a sprítomnenie obsahu s praxou.
- Pri samostatných písomných prejavoch sa predpokladá objektívnejšie posúdenie schopností žiakov. V niektorých predmetoch toto skúšanie zohráva významnú úlohu (matematika, materinský jazyk), v iných je už problematickejšie a využívajú sa len okrajovo na doplnenie hodnotiaceho pohľadu pre učiteľa.

Ústne aj písomné skúšanie má svoje výhody aj nevýhody, preto je potrebné ho striedať. Výhodou ústneho skúšania je okamžitá reakcia učiteľa aj žiakov na vyjadrenie skúšaného, je tu možnosť jeho usmernenia, upozornenia a pod. Nevýhodou je časová náročnosť, nezamestnanie a neaktivita ostatných žiakov a tiež psychologické aspekty, ku ktorým môže patriť tréma, strach a napätie skúšaného žiaka.

Prednosti písomného skúšania spočívajú v tom, že zabezpečuje rovnaké podmienky pre všetkých žiakov, je objektívnejšie z pohľadu preukázateľnosti a je časovo menej náročné. Nevýhodou je, že učiteľ tu nemôže korigovať čiastkové chyby, ktoré môžu viesť k celkovo nesprávnemu výsledku a proces myslenia žiaka učiteľ vidí iba sprostredkovane. Je tiež možné, že mnohí žiac iba odhadne, tipuje výsledok a odpovedá často len schematicky.

Najčastejšie používanou metódou v diagnostickej fáze výchovnovzdelávacieho procesu je ústne skúšanie, ktoré môže mať rôzne podoby a funkcie priebežnej kontroly, orientačného alebo záverečného skúšania. Z pohľadu žiaka je priaznivejšie orientačné skúšanie, nakoľko prebieha v pokojnejšej atmosfére, žiaci nepodliehajú strachu z hodnotenia známku a celkovej tréme, na rozdiel od prospechového a záverečného skúšania, ktoré je vždy spojené s klasifikáciou, ak sa táto používa namiesto slovného hodnotenia.

Najdôležitejšie je, aby skúšanie bolo zabezpečené vhodným a racionálnym spôsobom, za účelom overovania výsledkov vzdelávania.

Kontrolné metódy žiakov:

1. bežná kontrola – cieľom je zistiť stupeň pochopenia vysvetleného učiva na vyučovacej hodine
2. tematická kontrola – cieľom je upevnenie a systematizácia vedomostí po prebratí tematického celku
3. výsledná kontrola – zisťuje orientáciu žiaka v obsahu učebného predmetu a schopnosť aplikácie poznatkov.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 78</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Vo výchovno – vzdelávacom procese všeobecne sa uplatňujú nasledovné druhy skúšok:

- Ústne skúšky

umožňujú súvisle, logicky vo vlastnom členení prejavit' žiakove vedomosti, posúdiť hĺbku a šírku osvojených vedomostí, ovládanie odbornej terminológie, úroveň vyjadrovania umožňujú žiaka lepšie poznať a výchovne naň pôsobiť

- Písomné skúšky

umožňujú presnejšie sledovať vedomostný rast žiakov, zabezpečujú aktivitu pri skúšaní a používajú sa v jednotlivých fázach vyučovania.

- Priebežné skúšky

umožňujú overovanie správnej organizácie použitia prostriedkov, pozornosti a zapájania do poznávacieho procesu, v matematike je možné tieto skúšky praktizovať aj ako matematické rozcvičky.

Druhy skúšok uplatňovaných na našej škole:

Diagnostické metódy a ich využívanie patria k najcitlivejším oblastiam celého vyučovacieho procesu, preto je tu namieste hovoriť o pedagogickom majstrovstve a take.

Žiaci na skúšanie, hodnotenie a klasifikáciu vždy reagujú citlivo, preto je potrebné s týmito metódami pracovať zodpovedne.

Vo výchovnovzdelávacom procese budeme najčastejšie uplatňovať klasické didaktické diagnostické metódy, medzi ktoré patria:

- ☐ ústne skúšky - môžu mať orientačný alebo záverečný charakter;
- ☐ písomné skúšky - patria sem diktáty, rôzne písomné práce, domáce úlohy;
- ☐ praktické skúšanie - využíva sa v predmetoch pracovného zamerania, telesnej výchovy, ale aj v prírodovedných predmetoch;
- ☐ didaktické testy - presné písomné skúšanie s voľbou odpovede, doplnením odpovede, voľbou kladnej alebo zápornej odpovede, odpoveďou protikladu, odpoveďou po prečítaní textu, odpoveďou príbuznosti, testom pozornosti, testom na zistenie poučiek, pravidiel atď., zorad'ovaním odpovedí, grafickým testom;
- ☐ výkonové skúšky - je to relatívne samostatná skupina metód hodnotenia čítaného textu, písomného prejavu, obrazov, pracovnej aktivity, súvislého prejavu, tvorivého prístupu a pod.

Na základe uvedeného stručného opisu je zjavné, že skúšanie žiakov nie je len zisťovanie toho čo žiaci ovládajú alebo neovládajú, ale súčasne s tým i ďalšie dotváranie vedomostí, no

|                              |                            |           |
|------------------------------|----------------------------|-----------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 79 |
|------------------------------|----------------------------|-----------|

predovšetkým výchovné pôsobenie na žiakov, ktoré by malo dostať v edukačnom procese prednosť pred vzdelávaním.

Budeme dbať na to, aby sme prostredníctvom hodnotenia nerozdeľovali žiakov na úspešných a neúspešných. Pri hodnotení učebných výsledkov žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami sa bude brať do úvahy možný vplyv zdravotného znevýhodnenia žiaka na jeho školský výkon. Budeme odlišovať hodnotenie spôsobilostí od hodnotenia správania.

Pri hodnotení výsledkov žiakov budeme vychádzať z platných aktuálnych Metodických pokynov na hodnotenie a z rozhodnutia riaditeľa školy po prerokovaní v pedagogickej rade.

Pri hodnotení žiakov v bežných triedach uplatňujeme platné Metodické pokyny na hodnotenie žiakov základnej školy schválené MŠVVaŠ. V 1. – 9. ročníku uplatňujeme klasifikáciu ako jednu z foriem hodnotenia, ktorej výsledky sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami. V súlade s § 55 ods.2 zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov žiakov neklasifikujeme, nehodnotíme a na vysvedčení a v katalógovom liste namiesto klasifikačného stupňa uvádzame slovo absolvoval/a, neabsolvoval/a v týchto vyučovacích predmetoch: **primárne vzdelávanie** - hudobná výchova, výtvarná výchova, telesná a športová výchova, pracovné vyučovanie, etická výchova, náboženská výchova, **nižšie stredné vzdelávanie** - výtvarná výchova, hudobná výchova, telesná a športová výchova, technika, etická výchova, náboženská výchova.

V špeciálnych triedach uplatňujeme platné Metodické pokyny na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – **primárne vzdelávanie**. V 1. – 9. ročníku uplatňujeme klasifikáciu ako jednu z foriem hodnotenia, ktorej výsledky sa vyjadrujú určenými piatimi stupňami. V súlade s § 55 ods.2 zákona 245/2008 Z.z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov **žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia** neklasifikujeme, nehodnotíme a na vysvedčení a v katalógovom liste namiesto klasifikačného stupňa uvádzame slovo absolvoval/a, neabsolvoval/a v týchto vyučovacích predmetoch: hudobná výchova, výtvarná výchova, telesná a športová výchova, pracovné vyučovanie, etická výchova, náboženská výchova a informatika v 5.ročníku, **žiakov so stredným stupňom mentálneho postihnutia** neklasifikujeme, nehodnotíme a na vysvedčení a v katalógovom liste namiesto klasifikačného stupňa uvádzame slovo aktívne absolvoval/a, neabsolvoval/a v týchto vyučovacích predmetoch: hudobná výchova, výtvarná výchova, telesná a športová výchova, etická výchova, náboženská výchova, pracovné vyučovanie a informatika.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 80</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **16. Osobitosti výchovy a vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP) v súlade s princípmi inkluzívneho vzdelávania**

Pre úspešný priebeh školskej integrácie je dôležité zabezpečiť určité predpoklady zo strany postihnutého dieťaťa (ide o určité charakteristiky v jeho osobnosti, rozumových schopnostiach, sociálnej adaptabilite, vôľových vlastnostiach a, samozrejme, ide aj o druh a stupeň postihnutia či narušenia), ďalej zo strany školy (vytvoriť priaznivé podmienky, zabezpečiť všestrannú pripravenosť pedagógov, špeciálno-pedagogickú informovanosť, špeciálne pomôcky a technickú podporu, odborne pripraveného špeciálneho pedagóga, odborných zamestnancov, vhodný kolektív spolužiakov, taktiež aby zdraví spolužiaci neutrpeli „ujmu“), zo strany rodiny (zaistenie bezpečnej dopravy dieťaťa do školy, zaistenie kvalifikovanej pomoci pri učení doma, zaistenie vhodnej spoločnosti primeranej dieťaťu, komunikácia so školou...), zo strany spoločnosti (ide najmä o vytvorenie funkčných mechanizmov informovanosti, legislatívneho zabezpečenia, finančného zabezpečenia, personálneho a materiálneho zabezpečenia, ako aj kontroly procesu školskej integrácie).

Zohľadňovanie individuálnych potrieb žiaka sa realizuje s cieľom zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj jeho schopností a osobností a s cieľom dosiahnuť primeraný stupeň vzdelania a jeho primerané začlenenie do spoločnosti.

Na podporu výchovy a vzdelávania žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami škola zabezpečí:

a) **včasnú pedagogickú diagnostiku** a v nadväznosti na jej závery v spolupráci s príslušným zariadením poradenstva a prevencie odbornú diagnostiku (špeciálnopedagogickú, liečebnopedagogickú, sociálno-pedagogickú, logopedickú, psychologickú, medicínsku) diagnostiku, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ak je potrebné), individuálnu a skupinovú prácu, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, úpravu vzdelávacích cieľov a obsahu, uplatňovanie rozličných foriem hodnotenia, aplikáciu špecifických a alternatívnych foriem komunikácie, prípadne iných jazykov a prostriedkov komunikácie, spoluprácu s rodičmi a ďalšie, v závislosti od individuálnej potreby konkrétneho žiaka;



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 81</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- b) **materiálne vybavenie**, ktoré zahŕňa špeciálne edukačné publikácie, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, digitálne technológie, úpravu prostredia, prípadne špeciálne miestnosti a učebne;
- c) **odborný prístup** pedagogických a odborných zamestnancov, školského podporného tímu a zariadení poradenstva a prevencie, podporu pedagogického asistenta;
- d) **akceptujúce školské prostredie** a programy v triedach a školách, ktoré sú zamerané na formovanie pozitívnych postojov k ľuďom s odlišnosťou a znevýhodnením;
- e) **odbornú prípravu** pedagogických a odborných zamestnancov;
- f) **finančné zdroje** na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok. Tieto podporné opatrenia je škola povinná zabezpečiť, okrem prípadov, ak to vzhľadom na jej podmienky preukázateľne nie je možné.

Základná škola vzdeláva žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami:

#### *❖ so zdravotným znevýhodnením*

##### **1. so zdravotným postihnutím – s mentálnym postihnutím**

Cieľ špeciálnej edukácie mentálne postihnutých je vo všeobecnosti možné formulovať ako optimálny rozvoj ich komplexnej osobnosti s rešpektovaním ich osobitostí a špeciálnych výchovných a vzdelávacích potrieb vyplývajúcich z MP, dosiahnutie žiaducej úrovne vzdelanosti a vychovanosti a maximálneho stupňa ich socializácie.

Prostriedkom špeciálnej edukácie sú špeciálnopedagogické edukačné intervencie.

Výsledkom edukácie MP by malo byť na základe systematických a cielených edukačných aktivít, v súčinnosti za podpory nevyhnutných korekčných, stimulačných, terapeutických, rehabilitačných, reedukačných, kompenzačných, diagnostických, rediagnostických a poradenských činností s použitím potrebných špeciálnych pomôcok a technických prostriedkov a v súčinnosti s nimi dosahovanie žiaducich pokrokov v rozvíjaní ich motoriky, senzoriky, sebaobsluhy, kognície, komunikácie, emocionality, sociability a podpora socializačného procesu v jeho komplexnosti

Ak má byť edukácia mentálne postihnutých moderná, rešpektujúca princípy integrácie a inklúzie, normalizácie, humanizácie, musí zodpovedať istým kritériám:

o vychádzať z individualít mentálne postihnutého jednotlivca a z nich plynúcich špeciálnych výchovných a vzdelávacích (edukačných) potrieb,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 82</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- o mentálne postihnutého jednotlivca chápať ako komplexnú osobnosť v procese vývinu, zmien a nie ako súbor statických izolovaných prejavov vyplývajúcich z postihnutia,
- o orientovať sa nie na hľadanie a popisovanie neschopností, nespôsobilostí, nedostatkov a toho čo a prečo nedokáže, ale na identifikáciu existujúcich využiteľných „kapacít“ jednotlivca a identifikáciu a realizáciu účinných špeciálnopedagogických a edukačných intervencií sledujúcich strešný cieľ edukácie,
- o jednotlivca chápať a posudzovať v interakcii s jeho užším edukačným a širším spoločenským prostredím,
- o jednotlivca chápať ako aktívneho „spoluvtvorca“ edukácie, nie pasívneho prijímateľa,
- o vychádzať z toho, že každý, aj hlboko mentálne a viacnásobne postihnutý jedinec je v určitej miere prístupný aktivitám podnecujúcim proces učenia a rozvíjajúcim jeho osobnosť,
- o edukáciu orientovať na zmyslupnosť a využiteľnosť obsahu v situáciách praktického reálneho života,
- o vytvárať podmienky na priechodnú recipročnú komunikáciu jednotlivca s okolím,
- o v edukácii dbať na intenzívnu spätnú väzbu,
- o vytvárať edukačné prostredie zbavené stresu, frustrácie, minimalizujúce nežiaduce prejavy správania a akceptujúce mentálne postihnutého jednotlivca,
- o edukačné aktivity sprevádzať komplementárnymi aktivitami stimulačnými, kompenzačnými, korekčnými, reedukačnými, ako aj relaxačnými, terapeutickými,
- o vychádzať z dôslednej vstupnej a priebežnej špeciálnopedagogickej diagnostiky ako kľúčového faktora určujúceho výber a vhodnosť edukačných intervencií,
- o edukáciu chápať ako proces, v ktorom sa má odraziť aj tímový prístup k dosiahnutiu strešného cieľa edukácie, kooperácia s rodičmi a inými odborníkmi zaoberajúcimi sa konkrétnym jedincem.

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou činnosťou.

## ***2. so zdravotným postihnutím – so sluchovým postihnutím***

## ***3. so zdravotným postihnutím – s poruchami správania***

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 83</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

**4. s vývinovými poruchami** – žiakom s vývinovými poruchami je žiak s poruchou aktivity a pozornosti a žiak s vývinovou poruchou učenia

❖ **zo sociálne znevýhodneného prostredia** – žiakom so sociálne znevýhodneného prostredia je žiak žijúci v prostredí, ktoré vzhľadom na sociálne, rodinné, ekonomické a kultúrne podmienky nedostatočne podnecujú rozvoj mentálnych, vôľových, emocionálnych vlastností žiaka, nepodporuje jeho socializáciu a neposkytuje mu dostatok primeraných podnetov pre rozvoj jeho osobnosti

## **11.1 Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením**

Uskutočňuje sa:

1. v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia; časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi školy; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,

2. v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy; ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, vzdeláva sa podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť. Vo všetkých organizačných formách vzdelávania vytvárame žiakom so zdravotným znevýhodnením špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôbujú individuálnym osobitostiam žiakov so zdravotným znevýhodnením,
- v prípade potreby žiakov so zdravotným znevýhodnením možno predĺžiť dĺžku vzdelávania až o dva roky,
- zaraďujeme špecifické predmety (individuálna logopedická intervencia, rozvíjanie špecifických funkcií, komunikačné zručnosti )
- žiaci so zdravotným znevýhodnením, ktorí nemôžu splniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí, sa vzdelávajú podľa individuálnych vzdelávacích programov.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením je možné voliteľné hodiny využiť aj na intenzívne vzdelávanie v určitej vzdelávacej oblasti v rámci individuálneho vzdelávacieho programu žiaka.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 84</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- v prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže školský špeciálny pedagóg na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom / žiakmi so zdravotným znevýhodnením individuálne alebo v skupinkách podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka/žiacov. Obsah, formy a postup vyučovania konzultuje s príslušným učiteľom.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením môže školský špeciálny pedagóg, liečebný pedagóg, logopéd, školský psychológ v rámci vyučovania pracovať individuálne s vybranými žiakmi s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie postihnutia, resp. poruchy.
- u žiakov so zdravotným znevýhodnením si stanovuje učiteľ dĺžku a štruktúru vyučovacej hodiny flexibilne, zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia.

*Základné podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach základných škôl (integrované vzdelávanie):*

Ak je zdravotné znevýhodnenie žiaka takého charakteru, že je mu potrebné vytvoriť špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby a je na škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami s informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie na základe odborného vyšetrenia.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, musí mať vypracovaný individuálny výchovno-vzdelávací program. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva škola spoločne so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií.

Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy, musí mať zabezpečené odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 85</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Riaditeľ školy pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečuje systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva.

*Individuálny výchovno-vzdelávací program:*

je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda a iných.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 86</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý je žiakom špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.

## **11.2 Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia**

Predstavivosť týchto žiakov pri vstupe do školy je nízka, začne sa tvoriť a rozvíjať len vtedy, keď sú zapojené všetky zmysly (zrak, sluch, hmat, čuch, chuť). Bez obrazového materiálu a názorných pomôcok by vyučovací proces v prvých mesiacoch nebol možný. Ich pozornosť je krátkodobá. Deti sú rýchlo unaviteľné. Činnosť na vyučovacích hodinách musí byť preto striedavá a prevádzaná zábavnou a hravou formou. Teda vyučovanie by malo byť pre tieto deti nenásilné a hravé. Reč týchto detí je nezrozumiteľná, neskôr skomolená s používaním gestikulácie a s prímiesou rómskych výrazov. V priebehu prvého školského roka sa ich vyjadrovacie schopnosti postupne zdokonaľujú.

Všetky uvedené odchýlky sa týkajú detí, ktoré neprešli predškolskou výchovou, t. j. nenavštevovali materskú školu vôbec.

U detí, ktoré boli zaškolené aspoň jeden rok pred vstupom do školy, prebieha adaptácia nenásilne, majú osvojené základné hygienické návyky, komunikujú s učiteľom aspoň jednoslovne.

Osobitosti v citovo vôľovej oblasti spôsobujú, že títo žiaci sú viac extrovertní. Ich citovosť je mäkká, povrchná, labilná a poznamenaná neraz krátkodobou náladovosťou. Vďaka tomu sú však tieto deti prístupnejšie nielen priamemu výchovnému vplyvu osobnosti učiteľa, ale dajú sa vhodne a intenzívne ovplyvňovať aj výchovným potenciálom učiva poznávacích vecí, javov a dejov. Sú ohybné, plastické a prispôsobivé vo vzťahu k výchovným tendenciám. Úlohou učiteľov takýchto žiakov je efektívne a plnohodnotne využívať predpoklady týchto detí. Je potrebné rešpektovať ich prirodzené a všestranné podmienky vývoja, rozvíjať rozmanité záujmy a aktivity a zároveň citovo prihliadať na osobné možnosti.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 87</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Dieťaťom zo sociálne znevýhodneného prostredia je dieťa s problémami v učení a postojoch, vzniknutých na základe disfunkčných sociálnych podmienok vyplývajúcich zo sociálneho vylúčenia (napr. chudoba, nedostatočné vzdelanie rodičov, neštandardné bytové a hygienické podmienky a pod.). Patria sem deti výchovne a sociálne zanedbané, pre nesprávnu výchovu alebo absenciu výchovy, teda pre vonkajšie činitele. Mentálny vývin neprebíha v tom istom rytme ako somatický vývin. Ide o deti z rodín zo sociálne nízkej úrovne, o deti zanedbané, osamelé, sociálne izolované, s ktorými sa nikto nehra, nerozpráva, alebo u niektorých prevláda negatívna výchovná stimulácia nad pozitívnu. Dieťa sa môže prejavovať ako nedisciplinované, agresívne, citovo nezrelé, je u neho neochota pracovať v škole, záškoláctvo, klamanie, krádeže.

Najčastejšie medzi jedince zo sociálne znevýhodneného prostredia zaraďujeme rómske deti. Prejavmi vplyvov na rozvoj osobnosti rómskeho dieťaťa sú: odlišný rečový vývin; zúžená informovanosť vyplývajúca zo sociálnej izolovanosti; odlišná kvalita plnenia funkcie rodinnej výchovy; zvýšená chorobnosť; častejšie zdravotné a psychické postihnutie; odlišnosť stravovacích návykov (podvýživa, bez desiaty, raňajok); vysoká nezamestnanosť a invalidita žiteľov rodiny.

Rómska rodina je iná ako majoritná, ale má množstvo črt, ktoré dnes odborníci vo vzťahu k deťom oceňujú. V mnohopočetnej rómskej rodine sa dieťa ocitá v bohatom rodinnom a širšom sociálnom prostredí. K dispozícii má rozmanité vzory správania i príležitosť vstupovať do množstva vzťahov. Vyrastá v tesnej blízkosti svojich rodičov, najmä matky.

Rómske dieťa je často ohrozované a zanedbávané už pred narodením.

Za ďalšie príčiny sa pokladajú: nízku úroveň vzdelania, znečistené prostredie, nedostatok pitnej vody, nedostatočnú úroveň osobnej a komunálnej hygieny.

Rómske deti, a tiež nerómske z menej podnetného prostredia, sa psychicky a mentálne líšia.

Výrazné odlišnosti v neprospech rómskych detí sú v tom, že rómske deti sú:

rečovo zaostalejšie

sú živšie a menej disciplinovanejšie

menej mentálne zdatné a ťažšie sa učia.

Každý, kto sa vyjadruje o problematike Rómov, zdôrazňuje, že efektívnym riešením je ich vzdelávanie, a tým zvýšenie ich kultúrnosti a integrácie. Základným východiskom je, že vzdelanie môže prispieť k riešeniu problémov, ktoré existujú v rómskej populácii. Druhým východiskom je, že musí existovať snaha celej spoločnosti zlepšiť tento stav. Tretím východiskom je téza o koexistencii Rómov a Nerómov, o koexistencii minorít a majorít.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 88</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Ďalším východiskom je skutočnosť, že relevantné zmeny sa nedajú robiť rýchle, ale v dlhších časových dimenziách

Ak hovoríme o vzdelávaní Rómov, musíme spomenúť slovo DROMUS, v ktorom začiatkové písmená znamenajú jednotlivé oblasti systému ich vzdelávania.

*D – dochádzka do školy*

*R – regulácia a riadenie, autoregulácia*

*O – obsah vzdelávania*

*M – metódy vzdelávania*

*U – učiteľ*

*S – spätná väzba*

Tento systém sa môže týkať celej populácie, ale skôr je to systém pre znevýhodnených Rómov a pre znevýhodnené deti vôbec.

Písmeno **D** predstavuje dochádzku do školy. Cieľom je, aby rómske znevýhodnené dieťa chodilo do školy, aby sa mohla realizovať kompenzácia jeho mentálnych hendikepov, ale tiež aby sa mohli účinnejšie vytvárať a upevňovať jeho auto regulačné mechanizmy osobnosti.

**R** ako regulácia a riadenie je systém riadenia edukačného procesu rómskych detí zo strany riaditeľa školy, učiteľa, miestnej samosprávy a štátu. Riadenie obsahuje formulovanie cieľov, plánovanie, motivovanie, organizovanie a kontrolu. Do riadenia patrí aj zavedenie celodenného výchovného systému, kompenzačnej výchovy, zriaďovanie špeciálnych tried a podobne. Autoregulácia je mechanizmus na ktorom sa podieľa myslenie človeka, jeho motivácia, citové zložky hodnotové a sociálne komponenty osobnosti. Je to jav nášho Ja. Tento mechanizmu utvára, usmerňuje a riadi naše správanie, myslenie, emócie, city, túžby a nálady.

Písmeno **O** označuje subsystém s názvom obsah vzdelávania, kde sa prihliada na rozvoj jazykových, komunikačných kompetencií a na opakovanie, utvrdzovanie učiva pomocou aplikačných metód vzdelávania.

Ďalším písmenom je **M**, ktoré predstavuje metódy edukácie Rómov. Ide o metódy výchovného pôsobenia a osvedčené, nové metódy edukácie rómskych detí. Subsystém **U** vyjadruje učiteľa, ktorý je najdôležitejším činiteľom úspechu vzdelávania a výchovy. Odporúča sa, aby učiteľ rómskych detí prešiel pregraduálnou a postgraduálnou prípravou, aby mu bol ustanovený rómsky alebo nerómsky asistent učiteľa, aby bol učiteľ za prácu osobitne honorovaný, aby mal možnosť pracovať s menším počtom žiakov v triede.



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 89</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

Posledným písmenom, ktoré uzatvára tento systém je písmeno S označujúce spätnú väzbu. Zahrňujeme tu suportívne služby škole, v zmysle pomoci škole zvonku, servis pre školy, sociálnu politiku, spätné väzby zo strany inšpekcie a spätné väzby zo skúšok.

Aj naša škola vytvára edukačné prostredia rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká príslušníkov danej skupiny rómskej populácie.

Aby bola kompenzačná edukácia úspešne realizovaná, je potrebné uskutočniť zásadnú reformu v oblasti prípravy učiteľov, čo sa nám aj darí etablovaním stálych učiteľov so štátnou záverečnou skúškou z Romológie, rozširujúcim vzdelávaním v špeciálnej pedagogike a asistentmi učiteľov ovládajúcich materinský jazyk žiakov zo SZP.

Učiteľ, ktorý má pracovať s deťmi z rómskych rodín, musí byť s problémami vnútorne stotožnený, rodinné prostredie dostatočne poznať, chcieť ľudsky pomáhať a obetovať sa.

Oslobodiť sa od predstáv, ako by rómske dieťa malo vyzeráť, ako by on to chcel sám vidieť, ako by sa malo správať. Pri edukácii nemá potláčať jeho spôsob života, vnímať odlišnosti rodinnej výchovy.

*Učiteľ sa má naučiť rómske deti chápať a nie ich meniť.*

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)

- definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrne depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Špeciálne edukačné potreby žiaka sú požiadavky na špeciálne usporiadanie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie (ďalej SZP) je pre žiaka rodina:

- ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- v ktorej aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 90</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

*Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia:*

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (napr. komunikačné schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky,...), dosiahnuť primeraný rozvoj ich schopností.

*Uskutočňuje sa:*

- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy, pričom niektoré (pre neho problémové) vyučovacie predmety môže žiak absolvovať v rámci individuálneho vzdelávacieho programu,
- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- znížiť počet žiakov v bežnej triede, čím sa zvýši efektívnosť práce, umožní sa vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém, ktorý predlžuje čas dieťaťa v motivujúcom školskom prostredí a umožňuje mu zmysluplne stráviť voľný čas a pripravovať sa na vyučovanie,
- vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká žiaka,
- pri vytváraní školských vzdelávacích programov zohľadňovať atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo sociálne znevýhodneného prostredia národnostných menšín,
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov rómskych detí so základnou školou,
- zabezpečiť systém doučovacích aktivít pre zaostávajúce rómske deti (v spolupráci s MVO, komunitnými centrami) – napr. kurzy po vyučovaní,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 91</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- vytvoriť alternatívne učebné osnovy, ktoré bude môcť škola použiť pri prispôbovaní obsahu výučby rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (redukcia obsahu, praktickejšia orientácia, učenie zážitkovou metódou, alternatívne formy vzdelávania – animácia), zároveň treba prijať opatrenia, ktoré zabránia zneužitiu týchto osnov na vytváranie segregovaných tried,
- implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu vzdelávacie programy multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom.

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

*Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:*

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho sociálne znevýhodneného prostredia na výchovno-vzdelávací proces,
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov,
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka,
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania,
- požiadavky na zabezpečenie doplnkových učebných pomôcok podľa potreby,
- potrebný servis odborníkov – špeciálny pedagóg, psychológ, sociálny pracovník a iný špecialista podľa aktuálnej potreby.

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú na individuálnej báze tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, asistentom učiteľa, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 92</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### **11.3 Špecifiká výchovy a vzdelávania žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím**

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím sa postupuje podľa vzdelávacích programov pre žiakov s mentálnym postihnutím pre primárne vzdelávanie. Mentálne postihnutie je zvyčajne najvýraznejším príznakom v celom klinickom obraze viacnásobného postihnutia, preto je podmieňujúcim prvkom celého výchovno-vzdelávacieho procesu.

Pre žiaka s viacnásobným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím, ktorý postupuje podľa individuálneho vzdelávacieho programu je individuálny vzdelávací program vytváraný s prihliadnutím k súčasnému stavu žiaka a podľa jeho individuálnych schopností. V závislosti od jeho individuálnych schopností je možné individuálny vzdelávací program upravovať v závislosti od ďalších prítomných postihnutí.

Individuálny vzdelávací program žiaka obsahuje:

- ✓ základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces,
- ✓ požiadavky na úpravu prostredia triedy,
- ✓ modifikáciu obsahu vzdelávania,
- ✓ aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov,
- ✓ požiadavky na zabezpečenie kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok,
- ✓ zabezpečenie servisu odborníkov

Individuálny vzdelávací program vypracováva školský špeciálny pedagóg, prípadne podľa potreby s ďalšími odbornými pracovníkmi. Individuálny vzdelávací program sa môže upravovať a dopĺňať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Zmeny je potrebné konzultovať so všetkými zainteresovanými odborníkmi a zákonným zástupcom žiaka.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 93</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **11.4 Zapracovanie špecifických podmienok na úpravu obsahu vzdelávania žiakov so ŠVVP v 1. a 2. ročníku**

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je žiak, u ktorého je potrebné zabezpečiť ďalšie zdroje na podporu efektívneho vzdelávania, zabezpečiť rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností alebo osobnosti ako aj postupné dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Zabezpečíme odborný prístup vo vzdelávaní pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami včasnou špeciálno-pedagogickou, psychologickou diagnostikou, vzdelávanie podľa individuálneho výchovno-vzdelávacieho programu s ohľadom na potreby konkrétneho žiaka, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, aplikáciu alternatívnych foriem komunikácie, úzku spoluprácu s rodičmi.

Zabezpečíme odborný servis školského špeciálneho pedagóga, školského psychológa, sociálneho pedagóga, špeciálneho pedagóga, asistentov učiteľa, odbornú prípravu učiteľov, intenzívnu spoluprácu pedagogických a odborných zamestnancov, ako aj pedagógov v rámci MZ 1-2.ročníkov v prospech zlepšenia kvality edukácie na škole.

Vzhľadom k vysokému počtu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na našej škole a v snahe vytvoriť kvalitatívne nové prostredie, zodpovedajúce potrebám žiakov, ktorí si vyžadujú špeciálny prístup vo vzdelávaní budeme uplatňovať špecifické podmienky na úpravu obsahu vzdelávania a vzdelávacích štandardov žiakov v 1. a 2. ročníku.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 94</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **11.5 Vyučovanie špecifických vyučovacích predmetov žiakov so zdravotným znevýhodnením**

Žiak so zdravotným znevýhodnením začlenený v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu príslušnej školy, v ktorej sa vzdeláva a podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej aj „IVP“) s prihliadnutím na narušenie. IVP musí byť v súlade s obsahom špecifických vyučovacích predmetov. IVP sa aktualizuje podľa požiadaviek ročníka a aktuálneho stavu žiaka.

V prípade, ak poradenské zariadenie odporučí, že konkrétny žiak nepotrebuje niektorý zo špecifických vyučovacích predmetov, musí o tom vydať písomné vyjadrenie, ktoré škola vedie ako prílohu v Návrhu na vzdelávanie dieťaťa alebo žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami v materskej škole, základnej škole, strednej škole a v špeciálnej škole.

Hodiny určené na výučbu špecifického vyučovacieho predmetu, ktorý podľa písomného vyjadrenia poradenského zariadenia žiak nepotrebuje, škola použije na výučbu:

- a) iných špecifických vyučovacích predmetov alebo
- b) vyučovacích predmetov, v ktorých žiak vzhľadom na zdravotné znevýhodnenie nemôže primerane napredovať, čo musí byť zaznamenané v jeho individuálnom vzdelávacom programe.

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 95</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## **12.Primárne vzdelávanie – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia**

### **Ciele výchovy a vzdelávania**

Hlavnými cieľmi primárneho vzdelávania sú rozvinuté kľúčové kompetencie (spôsobilosti), ako kombinácie vedomostí, skúseností a postojov žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia na úrovni, ktorá je pre nich osobne dosiahnuteľná.

Primárne vzdelávanie poskytuje východiskovú bázu pre postupné rozvíjanie kľúčových spôsobilostí žiakov ako základu všeobecného vzdelania prostredníctvom nasledujúcich cieľov:

- poskytnúť žiakom primerané možnosti skúmania ich najbližšieho kultúrneho a prírodného prostredia tak, aby získali záujem o poznávanie nového,
- rozvíjať cieľavedome, systematicky a v tvorivej atmosfére osobnosť žiaka v poznávacej, sociálnej, emocionálnej a morálnej oblasti,
- viesť žiakov k spoznávaniu svojich schopností, k využívaniu svojich možností, ku kompenzácii svojich obmedzení a tým k vytváraniu reálneho obrazu seba samého,
- rozvíjať a kultivovať svoju osobnosť, osvojiť si základy spôsobilosti učiť sa a poznávať seba samého,
- podporovať kognitívne procesy a kompetencie žiakov kriticky a tvorivo myslieť prostredníctvom získavania vlastnej poznávacej skúsenosti a aktívnym riešením problémov,
- umožniť žiakom získať základné pracovné zručnosti a návyky, aby ich mohli využiť pri ďalšom vzdelávaní aj v občianskom živote,
- vyvážene rozvíjať u žiakov kompetencie dorozumievať sa a porozumieť si, hodnotiť (vyberať a rozhodovať) a iniciatívne konať,
- podporovať rozvoj intrapersonálnych a interpersonálnych kompetencií, najmä otvorene vstupovať do sociálnych vzťahov, naučiť sa kooperovať v skupine, kolektíve a preberať na seba primeranú zodpovednosť, rozvíjať sociálnu vnímavosť a citlivosť k spolužiakom, učiteľom, rodičom, ďalším ľuďom a k svojmu kultúrnemu a prírodnému okoliu,

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 96</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- viesť žiakov k tolerancii, znášanlivosti, porozumeniu a k akceptovaniu iných ľudí, ich duchovno-kultúrnych hodnôt, rovnosti pohlaví a priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami, cirkvami a náboženskými spoločenstvami, naučiť žiakov uplatňovať svoje práva a súčasne plniť svoje povinnosti, niesť zodpovednosť za svoje zdravie, aktívne ho chrániť a upevňovať, chrániť životné prostredie.

## Stupeň vzdelania

Primárne vzdelanie získa žiak absolvovaním vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím podľa § 16 ods. 3 písm. a) zákona č. 245/2008 Z. z., dokladom o získanom stupni vzdelania je vysvedčenie s doložkou.

## Profil absolventa

Absolvent má osvojené základy čitateľskej, pisateľskej, matematickej, prírodovednej, kultúrnej a mediálnej gramotnosti.

Absolvent programu primárneho vzdelávania pre **žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia** disponuje na primeranej úrovni s nasledujúcimi kľúčovými kompetenciami:

- pozná a uplatňuje účinné techniky učenia sa,
- vyjadruje sa súvisle ústnou formou adekvátnou primárnemu stupňu vzdelávania a jeho narušenej komunikačnej schopnosti v materinskom, štátnom jazyku,
- rozumie obsahu písaného textu, dokáže ho ústne zreprodukovať,
- vie samostatne písomne komunikovať (nakoľko mu to umožňuje dosiahnutý stupeň vo vývine jemnej motoriky a aktuálna úroveň zrakovo-motorickej koordinácie),
- využíva základné matematické myslenie na riešenie praktických problémov v každodenných situáciách,
- vie používať vybrané informačné a komunikačné technológie pri učení sa, pozná riziká spojené s využívaním internetu a médií,
- získa základy uplatňovania kritického myslenia pri práci s informáciami,



|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 97</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

- chápe základné prírodné javy v ich vzájomnej súvislosti, vie porovnávať a objavovať vzťahy medzi predmetmi a javmi,
- chápe dôležitosť ochrany svojho zdravia,
- rozpozná v škole a vo svojom najbližšom okolí určitý problém, premýšľa o jeho príčinách a vie navrhnúť riešenie podľa svojich vedomostí a skúseností,
- váži si seba i druhých, dokáže ústretovo komunikovať a spolupracovať,
- správa sa kultúrne, primerane okolnostiam a situáciám,
- cení si a rešpektuje kultúrno-historické dedičstvo a ľudové tradície,
- má osvojené základy pre tolerantné a empatické vnímanie prejavov iných kultúr,
- uvedomuje si, že má svoje práva a povinnosti, rešpektuje práva iných.

## **Špecifiká výchovy a vzdelávania**

- Dieťa s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s odloženou povinnou školskou dochádzkou sa môže vzdelávať v prípravnom ročníku, po absolvovaní ktorého môže žiak pokračovať v primárnom vzdelávaní na takom type školy, pre ktorý má predpoklady.
- Dôležité postavenie vo výchovno-vzdelávacom procese má pracovné vyučovanie, čomu musí zodpovedať materiálno-technické a priestorové vybavenie školy.
- V prípade ťažkosti pri osvojovaní si predpísaného učiva je možné žiakovi vypracovať individuálny vzdelávací program z jedného alebo viacerých predmetov, podľa ktorého sa vzdeláva a postupuje do vyššieho ročníka.
- Žiakovi s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia a narušenou komunikačnou schopnosťou (symptomatickou poruchou reči) poskytuje individuálnu alebo skupinovú logopedickú terapiu školský logopéd.

Žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia môžu byť vzdelávaní:

- a) v špeciálnych základných školách,
- b) v špeciálnych triedach pre žiakov s mentálnym postihnutím v základnej škole,
- c) v triedach základnej školy spolu s inými žiakmi, t.j. v školskej integrácii (podľa § 94 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z.).

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 98</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

## Vzdelávacie oblasti

Obsah primárneho vzdelávania pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia je rozdelený do vzdelávacích oblastí, ktoré vychádzajú z obsahu vzdelávania a z kľúčových kompetencií.

**Vyučovacie predmety vo vzdelávacích oblastiach pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia s vyučovacím jazykom slovenským.**

### Primárne vzdelávanie

| Vzdelávacia oblasť                | Predmety                                       |
|-----------------------------------|------------------------------------------------|
| Jazyk a komunikácia               | Slovenský jazyk a literatúra                   |
|                                   | Rozvíjanie komunikačnej schopnosti             |
|                                   | Rozvíjanie grafomotorických zručností          |
| Matematika a práca s informáciami | Matematika                                     |
|                                   | Informatika                                    |
| Človek a príroda                  | Vecné učenie                                   |
|                                   | Fyzika                                         |
|                                   | Chémia                                         |
|                                   | Biológia                                       |
| Človek a spoločnosť               | Vlastiveda                                     |
|                                   | Dejepis                                        |
|                                   | Geografia                                      |
|                                   | Občianska náuka                                |
| Človek a hodnoty                  | Etická výchova/ Náboženská výchova/Náboženstvo |
| Človek a svet práce               | Pracovné vyučovanie                            |
| Umenie a kultúra                  | Hudobná výchova                                |
|                                   | Výtvarná výchova                               |
| Zdravie a pohyb                   | Telesná a športová výchova                     |

|                                      |                                   |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 99</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|------------------|

### **13. Učebné osnovy - žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia**

Učebné osnovy pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia sú rozpracované v Prílohe 4 a sú v súlade s Obsahom vzdelávania, ktorý je súčasťou Vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím platného od 1.9.2016.

|                              |                            |            |
|------------------------------|----------------------------|------------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 100 |
|------------------------------|----------------------------|------------|

## 14. Učebný plán - žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia

| <b>Rámcový učebný plán</b><br>pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie<br>s vyučovacím jazykom slovenským<br><i>Štátny vzdelávací program</i> |                                                      |           |           |           |           |           |           |           |           |           |           |            |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|-----------|------------|
| Vzdelávacia<br>oblasť                                                                                                                                                            | Vyučovací predmet                                    | Ročník    |           |           |           |           |           |           |           |           |           |            |
|                                                                                                                                                                                  |                                                      | PRÍPRAVNÝ | 1.        | 2.        | 3.        | 4.        | 5.        | 6.        | 7.        | 8.        | 9.        | Spolu      |
| <b>Jazyk<br/>a komunikácia</b>                                                                                                                                                   | slovenský jazyk a literatúra                         |           | 8         | 8         | 8         | 7         | 6         | 6         | 5         | 5         | 5         | 58         |
|                                                                                                                                                                                  | rozvíjanie komunikačnej schopnosti                   | 7         |           |           |           |           |           |           |           |           |           | 7          |
|                                                                                                                                                                                  | rozvíjanie grafomotorických zručností                | 2         |           |           |           |           |           |           |           |           |           | 2          |
| <b>Matematika a práca<br/>s informáciami</b>                                                                                                                                     | matematika                                           | 3         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 39         |
|                                                                                                                                                                                  | informatika                                          |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 5          |
| <b>Človek a príroda</b>                                                                                                                                                          | vecné učenie                                         | 1         | 1         | 1         | 1         |           |           |           |           |           |           | 4          |
|                                                                                                                                                                                  | fyzika                                               |           |           |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 3          |
|                                                                                                                                                                                  | chémia                                               |           |           |           |           |           |           |           |           |           | 1         | 1          |
|                                                                                                                                                                                  | biológia                                             |           |           |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 3          |
| <b>Človek<br/>a spoločnosť</b>                                                                                                                                                   | vlastiveda                                           |           |           |           |           | 2         | 2         | 3         |           |           |           | 7          |
|                                                                                                                                                                                  | dejepis                                              |           |           |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 3          |
|                                                                                                                                                                                  | geografia                                            |           |           |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 3          |
|                                                                                                                                                                                  | občianska náuka                                      |           |           |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 3          |
| <b>Človek<br/>a hodnoty</b>                                                                                                                                                      | etická výchova/<br>náboženská<br>výchova/náboženstvo |           |           |           |           |           | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 5          |
| <b>Človek a svet<br/>práce</b>                                                                                                                                                   | pracovné vyučovanie                                  | 1         | 1         | 2         | 3         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 31         |
| <b>Umenie<br/>a kultúra</b>                                                                                                                                                      | hudobná výchova                                      | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 10         |
|                                                                                                                                                                                  | výtvarná výchova                                     | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 1         | 10         |
| <b>Zdravie a pohyb</b>                                                                                                                                                           | telesná a športová<br>výchova                        | 2         | 2         | 2         | 2         | 2         | 2         | 2         | 2         | 2         | 2         | 20         |
|                                                                                                                                                                                  | <b>základ</b>                                        | <b>18</b> | <b>18</b> | <b>19</b> | <b>20</b> | <b>21</b> | <b>22</b> | <b>23</b> | <b>24</b> | <b>24</b> | <b>25</b> | <b>214</b> |
|                                                                                                                                                                                  | <b>Voliteľné<br/>(disponibilné) hodiny</b>           | 2         | 4         | 4         | 4         | 4         | 4         | 3         | 4         | 4         | 4         | 37         |
|                                                                                                                                                                                  | <b>Spolu</b>                                         | <b>20</b> | <b>22</b> | <b>23</b> | <b>24</b> | <b>25</b> | <b>26</b> | <b>26</b> | <b>28</b> | <b>28</b> | <b>29</b> | <b>251</b> |

|                              |                            |            |
|------------------------------|----------------------------|------------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 101 |
|------------------------------|----------------------------|------------|

| <p style="text-align: center;"><b>Učebný plán</b></p> <p style="text-align: center;">pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie<br/>s vyučovacím jazykom slovenským</p> <p style="text-align: center;"><b>Školský vzdelávací program – doplnenie voliteľných(disponibilných) hodín</b></p> |                                                      |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|-----------|----|----|----|----|----|----|----|----|----|-------|
| Vzdelávacia<br>oblasť                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | Vyučovací predmet                                    | Ročník    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                                                      | PRÍPRAVNÝ | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | Spolu |
| <b>Jazyk<br/>a komunikácia</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              | slovenský jazyk a literatúra                         |           |    | 1  | 1  | 1  | 1  |    | 1  | 1  | 1  | 7     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | rozvíjanie komunikačnej schopnosti                   |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | rozvíjanie grafomotorických zručností                |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
| <b>Matematika a práca<br/>s informáciami</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                | matematika                                           |           | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 9     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | informatika                                          |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
| <b>Človek a príroda</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | vecné učenie                                         |           | 1  | 1  | 1  |    |    |    |    |    |    | 3     |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | fyzika                                               |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | chémia                                               |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | biológia                                             |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
| <b>Človek<br/>a spoločnosť</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              | vlastiveda                                           |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | dejepis                                              |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | geografia                                            |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | občianska náuka                                      |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
| <b>Človek<br/>a hodnoty</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | etická výchova/<br>náboženská<br>výchova/náboženstvo |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
| <b>Človek a svet<br/>práce</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              | pracovné vyučovanie                                  |           | 1  |    |    | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 7     |
| <b>Umenie<br/>a kultúra</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | hudobná výchova                                      |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | výtvarná výchova                                     |           | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 9     |
| <b>Zdravie a pohyb</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                      | telesná a športová<br>výchova                        |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>základ</b>                                        |           | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 24 | 25 | 196   |
| <b>Školský<br/>vzdelávací<br/>program</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>Voliteľné<br/>(disponibilné)<br/>hodiny</b>       |           | 4  | 4  | 4  | 4  | 4  | 3  | 4  | 4  | 4  | 35    |
|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             | <b>Spolu</b>                                         |           | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 26 | 28 | 28 | 29 | 231   |

|                              |                            |            |
|------------------------------|----------------------------|------------|
| ZŠ so sídlom v<br>Bystranoch | Školský vzdelávací program | Strana 102 |
|------------------------------|----------------------------|------------|

| <b>Učebný plán</b><br><b>pre žiakov s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia pre primárne vzdelávanie</b><br><b>s vyučovacím jazykom slovenským</b><br><b>Školský vzdelávací program</b> |                                                          |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------|-----------|----|----|----|----|----|----|----|----|----|-------|
| Vzdelávacia<br>oblasť                                                                                                                                                                   | Vyučovací<br>predmet                                     | Ročník    |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                         |                                                          | PRÍPRAVNÝ | 1. | 2. | 3. | 4. | 5. | 6. | 7. | 8. | 9. | Spolu |
| <b>Jazyk<br/>a komunikácia</b>                                                                                                                                                          | slovenský jazyk a literatúra                             |           | 8  | 9  | 9  | 8  | 7  | 6  | 6  | 6  | 6  | 65    |
|                                                                                                                                                                                         | rozvíjanie komunikačnej schopnosti                       |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
|                                                                                                                                                                                         | rozvíjanie grafomotorických zručností                    |           |    |    |    |    |    |    |    |    |    |       |
| <b>Matematika a práca<br/>s informáciami</b>                                                                                                                                            | matematika                                               |           | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 45    |
|                                                                                                                                                                                         | informatika                                              |           |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 5     |
| <b>Človek<br/>a príroda</b>                                                                                                                                                             | vecné učenie                                             |           | 2  | 2  | 2  |    |    |    |    |    |    | 6     |
|                                                                                                                                                                                         | fyzika                                                   |           |    |    |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 3     |
|                                                                                                                                                                                         | chémia                                                   |           |    |    |    |    |    |    |    |    | 1  | 1     |
|                                                                                                                                                                                         | biológia                                                 |           |    |    |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 3     |
| <b>Človek<br/>a spoločnosť</b>                                                                                                                                                          | vlastiveda                                               |           |    |    |    | 2  | 2  | 3  |    |    |    | 7     |
|                                                                                                                                                                                         | dejepis                                                  |           |    |    |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 3     |
|                                                                                                                                                                                         | geografia                                                |           |    |    |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 3     |
|                                                                                                                                                                                         | občianska náuka                                          |           |    |    |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 3     |
| <b>Človek<br/>a hodnoty</b>                                                                                                                                                             | etická výchova/<br>náboženská<br>výchova/nábožens<br>tvo |           |    |    |    |    | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 5     |
| <b>Človek a svet<br/>práce</b>                                                                                                                                                          | pracovné<br>vyučovanie                                   |           | 2  | 2  | 3  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 5  | 37    |
| <b>Umenie<br/>a kultúra</b>                                                                                                                                                             | hudobná výchova                                          |           | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 1  | 9     |
|                                                                                                                                                                                         | výtvarná výchova                                         |           | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 18    |
| <b>Zdravie<br/>a pohyb</b>                                                                                                                                                              | telesná a športová<br>výchova                            |           | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 2  | 18    |
|                                                                                                                                                                                         | <b>základ</b>                                            |           | 18 | 19 | 20 | 21 | 22 | 23 | 24 | 24 | 25 | 196   |
| <b>Školský<br/>vzdelávací<br/>program</b>                                                                                                                                               | <b>Voliteľné<br/>(disponibilné)<br/>hodiny</b>           |           | 4  | 4  | 4  | 4  | 4  | 3  | 4  | 4  | 4  | 35    |
|                                                                                                                                                                                         | <b>Spolu</b>                                             |           | 22 | 23 | 24 | 25 | 26 | 26 | 28 | 28 | 29 | 231   |

|                                      |                                   |                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 103</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|

**Poznámky:**

1. Počet týždenných vyučovacích hodín v jednotlivých ročníkoch je presne určený pre každý učebný plán. Taktiež celkový počet vyučovacích hodín je presne daný.
2. Vyučovacia jednotka má 45 v prvej vyučovacej zmene a 40 minút v druhej vyučovacej zmene v tomto rozdelení učebného plánu.
3. V 5. až 9. ročníku vyučovacie hodiny vyučovacieho predmetu pracovné vyučovanie sa vyučujú v skupinách s maximálnym počtom 6 žiakov.
4. V 5. až 9. ročníku vyučovacie hodiny vyučovacieho predmetu telesná a športová výchova sa vyučujú spravidla oddelene pre chlapcov a dievčatá.
5. Pri vyučovaní predmetu informatická výchova pri počítači sedí jeden žiak.
6. V 5. až 9. ročníku sa v niektorých vyučovacích predmetoch výchovno-estetického zamerania vzdelávajú žiaci špeciálnych tried so žiakmi bežných tried podľa podmienok školy.
7. Voliteľné hodiny, uvedené v štátnom vzdelávacom programe, sme pridelili povinným učebným predmetom, posilnením jednotlivých oblastí a tém. Zvolené predmety a počty hodín odrážajú zameranie a profiláciu školy.

|                                      |                                   |                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 104</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|

## Prílohy

**Príloha 1** k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 1.cyklus

**Príloha 2** k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 2.cyklus

**Príloha 3** k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy pre 3.cyklus

**Príloha 4** k Školskému vzdelávaciemu programu:

Učebné osnovy

Obsah vzdelávania – primárne vzdelávanie – žiaci s ľahkým stupňom mentálneho postihnutia



|                                      |                                   |                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 106</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|

### ***Záverečné ustanovenia***

Zmeny a doplnky prerokúva pedagogická rada a rada školy, schvaľuje riaditeľ školy.

|                                      |                                   |                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 106</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|

### Zmenové konanie

Zmeny eviduje tvorca dokumentu.

| <b>P. č.</b> | <b>Dátum<br/>zmeny</b> | <b>Strana</b> | <b>Prepis,<br/>Doplnok</b> | <b>Obsah zmeny</b> | <b>Zmenu zaznačil</b> |
|--------------|------------------------|---------------|----------------------------|--------------------|-----------------------|
|              |                        |               |                            |                    |                       |

|                                      |                                   |                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 107</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|

***Rozdeľovník***

| <b>Por. č.<br/>výtlaku</b> | <b>Držiteľ</b>                                   | <b>Organizačná<br/>jednotka</b> | <b>Podpis o prevzatí</b> |
|----------------------------|--------------------------------------------------|---------------------------------|--------------------------|
| <b>1.</b>                  | Riaditeľ školy                                   | Vedenie školy                   |                          |
| <b>2.</b>                  | Vedúca MZ pre ročníky 1. - 2.                    | Poradný orgán                   |                          |
| <b>3.</b>                  | Vedúca MZ pre ročníky 3. - 4.                    | Poradný orgán                   |                          |
| <b>4.</b>                  | Vedúca MZ pre špeciálne triedy                   | Poradný orgán                   |                          |
| <b>5.</b>                  | Vedúca PK pre všeobecno-<br>vzdelávacie predmety | Poradný orgán                   |                          |

|                                      |                                   |                   |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|
| <b>ZŠ so sídlom v<br/>Bystranoch</b> | <b>Školský vzdelávací program</b> | <b>Strana 108</b> |
|--------------------------------------|-----------------------------------|-------------------|

**Zmeny a doplnky Školského vzdelávacieho programu budú zviazané osobitne ako postupné prílohy podľa zápisu poradového čísla v tomto dokumente.**

**Mgr. Júlia Čurillová**  
**riaditeľka školy**